

NR. 134 HERFST 2005 € 3,15

De Kleine Aarde

MAGAZINE VOOR EEN DUURZAME LEEFSTIJL

De Voetafdruk van
Dolf Jansen

Interview
Wubbo Ockels

Fruit vooraf en toe

Uitneembaar:

Recycle-ABC

Hij houdt u warm,
zelfs als hij uit is.

www.125.speksteen.com

AD&Co

Laat u koesteren in de armen van een trouwe, veilige warmtebron: de Tulikivi-speksteenkachel. Een houtkachel die u nooit in de kou laat staan... Dagelijks 2 uur stoken volstaat om het huis de eerstvolgende 24 uur lekker op temperatuur te houden. Ontdek vandaag nog wat een Tulikivi-speksteenkachel voor u kan betekenen. Aan warmte. Aan gezondheid. Aan plezier. En aan voordeel.

Speksteen – u mag ook talksteen zeggen – is de zwaarste natuurlijke steensoort. Het heeft dus een unieke natuurlijke eigenschap: het neemt snel en veel warmte op en geeft die naderhand traag en gelijkmatig weer af. Alle Tulikivi-kachels voldoen aan 's werelds strengste veiligheids- en milieunormen.

TULIKIVI
Spaarzaam met speksteen.

☒ JA, stuur uw gratis brochure op naar:

Naam

Adres

Postcode/
plaats

Tel.

Fax

E-mail

Zenden naar: Tulikivi, Archimedesstraat 12, 3316 AB Dordrecht
Tel.: 078 - 639 04 76 / Fax: 078 - 639 04 82 / www.125.speksteen.com

BIO * BIO * BIO * BIO * BIO * BIO

Ahornsiroop

Ahornsap wordt afgetapt van de esdoornbomen in Canada. Ongeveer 40 liter sap wordt ingekookt en er ontstaat 1 liter van de bekende karamelsmakende Ahornsiroop.

Ahornsiroop smaakt erg goed over pudding, muesli, yoghurt, vruchten, pannenkoeken en gebak. Het is ook te gebruiken als zoetmiddel in thee, koffie en vruchtensapdranken.

Kosher

Cranberrysiroop

Deze siroop uit Cranberry's met Ahornsiroop, smaakt erg goed over ijs, yoghurt, pannenkoeken, muesli en fruit. Je kunt er ook lekkere limonade en milkshakes mee maken.

TerraSana BV, Postbus 70, 2450 AB Leimuiden,
Tel.: 0172 50 3333, Fax: 0172 50 3355,
Internet: www.terrasana.nl en www.ahornsiroop.nl

Skal 1178

Tierrafino

Kleur en stuc in één

Tierrafino Nederland

2e Helmerstraat 51

1054 CD Amsterdam

Tel. 020 68 92 515

is producent en

leverancier van alle

leembouwproducten:

Tierrafino Leempleister

Tierrafino Base grove basis

leempleister

Tierrafino Contact primer

Tierrafino Fix leemfixatief

Tierrafino Stone origineel

Tadelakt

Tierrafino Paint leemverf

info@tierrafino.nl

<http://www.tierrafino.nl>

NIEUW OP DE KLEINE AARDE: Waterspeelplaats

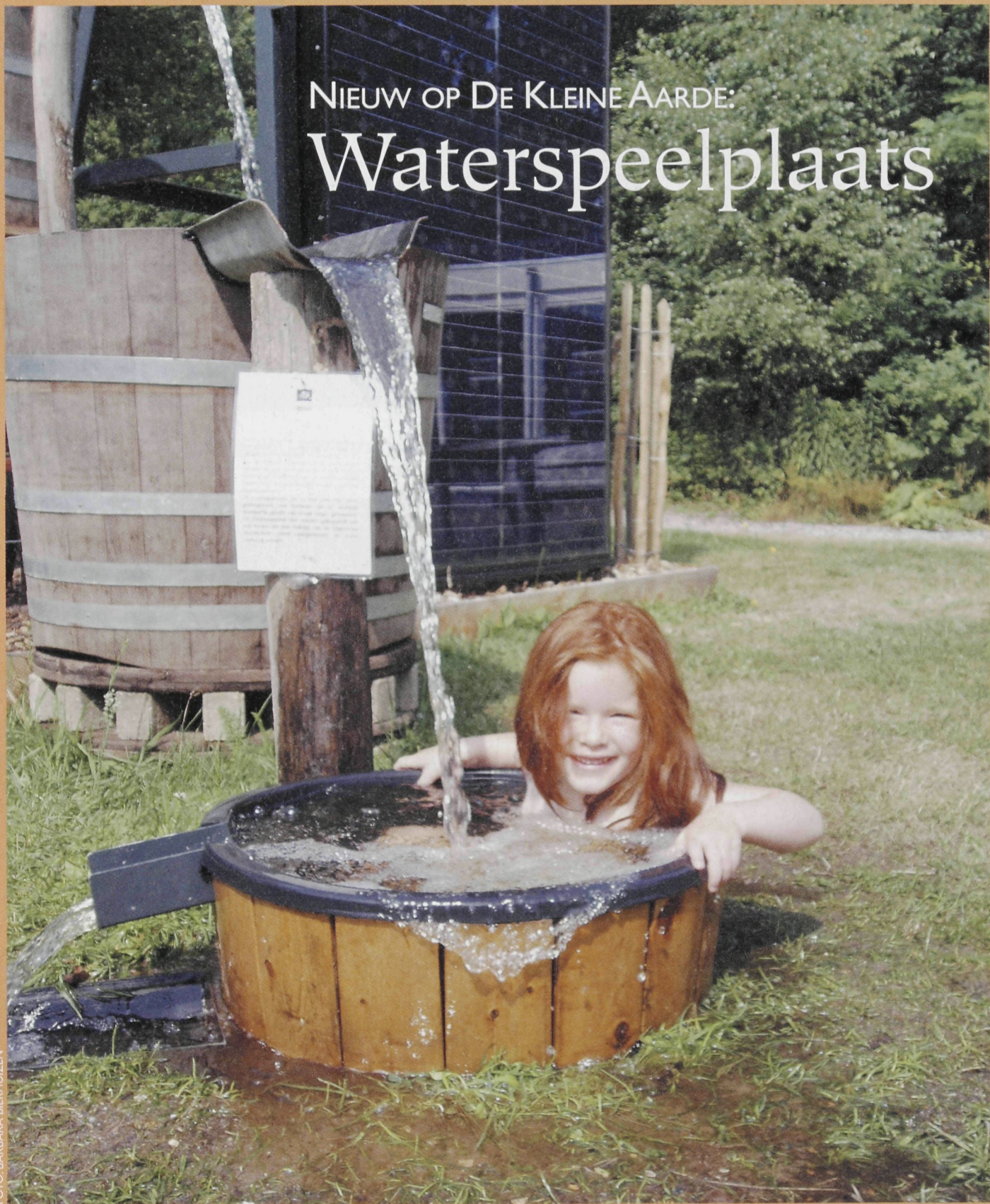

FOTO: BARBARA BIEHUIZEN

Een bezoek aan de gloednieuwe Energietuin bij De Kleine Aarde biedt volop inspiratie om duurzame energietechnieken in en rondom het huis toe te gaan passen. Bij de Waterspeelplaats kunnen ook de kinderen spelenderwijs beleven hoe zonne-energie werkt. Een spetterende ervaring!

De Kleine Aarde

Postbus 151, 5280 AD Boxtel
Tel.: (0411) 68 49 21, fax: (0411) 68 34 07
E-mail: info@dekleineaarde.nl
Internet: www.dekleineaarde.nl
Bezoekadres: Het Klaverblad 1, 5283 TV Boxtel

De Kleine Aarde wil zoveel mogelijk mensen inspireren tot een duurzame leefstijl.

Dit tijdschrift verschijnt viermaal per jaar. Columnisten schrijven onder eigen verantwoordelijkheid. Hun mening dekt niet noodzakelijk die van De Kleine Aarde.

Het tijdschrift is gedrukt op 100% kringlooppapier. De gebruikte inkt is minder milieubelastend en op basis van plantaardige oliën. De voor het tijdschrift gebruikte energie wordt gecompenseerd door het planten van 60 bomen per editie.

Redactie:

Marijke Kuipers (uitgever),
Heleen van der Sanden (hoofdredacteur),
Huibert Boer, Gürtan Ercan, Hetty Straus

Eindredactie: Anja de Zeeuw

Omslagfoto: Heleen van der Sanden

Aan dit nummer werkten verder mee:

Hans Allart, Barbara Bierhuizen, Huibert Boer, Dolores Brouwer, Daphne Doenges-Engelen, Ivonne van Erp, Marieke Henselmans, Istockphoto, Katrien Holland, Jan Juffermans, Romke van de Kaa, Machteld Klees, Sophie Koers, Marijke Kuipers, Inge Lenting, Maïke Nelissen, Judith Overbeek, Reagan Pannel, Marjo Roelofs, Roos van der Sanden, Eric Schoones, Eric Snelleman, Ilse Spijkerman, Monique Vaessen, Leonie Vink, Marjon Weijzen

Advertenties: Heleen Petter, tel. (0411) 68 49 21

Toezending tijdschrift: Het tijdschrift wordt bij een minimumdonatie van € 25,- toegezonden aan Vrienden van De Kleine Aarde. Vriend wordt u door een bijdrage over te maken op giro 52730 van De Kleine Aarde in Boxtel. Zet erbij "nieuwe vriend".
Voor België is het gironummer 000-1137770-57. Wij nemen aan dat u Vriend blijft tenzij u ons uiterlijk 1 oktober anders bericht.

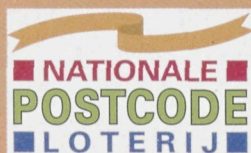
Nabestellingen: Het is mogelijk om eerdere nummers na te bestellen door de prijs plus verzendkosten over te maken op giro 52730 van De Kleine Aarde in Boxtel. Nrs. 1-116 uitverkocht. Prijs per nummer: € 3,15 inclusief verzendkosten.

Vormgeving: Quadro Vormgevers, Oss

Druk: Incido, Uden

Uitgave: Stichting De Kleine Aarde, Centrum voor een duurzame leefstijl

Auteursrecht: De Kleine Aarde 2005
ISSN 0166-3704

De Kleine Aarde is een van de goede doelen van de Nationale Postcode Loterij.

Op de cover:

Deze 'Afulman' -gezien bij The Eden-project in Cornwall- is vervaardigd met alle apparaten die één persoon in Engeland gemiddeld in zijn/haar leven weggooit.

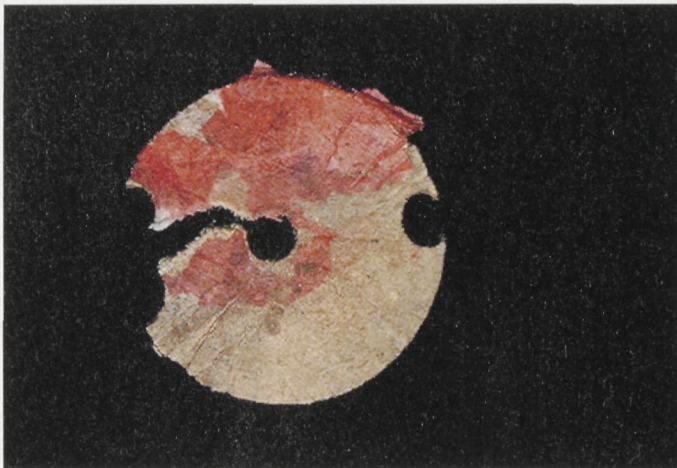
Meer info:

www.Edenprojects.com

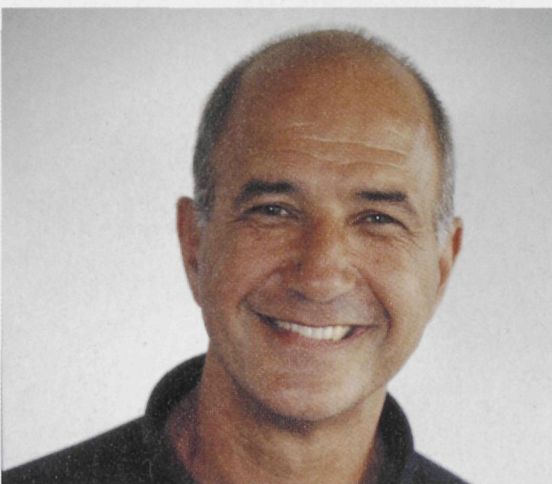
De Voetafdruk van Dolf Jansen

9

Schoonheid uit de goot

13

Interview Wubbo Ockels

42

Ecco Eko

48

Mooi zo: Haar & Gezondheid 35

Stapel op muurtjes

38

En verder...

Postbus	4	Cursusagenda	26
De Kleine Aarde Nieuws	4	Regeladvertenties	29
Uit 't Nieuws	6	Mensen & Mogelijkheden	29
Mondiale Voetafdruk	9	Jaarverslag	30
Handje Helpen	15	Fruitteeltcursus	32
De weggeefwinkel	16	Fruit vooraf en toe	33
Reciclicity	18	Column Henselmans	34
Goed kopen	20	Tuintips	36
Activiteitenmagazine	21	Column Van de Kaa	37
Met alle info over de activiteiten, openingstijden en toegangsprijzen van Eco-park De Kleine Aarde		Vriendenactie	40
Dagje Eco-park	22	De werkplek	45
		Gelezen	47
		Column Sophie Koers	49
		EcoCrypto	49

Wegwerpwereld

In mijn jeugd woonde ik vier jaar in India. Een van de grote verschillen met Nederland dat me toen al opviel was hoe mensen in India met spullen omgingen die óp of versleten waren. Zo'n beetje al het afval kreeg weer een nieuwe bestemming; er was altijd wel iemand blij met wat je weggooide. Nee, dan het welvarende Nederland met luxe en overdaad en met bijbehorend wegwerpgedrag: een grote tegenstelling!

De term 'wegwerpmaatschappij' viel bij ons thuis regelmatig... Het zette me aan het denken over hoe wij met grondstoffen omgaan en hoe we de aarde belasten met deze manier van leven.

Gelukkig gebeurt er veel op het gebied van recycling. Er is ook meer bewustzijn gegroeid. Tegenwoordig wordt afval veel meer gescheiden ingeleverd en opgehaald, en er zijn veel creatieve mogelijkheden om afval te recyclen. Het lezen van de artikelen voor dit themanummer rondom recycling bevestigde dat beeld. Tot mijn plezier is er veel meer mogelijk dan ik had gedacht... Vooral het bewaarboekje over recycling in dit nummer is een vindplaats van praktische ideeën.

Ik hoop dat u ook verrast raakt en dat het magazine u inspireert om nog meer te leven vanuit de gedachte dat zuiniger omgaan met onze grondstoffen heel goed mogelijk is!

Marijke Kuipers, *directeur*

Postbus

Stuur uw brieven naar: Postbus 151, 5280 AD BOXTEL. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten of niet te plaatsen.

Autoreclame ongepast

We hadden ons lijfblad niet herkend en het bijna bij het oud-papier gegooid. Waarom? Omdat het zomernummer 2005 op zijn kop lag, met autoreclame op het achterblad. De Kleine Aarde denkt misschien in haar naïviteit dat het reclame maken van milieuvriendelijke auto's het beste van twee kwaden is, maar inkomsten daaruit halen staat ons tegen. Het onderwerp past beter bij de ANWB dan bij De Kleine Aarde. De enige milieuwinst is iets minder vervuiling.

Het ergste is dat elk gebruik van een auto - milieuvriendelijk of niet - bijdraagt aan het leggen van meer asfalt door natuurgebieden. Elke automobilist levert meer risico op ongelukken op. Gevolgen: gigantische kosten voor de gezondheidszorg en sociale lasten (ziekenhuisopnamen, sterfte, invaliditeit), het politieapparaat (handhaven van regels, opdraven bij zelfs maar de kleinste botsing).

Een ongewild gevolg van een zuinige auto is dat de automobilist denkt: dan kan ik wel meer rijden, want hij is toch schoon. Daardoor wordt de ellende versterkt. Kleine Aarde, denk nog eens na voor je het onderwerp 'auto' in zo'n beperkte context bespreekt.

**E. van Pelt-Verkuil en
W. van Pelt, Leiden**

Hoewel De Kleine Aarde deze zorgen stuk voor stuk deelt, kiest De Kleine Aarde er voor om zowel aandacht te besteden aan

alternatieven voor automobilititeit (zie bijvoorbeeld het themanummer over toerisme en ons project de Bike-Experience), als aan mogelijkheden om de bestaande automobilititeit schoner te maken. We willen immers een breed publiek aanspreken en daar hoort handelingsperspectief met gebruik van de auto bij.

De besproken Toyota Prius heeft over de gehele levenscyclus (dus inclusief productie en demontage) een substantieel lagere CO₂-emissie (43% lager) dan een vergelijkbare gewone auto. Daarnaast is de Prius schoner in het stadsverkeer en heeft een lagere NOx uitstoot. Reden voor ons om aandacht te geven aan deze "state of the art" schone auto. (Redactie)

Niet meer in plastic

Omdat ik de wikkel van De Kleine Aarde niet kan recycleren stuur ik u deze retour. Graag voortaan het magazine met alleen een adressticker.

**A.C.M. Arends Milieuadvies,
Siegerswoude**

Verzenden met alleen een adressticker kan niet, want met het magazine worden bijlagen meegestuurd, zoals een acceptgiro. Verpakken is dus nodig. Gelukkig kunnen we voortaan het magazine in volledig composteerbare folie verpakken. Deze folie mag in de groene container of op de composthoop. (Redactie)

Toyota Prius gaat proefrijden in Sluiskil

De unieke lezersaanbieding die in het zomernummer van dit magazine aangekondigd werd, is een bijzonder succes geworden. Vele lezers stuurden de bon in om kans te maken op drie weken proefrijden in de Toyota Prius, een minder milieubelastende auto voorzien van hybride techniek. De actie is een initiatief van De Kleine Aarde en Louwman & Parqui b.v., importeur van Toyota in Nederland. De proefrit van drie weken is gewonnen door de heer en mevrouw A.M. Tacq in Sluiskil. Mevrouw Tacq reageerde bijzonder enthousiast: "Wij winnen nooit iets" was de verbaasde reactie op ons telefoontje. Wij wensen de familie Tacq - al vele jaren trouwe Vrienden van De Kleine Aarde - een aangename proefrit!

11 en 25 september: fietsen door het Groene Woud

In het kader van De Groene Maand Organiseert De Kleine Aarde twee fietstochten met gids door het Groene Woud op zondag 11 en 25 september. Lekker een dagje op pad in de natuur met een gevulde picknickmand. Kosten € 20,- p.p. Het is mogelijk om via De Kleine Aarde een fiets te huren. De tocht start om 11 uur. De prachtige route van 32-36 km. voert door het gevarieerde landschap van het Groene Woud, langs verschillende streekproducenten. Onderweg zal de gids vertellen over de bezienswaardigheden en over Het Groene Woud. Bij terugkomst heeft u nog tijd om in het Eco-park rond te kijken of op het terras neer te strijken! Ben van Dieren, teamleider Eco-park, zal op zondag 25 september een extra rondleiding verzorgen over het Eco-park van De Kleine Aarde.

Wetenweek bij De Kleine Aarde

De Wetenweek is een week vol leuke nieuwtjes, wetenswaardigheden en gekke proefjes over wetenschap en techniek voor jongeren van 8 tot 16 jaar. Allerlei instanties - van laboratoria tot natuurmuseum - zetten hun deuren wijd open om bezoekers een kijkje te gunnen in hun wetenschappelijke keuken. Dit jaar is het thema 'Ken je kracht'. De Wetenweek vindt plaats van 19 t/m 26 oktober. De Kleine Aarde stelt speciaal voor deze Wetenweek de excursies door de Energietuin open voor jongeren. Maak kennis met de kracht van zon, wind en aardwarmte!

18 september: Culinaarde!

Culinaarde is het festijn voor lekkerbekken! Met kookdemonstraties, rondleidingen door de tuinen van De Kleine Aarde, topkoks, vergeten groenten en verrukkelijke streekproducten. Prik een vorkje mee tijdens dit smakelijke evenement op zondag 18 september, tussen 12 en 17 uur. Speciaal voor de kids: broodjes bakken!

Wedstrijd: tijdens Culinaarde wordt ook de prijs uitgereikt aan de winnaar van de wedstrijd 'Het eetbare landschap' - wie maakt de mooiste groendecoratie met eetbare gewassen? De wedstrijdvoorwaarden zijn te vinden op www.dekleinearde.nl

FOTO: DE KLEINE AARDE MARIO ROELOFS

DE KLEINE BEZOEKERS TIJDENS HET JAARLIJKE ECOFESTIJN IN JUNI VERMAAKTEN ZICH OPPERBEST. OOK DIT JAAR KWAMEN DUIZENDEN BEZOEKERS NAAR HET ECO-PARK IN BOXTEL VOOR EEN DUURZAAM DAGJE UIT.

De Kleine Aarde krijgt groene computers

Fujitsu Siemens Computers heeft vijf milieuvriendelijke pc's geschenken aan De Kleine Aarde. De Esprimo computersystemen bieden De Kleine Aarde geavanceerde technologie in combinatie met een modulair en milieuvriendelijk ontwerp. De nieuwe modellen zijn uitgerust met de verbeterde milieuvriendelijke *Green PC-technologie*. De pc's zijn verder voorzien van een geavanceerd koelingsconcept waardoor ze zeer geruisarm zijn.

UITKOMST LEZERSONDERZOEK:

De Kleine Aarde scoort hoog

Vele lezers reageerden op de oproep en vulden de digitale lezersenquête in. Om papier en geld te sparen hebben we gekozen voor een internetonderzoek. Mocht u toch liever schriftelijk willen reageren: een papieren lezersonderzoek is aan te vragen bij De Kleine Aarde. We zijn nog steeds nieuwsgierig naar uw mening!

Tien opvallende uitkomsten uit het lezersonderzoek:

1. Een groot deel van de lezers steunt goede doelen.
2. De overgrote meerderheid van de respondenten is actief bezig met een duurzame leefstijl. Bijna 95% geeft aan de leefstijl te hebben aangepast ten behoeve van een duurzame samenleving.
3. 99% van de lezers beschouwt zijn/haar relatie met De Kleine Aarde als plezierig.
4. Bijna 90% van de lezers is bekend met het begrip Mondiale Voetafdruk, maar slechts 13,5% van hen weet daadwerkelijk hoe groot hun eigen Voetafdruk is.
5. Het blad De Kleine Aarde is voor ruim driekwart van de respondenten de manier waarop zij het liefst door De Kleine Aarde op de hoogte gehouden worden.
6. De Kleine Aarde wordt gemiddeld met een 7,66 gewaardeerd. Dit is bijzonder hoog; doorgaans scoren producten of organisaties 6,5 tot hooguit 7,00.
7. De bekendste activiteit van De Kleine Aarde is het magazine voor een duurzame leefstijl (bijna 80%).
8. 60% van de lezers heeft het Eco-park in Boxtel wel eens bezocht.
9. Op internet wordt door ruim 80% van de lezers naar informatie gezocht naar aanleiding van artikelen of advertenties in het magazine.
10. Bijna tweederde van de lezers leest de advertenties in De Kleine Aarde.

Meer afzet voor biologische producten

Twaalf maatschappelijke organisaties, waaronder De Kleine Aarde willen biologische producten promoten bij hun gezamenlijke achterban van circa 5 miljoen mensen. Daarvoor ondertekenden ze in de lente een overeenkomst. De organisaties gaan actief samenwerken met het (biologisch) bedrijfsleven. De overeenkomst maakt deel uit van het Convenant Marktontwikkeling Biologische Landbouw. Hierin werken overheid, producenten, leveranciers en maatschappelijke organisaties samen om het marktaandeel van biologische producten te vergroten. De Kleine Aarde ontwikkelt in dit kader onder andere een project rond de Mondiale Voetafdruk van voeding.

AGENDA

September en oktober **Een Dollar Per Dag**

Een Dollar Per Dag is een internationale documentaireserie over armoede gemaakt door gerenommeerde filmmakers. De documentaires worden in september en oktober uitgezonden op Nederland 3 bij de RVU, telkens op woensdag om 20.55 uur.

16 oktober

Wereldvoedseldag 2005

FairFood en Stichting Wereldvoedselvraagstuk/FAO Comité Nederland organiseren dit jaar in het kader van Wereldvoedseldag verscheidene activiteiten in de Melkweg.

Tijd: van 18.30 tot 1.00 uur,

Meer info: www.wereldvoedseldag.nl

6 oktober 2005

Eco-Bouwmarkt 2005

Tijd: 11-16 uur

Locatie: VIBA Expo, 's-Hertogenbosch

Meer info: (073) 621 69 43

29 oktober 2005

Nacht van de Nacht

Waar is het nog echt donker 's nachts? De Kleine Aarde doet mee aan de campagne 'Laat het donker donker' met een spannende nachttocht in het Ecopark.

Tijd: van 21-24 uur.

Prijs: € 5,00 per persoon.

Meer info: (030) 233 13 28,
www.laathetdonkerdonker.nl

Verwijderingsbijdrage wordt soms misbruikt

Vijftien jaar geleden werd de verwijderingsbijdrage ingevoerd. Eerst alleen voor nieuwe auto's. Ruim 2,5 miljoen auto-wrakken zijn inmiddels op een milieuvriendelijke manier verwerkt, betaald met de verwijderingsbijdragen. Helaas wordt er ook misbruik gemaakt van deze regeling, zo blijkt uit een onlangs verschenen rapport van VROM. Afgedankte apparaten waarvoor een verwijderingsbijdrage werd betaald verdwijnen vaak illegaal naar Azië, Oost-Europa of Afrika waar van milieuvriendelijke recycling geen sprake is. De inspectie pleit er voor om strenger toe te zien op handhaving van de regels. Bron: Ministerie van VROM.

Milieuvriendelijke sloopwerf

De Eemshaven krijgt als eerste haven ter wereld een werf waar schepen op milieuvriendelijke wijze worden gesloopt, Ecodock. De werf biedt in eerste instantie werk aan circa honderd mensen. De werf voorziet volgens de initiatiefnemers in een grote behoefte, omdat overtollige schepen nu meestal onder zeer slechte omstandigheden worden gesloopt in derdewereldlanden. De nieuwe werf in Groningen zal als een proefproject fungeren. Wanneer de resultaten goed zijn, zullen er internationaal meer vergelijkbare werven komen. Bron: ANP

Liever warm douchen dan warm eten

Ruim driekwart van de jongeren in Nederland (77%) vindt het ernstig dat het hoge energieverbruik in de wereld leidt tot klimaatverandering. Zij hechten waarde aan schone energie en zijn bereid hiervoor meer te betalen. Dit blijkt uit een onderzoek dat de Nationale Jeugdraad uitvoerde onder 710 jongeren uit het voortgezet en beroepsonderwijs. Als energie schaars is, kiezen jongeren ervoor om de beschikbare energie in te zetten voor televisiegebruik (60%), hun mobieltje (41%) of hun radio (26%). Ook hygiëne is een bepalende factor als het om hun eigen energieverbruik gaat. Als jongeren moeten kiezen, vinden zij het belangrijker een warme douche te kunnen nemen, dan energie te gebruiken voor het opwarmen van een maaltijd.

Biologische melk in de lift

Volgens Jan Zomerdijk, directeur van Campina's biologische dochter Ecomel, kan eco-zuivel in 2007 een marktaandeel van vijf procent hebben in Nederland. Nu is drie procent (45 miljoen liter) afkomstig van biologische boeren. De markt voor biologische zuivel groeide vorig jaar met 7 procent ten opzichte van 2003. Ecomel deed het nog beter met een omzetgroei van 10 procent, meldt Campina. Bron: Eindhovens Dagblad

GREENCARD

Met de unieke GreenCard Visa worden alle aankopen voor hun CO₂-uitstoot gecompenseerd. Hoe doen ze dat? De vijf meest-gestelde vragen over de duurzame creditcard.

Hoe wordt er gecompenseerd?

GreenCard Visa berekent de CO₂-uitstoot van alle aankopen die met de GreenCard Visa zijn betaald en compenseert deze vervolgens door aanplant van bomen en de aankoop van CO₂-emissierechten.

Waar worden de bomen geplant?

De bomen die GreenCard Visa aanplant om de CO₂ te compenseren worden wereldwijd aangeplant in de duurzame bossen die voldoen aan de strengste regels zoals die van het internationale FSC.

Wie controleert het CO₂-compensatie programma en de aanplant van bomen?

Het CO₂-compensatie programma wordt gecontroleerd door het RIVM, CE, TNO, FSC, SGS, Triodos en Pricewaterhouse Coopers.

Hoe wordt het aanplanten van bomen gefinancierd?

GreenCard Visa financiert het CO₂-compensatie programma uit haar eigen marge. Deze marge bestaat uit onder meer de éénmalige kaartbijdrage (€ 75,-*) en transactieprovisies (te betalen door de acceptant van de GreenCard Visa bijv. tankstation, winkelier, luchtvaartmaatschappij). Het kost de GreenCard Visa houder dus niets extra's!

Meer informatie: www.greencardvisa.nl voor meer informatie.

*** Lezers van De Kleine Aarde krijgen € 15,- korting**

Ja, ik wil de GreenCard Visa creditcard t.w.v € 75,- voor € 60! Stuur mij het welkomstpakket met aanvraagformulier

Voorletter(s) MO VO

Naam*

Telefoon*

Adres*

Huisnummer*

Postcode en Plaats*

* verplichte velden

De kleine aarde

BIOLOGISCH
EIGENLIJK HEEL LOGISCH

Kies voor biologisch!

Geniet van biologische activiteiten tijdens de Groene Maand, zoals:

Spaaractie.

Van 15 sept. tot 15 dec.
'Lekker genieten' met biologische producten in vrijwel alle supermarkten.

Vier fietsroutes langs biologische bedrijven, in vier prachtige gebieden (www.biologica.nl).

Plukfeest op zondag.

18 september in Lisserbroek
(www.adopteereenappelboom.nl).

.. omdat het goed is voor natuur en landschap

Maatschappelijke organisaties geven niet voor niks extra aandacht aan biologische landbouw de komende jaren. Zij doen dit omdat biologische boeren zorgen voor veel en gevarieerde natuur en een mooier landschap. Daarom willen 14 organisaties namens 4 miljoen Nederlanders dat er meer biologische landbouw komt.

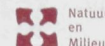
Gratis EKO-gids

Bestel nu de gratis EKO-gids met verkooppunten van biologische producten en leuke achtergrondinformatie. Stuur een e-mail naar info@biologica.nl o.v.v. uw adresgegevens en 'EKO-gids'. U krijgt de gids dan binnen enkele weken toegestuurd*.

(* Tegen portokosten en zolang de voorraad strekt.)

Deze deelnemers aan de Groene Maand doen meer met biologisch. Kijk op hun website.

de 12 provinciale Milieufederaties

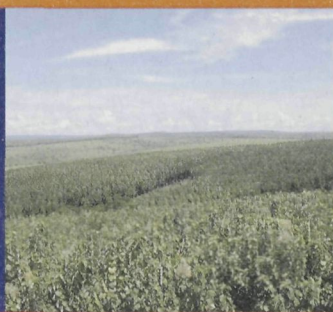
NATUUR EN MILIEU
DE LANDSCHAPPEN

Meer weten? Kijk op:
www.nederlandgaatbiologisch.nl

U leeft nu, maar denkt ook aan de toekomst.

DUURZAAM GARANT BIEDT HET MILIEU EN UZELF EEN GEZOND RENDEMENT.

LEZERSAANBIEDING:

€ 250 KORTING

OP UW DEELNAME

DUURZAAM GARANT

DUURZAAM GARANT is gespecialiseerd in de bemiddeling van participaties in duurzame herbebossingsprojecten. Eén van deze projecten betreft een FSC-gecertificeerde hardhoutplantage in Brazilië, waarvan het plantjaar 1999 is. Het management, de groeicijfers en de gunstige effecten voor de plaatselijke bevolking hebben zich over een langere periode bewezen.

FSC-GECERTIFICEERD

De plantage is gecertificeerd door het FSC. Dit verzekert u er niet alleen van dat de plantage voldoet aan alle ecologische en wettelijke vereisten, maar garandeert u ook dat de plantage een sociaal arbeidsbeleid voert en beschikt over een gedegen bedrijfsplanning.

GEZOND RENDEMENT

Met uw deelname boekt u een gezond rendement op drie terreinen. Allereerst gaat u het broeikaseffect en de wildkap uit natuurbossen tegen. Ook levert u een bijdrage aan de werkgelegenheid in sociaal zwakke streken. Daarnaast boekt u een uitstekend financieel resultaat. De herbebossingsprojecten van DUURZAAM GARANT worden gesteund door o.a. Het Wereld Natuur Fonds en Novib.

REALISTISCH RENDEMENT

DUURZAAM GARANT biedt u na dertien jaar een verwacht rendement van circa 11% per jaar, gebaseerd op onafhankelijk onderzoek door de FAO. Na zeven jaar bedraagt uw rendement bij wederverkoop 7% per jaar.

UW GARANTIES

In uw koopsom is inbegrepen alle onderhoud tot de eindkap, een garantie voor vervanging bij schade aan het gekochte en de garantie op een minimale houtproductie van 216m³ per hectare bij de eindkap.

Deelname is al mogelijk vanaf € 4737 of € 89 (1/8 e hectare) per maand. Enkele voorbeelden:

Inleg in Euro	7 jaar 7% bij wederverkoop	13 jaar verwachte uitkering 11%
4.737	8.140	15.737
14.212	24.420	47.211
23.586	40.700	78.685

De waarde van uw belegging kan fluctueren. In het verleden behaalde rendementen bieden geen garantie voor de toekomst. Lees voor deelname de algemene voorwaarden

Duurzaam Garant BV

Koninginneweg 11-13

1217 KP HILVERSUM

T 035 625 06 93

F 035 625 06 92

info@duurzaamgarant.nl

Meer weten? Bestel onze brochure via de antwoordkaart.

DUURZAAM GARANT

DUURZAAM GARANT

ELLING VAN

F JANSSEN

us, eigen leven

niemand maakt om in
het milieu te doen
elijk effect. We moe-
talistische idee dat
nszelf, toch wel door-
... Met de Mondiale
je tot het schokkende
het onze planeet om-
t als we daarover na-
over de vraag of je dan
een realist bent."

VOOR EEN DUURZAAM

PLANTJAAR 1999!

stelling?

Mail uw reactie naar:
redactie@dekleineaarde.nl

DE VOETAFDRUK VAN:

Dolf Jansen: hardlopend naar het theater

Dolf Jansen toert met zijn programma 'Dolfdurft' door Nederland. In het theater, maar ook voor de Vara-radio en vooral in columns toont hij zich iemand met hart voor het milieu. Hij heeft uitgesproken meningen over eerlijk delen, het sparen van hulpbronnen en bijvoorbeeld de waanzin van etenswaren met vlieguren: "Vroeger had je aardbeien in de zomer, goudrenetten in de herfst, boerenkool in de winter en een erectie in de lente. Tegenwoordig moet alles altijd maar verkrijgbaar zijn!" Zo hoopt Dolf mensen aan het denken te zetten, "zonder dat ik de wijsheid in pacht heb en beleren werkt al helemaal niet. Maar het is nodig, want ik zie veel meer materialisme om me heen dan tien jaar geleden. En je hoeft niet in een jutezak te gaan lopen of alleen nog maar rauwe groenten te eten als je iets voor het milieu wilt doen."

Dolfs Mondiale Voetafdruk komt tot zijn schrik met 4,9 ha net boven het Nederlandse gemiddelde uit of even later – tijdens ons gesprek vult hij de quick scan opnieuw in – 'gelukkig' op 4,7. "Het oppervlak van mijn huis en gasgebruik weet ik niet

precies..." Hij weet wel waar zijn onverwacht hoge score in zit: "Voor mijn werk lees ik alle kranten en koop ik relatief veel kleren. Bij het meten van de Voetafdruk kun je zaken die nodig zijn voor het uitoefenen van je beroep buiten beschouwing laten, maar dat is voor mij moeilijk te scheiden."

Ik eet geen vlees, maar scoor met kaas hoger dan gemiddeld. Toch laat ik me niet vollopen met zuivel, en 'gezond eten' is een belangrijker motief dan mijn voetafdruk."

De vele kilometers die Dolf maakt geven een wat vertekend beeld, want hij heeft geen rijbewijs en carpoolt per definitie: "Met de tour rijden we altijd met een man of zes, zeven in de bus – nog niet zo slecht."

Tijdens de televisie-uitzending van het regeringsjubileum van koningin Beatrix was een fietsende Dolf Jansen te zien: "Het koningshuis is niet een van mijn prioriteiten, maar ik vond het wel leuk om de koningin die dag zo te volgen." Tot zijn drieëntwintigste deed Dolf alles met de fiets. Hij houdt van hardlopen. "Als ik in Amsterdam speel, ga ik hardlopend naar het theater."

U leeft n

DU

DUURZAAM GARANT

postzegel
niet nodig

JA, IK WIL VRIJBLIJVEND INFORMATIE ONTVANGEN

NAAM: _____ M/V

ADRES: _____

POSTCODE: _____

PLAATS: _____

TELEFOONNUMMER: _____

E-MAILADRES: _____

DUURZAAM GARANT B.V.

ANTWOORDNUMMER 16151

5280 VJ BOXTEL

LEZERSAANBIEDING:

€ 250 KORTING

OP UW DEELNAME

TEL: 035 625 06 93 FAX: 035 625 06 92

E-MAIL: info@duurzaamgarant.nl

LEZERSAANBIEDING VOOR VRIENDEN VAN DE KLEINE AARDE: KORTING VAN € 250 OP UW DEELNAME!

FSC-GECERTIFICEERD

De plantage is gecertificeerd door het FSC. Dit verzekert u er niet alleen van dat de plantage voldoet aan alle ecologische en wettelijke vereisten, maar garandeert u ook dat de plantage een sociaal arbeidsbeleid voert en beschikt over een gedegen bedrijfsplanning.

GEZOND RENDEMENT

Met uw deelname boekt u een gezond rendement op drie terreinen. Allereerst gaat u het broeikaseffect en de wildkap uit natuurbossen tegen. Ook levert u een bijdrage aan de werkgelegenheid in sociaal zwakke streken. Daarnaast boekt u een uitstekend financieel resultaat. De herbebossingsprojecten van DUURZAAM GARANT worden gesteund door o.a. Het Wereld Natuur Fonds en Novib.

REALISTISCH RENDEMENT

DUURZAAM GARANT biedt u na dertien jaar een verwacht rendement van circa 11% per jaar, gebaseerd op onafhankelijk onderzoek door de FAO. Na zeven jaar bedraagt uw rendement bij wederverkoop 7% per jaar.

UW GARANTIES

In uw koopsom is inbegrepen alle onderhoud tot de eindkap, een garantie voor vervanging bij schade aan het gekochte en de garantie op een minimale houtproductie van 216m³ per hectare bij de eindkap.

Deelname is al mogelijk vanaf € 4737 of € 89 (1/8 e hectare) per maand. Enkele voorbeelden:

Inleg in Euro	7 jaar 7% bij wederverkoop	13 jaar verwachte uitkering 11%
4.737	8.140	15.737
14.212	24.420	47.211
23.586	40.700	78.685

De waarde van uw belegging kan fluctueren. In het verleden behaalde rendementen bieden geen garantie voor de toekomst. Lees voor deelname de algemene voorwaarden

Meer weten? Bestel onze brochure via de antwoordkaart.

Duurzaam Garant BV

Koninginneweg 11-13

1217 KP HILVERSUM

T 035 625 06 93

F 035 625 06 92

info@duurzaamgarant.nl

DUURZAAM GARANT

D/G

DE STELLING VAN
DOLF JANSEN

Eigen keus, eigen leven

"De keuzes die iemand maakt om in het klein iets aan het milieu te doen hebben wel degelijk effect. We moeten af van het fatalistische idee dat alles, ondanks onszelf, toch wel door gaat of juist niet... Met de Mondiale Voetafdruk kom je tot het schokkende inzicht hoe we met onze planeet omgaan. Het is winst als we daarover nadenken en ook over de vraag of je dan een saaie lul of een realist bent."

Reageren op de stelling?
Mail uw reactie naar:
redactie@dekleineaarde.nl

DE VOETAFDRUK VAN:

Dolf Jansen: hardlopend naar het theater

Dolf Jansen toert met zijn programma 'Dolfdurft' door Nederland. In het theater, maar ook voor de Vara-radio en vooral in columns toont hij zich iemand met hart voor het milieu. Hij heeft uitgesproken meningen over eerlijk delen, het sparen van hulpbronnen en bijvoorbeeld de waanzin van etenswaren met vlieguren: "Vroeger had je aardbeien in de zomer, goudrenetten in de herfst, boerenkool in de winter en een erectie in de lente. Tegenwoordig moet alles altijd maar verkrijgbaar zijn!" Zo hoopt Dolf mensen aan het denken te zetten, "zonder dat ik de wijsheid in pacht heb en beleren werkt al helemaal niet. Maar het is nodig, want ik zie veel meer materialisme om me heen dan tien jaar geleden. En je hoeft niet in een jutezak te gaan lopen of alleen nog maar rauwe groenten te eten als je iets voor het milieu wilt doen."

Dolfs Mondiale Voetafdruk komt tot zijn schrik met 4,9 ha net boven het Nederlandse gemiddelde uit of even later – tijdens ons gesprek vult hij de quick scan opnieuw in – 'gelukkig' op 4,7. "Het oppervlak van mijn huis en gasgebruik weet ik niet

precies..." Hij weet wel waar zijn onverwacht hoge score in zit: "Voor mijn werk lees ik alle kranten en koop ik relatief veel kleren. Bij het meten van de Voetafdruk kun je zaken die nodig zijn voor het uitoefenen van je beroep buiten beschouwing laten, maar dat is voor mij moeilijk te scheiden."

Ik eet geen vlees, maar scoor met kaas hoger dan gemiddeld. Toch laat ik me niet vollopen met zuivel, en 'gezond eten' is een belangrijker motief dan mijn voetafdruk."

De vele kilometers die Dolf maakt geven een wat vertekend beeld, want hij heeft geen rijbewijs en carpoolt per definitie: "Met de tour rijden we altijd met een man of zes, zeven in de bus – nog niet zo slecht."

Tijdens de televisie-uitzending van het regeringsjubileum van koningin Beatrix was een fietsende Dolf Jansen te zien: "Het koningshuis is niet een van mijn prioriteiten, maar ik vond het wel leuk om de koningin die dag zo te volgen." Tot zijn drieëntwintigste deed Dolf alles met de fiets. Hij houdt van hardlopen. "Als ik in Amsterdam speel, ga ik hardlopend naar het theater."

Het model van de Mondiale Voetafdruk staat centraal op De Kleine Aarde. In dit model wordt de milieudruk van je leefstijl uitgedrukt als het ruimtebeslag dat je daarmee legt op de aarde. Hoeveel ruimte dat is hangt onder meer af van je consumptiegedrag. Het model berekent de oppervlakte die met jouw levensstijl nodig is voor bijvoorbeeld energie en grondstoffen, productie van voedsel, wonen etc. Per wereldburger is er 1,8 hectare beschikbaar, dit noemen we het Eerlijke Aarde Aandeel. In Nederland gebruiken we gemiddeld 4,7 ha.

DE TEGENVOETAFDRIJ VAN: Fortune Magambo uit Tanzania

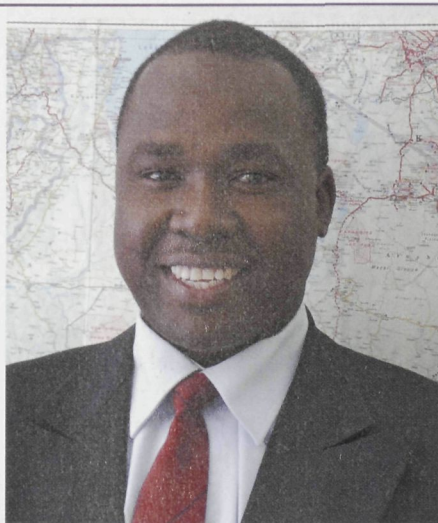
TEKST: ERIC SCHOONES

Econoom Fortune Magambo is nog een paar maanden in Nederland. Dan gaat hij terug naar zijn vaderland Tanzania om daar te werken aan een duurzame economie.

Toen de universiteit van Dar-es-Salaam een jaar gesloten was door studentenprotesten besloot Magambo naar Nederland te komen. "De keus viel op Nederland omdat ik hier in het Engels kon studeren. Ik werkte in een hotel in Oisterwijk. De bossen daar deden me denken aan de bossen vlakbij mijn geboortedorp aan de rand van de Serengeti-woestijn. Toen ik na zes jaar daar terugkwam waren die bossen weg! En de mensen maakten zich geen zorgen..."

Negentig procent van de bevolking van Tanzania woont in de dorpen. De dorpsbewoners gebruiken het hout dagelijks als brandhout – ze hebben geen alternatief. Een ander voorbeeld is het afval: "In Dar-es-Salaam was vroeger één grote vuilnisbelt buiten de stad. Die ligt nu midden in de stad. Het is er een chaos, en ook daar kunnen de mensen die eromheen wonen niets aan doen. Ze hebben meer zorgen om het voedsel voor hun kinderen." Er is een groot gebrek aan kennis, over duurzaamheid in het algemeen, over de gevolgen van ontbossing en het platbranden van stukken land. "De regering is te weinig actief en mensen zijn door corruptie nauwelijks politiek geïnteresseerd. Bij de komende verkiezingen is duurzaamheid geen hot item. Er wordt wel over geschreven in kranten, maar papier is heel geduldig in Tanzania." Daarom moeten volgens Magambo de veranderingen van onderop komen, met hulp vanuit het westen. Het werk van de Tilburgse Tanzania-werkgroep is daarbij onmisbaar. "Projecten van de Europese Unie om biogas en zonne-energie daar te brengen zijn enorm waardevol. Maar ze kunnen alleen slagen als ze samen met de bevolking van Tanzania worden opgezet en als de mensen daar er zelf een vervolg aan kunnen geven." Daar wil Magambo zich als hij terug is in Tanzania voor gaan inzetten.

"Om te voorkomen dat er over veertig jaar helemaal geen bos meer is. Een duurzame milieu is een eerste vereiste voor een duurzame economie. Economie en milieu moeten hand in hand gaan."

Dar-es-Salaam
(Tanzania)

Tilburg
(Nederland)

De Tanzania-werkgroep zet zich sinds 1986 in voor mondiale bewustwording en duurzame ontwikkeling op lokaal niveau. Namens de gemeente Tilburg geeft de werkgroep inhoud aan de stedenband tussen Tilburg en Same in noordoost-Tanzania. Meer info: (013) 532 18 23, www.tanzaniawerkgroep.nl

De voetafdruk van Europa

In Europa leeft zeven procent van de wereldbevolking alsof ze over twintig procent van het aardoppervlak kan beschikken. Tijd voor actie! In juni presenteerde de Europese Commissie, samen met het Wereldnatuurfonds (WWF) en het Global Footprint Network een nieuw rapport: 'Europe 2005, The Ecological Footprint'. Europa kijkt voor het eerst naar zijn Mondiale Voetafdruk. Dit moet de aanzet geven tot meer duurzame ontwikkeling, vooral door het gebruik van duurzame energie. De Europese Mondiale Voetafdruk is gemiddeld 4,9 ha per inwoner. Binnen Europa zijn er grote verschillen. Zo is de MV van de Fransen bijvoorbeeld dubbel zo groot als die van de Hongaren.

Meer info: www.panda.org/epo

Compenseren (1)

De Derde Kamer - het schaduwparlement van de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO) - lanceert onder de naam 'Econsumate = Ecompensate' een gezamenlijk proefproject voor een Nederlandse gemeente en haar zuster gemeente in een ontwikkelingsland. Een te grote Mondiale Voetafdruk in een Nederlandse gemeente wordt gecompenseerd door een financiële bijdrage aan de zuster gemeente met een zeer kleine voetafdruk.

Meer info: www.dederdekamer.org

Compenseren (2)

De Werkgroep Lokale Agenda 21 in Boxtel werkt aan een nieuw project rond de Mondiale Voetafdruk en het Handvest van de Aarde (Earth Charter). Boxtelaren wordt gevraagd een Persoonlijk Duurzaamheids Convenant te tekenen en zo Ambassadeur van de Aarde te worden. Zij beloven dan de eigen voetafdruk te willen verkleinen en een te grote MV creatief te compenseren. De Kleine Aarde is op dit gebied ook actief

Met de Mondiale Voetafdruk worden niet alleen grote mondiale verschillen duidelijk, maar ook de milieueffecten van onze persoonlijke leefstijl. Met deze inzichten kan iedereen in het dagelijks leven daadwerkelijk iets doen om zijn Mondiale Voetafdruk te verkleinen. En dat is nodig, want veel wereldburgers, waaronder wij in Nederland leven op te grote voet. Op www.voetenbank.nl kun je zelf eenvoudig je MV uitrekenen.

OVERHEID HANTEERT MV-MODEL VOOR EDUCATIE

Inwoners van Wales verlagen Voetafdruk

De gemiddelde voetafdruk van de Welsh is 5,25 ha. Er zijn ambitieuze plannen gepresenteerd om deze afdruk te verkleinen door de Welsh anders te leren leven. De plannen zijn een vervolg op een rapport van de National Assembly van Wales, dat uitkwam in 2000. Dit rapport heet 'A sustainable Wales - Learning to live differently'. Na een gedetailleerde studie van de bestaande grondstoffen- en afvalstromen, en van de beleidsmogelijkheden om die te beïnvloeden, wil de overheid duur-

zaamheid een centrale plaats in het beleid geven. Dit gebeurt in samenwerking met het Wereldnatuurfonds (WWF) en andere organisaties in de regio. Educatie met de voetafdruk staat centraal.

Recente enquêtes zijn hoopgevend.

Vijfenzeventig procent van de Welsh is ervan overtuigd dat hun leefstijl schadelijk is voor het milieu. Zestig procent is bereid om die leefstijl aan te passen ten gunste van het milieu, door bijvoorbeeld meer te letten op energiegebruik, het ko-

pen van biologisch voedsel uit eigen land, recycling en carpooling. Ook gelooft bijna zeventig procent dat de regering meer kan doen om groen gedrag te stimuleren, bijvoorbeeld in het verkeer. De inwoners van Wales zijn voorstander van belastingverlichting voor huishoudens die hun voetafdruk verkleinen. Al met al is Wales met zijn werk aan de MV ons een paar passen voor.

Meer info: www.walesfootprint.org

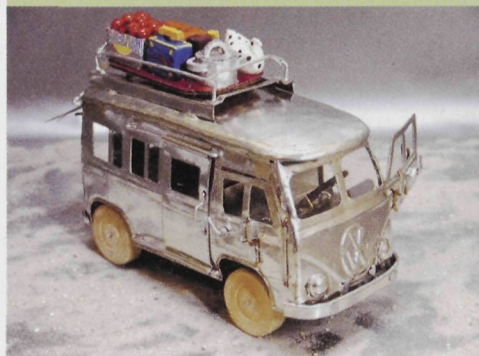
Recycling werkt aanstekelijk

Stompjes van waskaarsen uit kerk of kroeg, ze krijgen een tweede leven in bijvoorbeeld deze prachtige, 27 centimeter hoge boeddha-kaarsen, gefabriceerd in een Haarlems kaarsenatelier. De boeddha's hebben een brandduur van 200 uur, maar als decoratie gaan ze natuurlijk nog veel langer mee. Tijdloos en altijd nog een lampje achter de hand...

Blik op de weg

Deze blikken modelvliegtuigjes en -auto's, gemaakt van afgedankte blikverpakkingen, getuigen van schitterend vakmanschap. De VW-bus met bagage, 20 cm lang en 13 cm hoog, is een collectorsitem, net zoals de Cessna, 15 cm lang en breed.

Bestellen

Set kaarsen, ivoorwit en jadegroen, prijs € 32,-/set.

Vliegtuigje en auto kosten samen € 49,- (incl. handling-, administratie- en verzendkosten). Een deel van de opbrengst gaat naar AMREF Flying Doctors, zie: www.amref.nl

Op pagina 15 van dit nummer leest u meer over deze blikken voertuigjes.

ITEM 1096

Recycling of de kunst van het hergebruiken

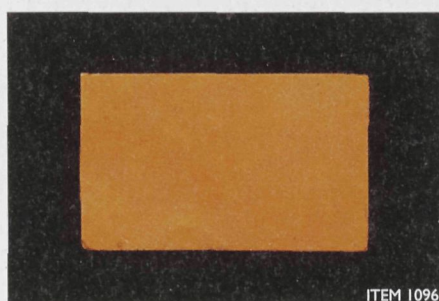
We gooien met z'n allen heel wat weg, dat weten we allemaal. Dat kan natuurlijk beter. De Kleine Aarde ging voor u op pad door afvalland en verzamelde inspirerende tips en verhalen om onze afvalstroom te beperken. Het toverwoord daarbij is: hergebruik.

Schoonheid uit de goot

Drie jaar lang legde kunstenaar Nico van Hoorn elke dag een zorgvuldig geselecteerd stuk afval onder zijn scanner. Op 4 mei 2005 zette hij met item 1096, een knaloranje kaartje, een punt achter zijn weblog. Maar het internetarchief van Trashlog blijft een wonderlijke plek om een verloren uur mee zoet te brengen en je te verwonderen over de onvermoede schoonheid van verdwaalde snoeppapiertjes, verregende luciferdoosjes en platgereden blikjes.

TEKST: MONIQUE VAESSEN BEELDMATERIAAL: NICO VAN HOORN

Op zijn één na laatste ronde door de Nijmeegse benedenstad vergezel ik Nico van Hoorn (56) bij zijn speurtocht naar dat ene stukje straatvuil dat vandaag een tweede kans krijgt. Hij vertelt over hotspots (marktplaatsen na een marktdag of kermis) en no-go-areas (de brandschone nieuwe winkelstraat) en over hoe het allemaal begon. “Wim de Bie verwees op zijn weblog naar de website van Marcel van Eeden, die iedere dag een nieuwe tekening plaatst. Dat fascineerde me. Internet is het ideale platform om iets van jezelf te laten zien. Als kunstenaar heb je geen galerie of museum meer nodig om een groot publiek te trekken.” Hij overwoog een fotolog te beginnen, maar vond dat niet bijster origineel. “Er staat al zoveel troep op internet”, constateerde hij. En met die vaststelling had hij zijn project: ‘Collecting a piece of trash for the internet every day’, zoals hij het op zijn website noemt. Langs de Waalkade liggen allerlei kleurrijke verworpenheden, die heel geschikt lijken voor ‘onze’ queeste. Als ik zo’n

vingerhoesje zie liggen dat we volgens recente tv-reclamespotjes nodig hebben om onze tanden tussen de bedrijven te ‘poetsen’, ben ik ervan overtuigd: dit gaat het worden. Maar Van Hoorn stapt er onverstoorbaar overheen. Het eerste dat hij opraapt is een onopvallend, verregend kaartje. Bij nadere bestudering een controlestrookje van een toegangskaart. “Ik heb iets met dingen die repeterend zijn, zoals de gaatjes langs de rand”, legt hij uit, terwijl hij het kaartje zorgvuldig opbergt.

Jachtgebied

Van Hoorn heeft zichzelf een aantal beperkingen opgelegd. Het afval moet zo plat mogelijk zijn, van niet-organisch materiaal en een maximale afmeting hebben van 10 x 15 cm. En hij moet het binnen een halfuur gevonden hebben, “anders blijf je zoeken”. Zijn jachtgebied is de Nijmeegse benedenstad of het centrum, maar tijdens twee vakanties maakte hij daarop een uitzondering. “Ik ging op vakantie door met verzamelen, en zette het dan na thuiskomst op de site.” In het begin hield hij zich ook aan de regel dat hij tussen negen en elf op jacht moest. “Ik

zat in die tijd in de ww en die dagelijkse routine gaf toch structuur en regelmaat aan mijn leven. Ook de wandeling is essentieel. Dat was, zeker in het begin, een soort meditatie.” Sinds hij weer een baan heeft, loopt hij zijn ronde na het werk. “Ik vind veel verpakkingen van Sportlife en Marlboro. Zouden dat de topmerken zijn of gooien Camelrokers hun afval niet op straat?”, filosofeert Van Hoorn. In een portiek met pinautomaten wijst hij op de vele pinbonnen op de grond. “Wilt u een bon?” “Ja”, drukken de mensen, en dan laten ze hem achter”, verzucht hij.

Diepzee

Ondertussen heeft Van Hoorn een Sportlifeverpakking opgeraapt met een afbeelding van gespalkte vingers en de tekst ‘Shit Happens’ plus een foliedeksel van een mini-yoghurtje. De eerste om de tekst en de tweede “voor de frisse kleurtjes”. Maar hij is nog niet helemaal tevreden. We lopen verder. Wie Van Hoorns internetarchief bestudeert ziet dat hij meestal afval selecteert in verweerde staat. Daarin schuilt onverwacht een esthetische, soms haast poëtische waarde. Zoals in een uiteengescheurde verpak-

Zo min mogelijk afval

TEKST: DOLORES BROUWER

Het Nederlandse afvalbeleid - beschreven in het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) - richt zich op twee doelen: zorgen dat zo weinig mogelijk afval ontstaat en dat bij afvalverwerking het milieu zo min mogelijk schade oploopt.

De eerste doelstelling is dus **preventie**: het zoveel mogelijk voorkómen van afval. Afval dat toch ontstaat, moet zoveel mogelijk nuttig worden toegepast door **hergebruik** van producten of **recycling** van materiaal. Afval dat niet nuttig is toe te passen, moet worden verwijderd (**verbrand** in een afvalverbrandingsinstallatie of **gestort**).

Deze volgorde - preventie, hergebruik, recycling, verbranden, storten - is terug te vinden in de voorkeursvolgorde voor afvalbeheer, ook wel de 'Ladder van Lansink' genoemd naar het voormalige Tweede-Kamerlid Ad Lansink.

Het is duidelijk dat de eerste twee, voorkomen van afval (iets niet kopen) en hergebruik, (een product in zijn oorspronkelijke functie hergebruiken) veruit de voorkeur hebben. Ook is duidelijk dat de laatste twee opties bij de huidige samenstelling van de reststroom nooit zonder milieuproblemen zullen kunnen.

(Lees verder op pagina 19)

preventie

hergebruik

recycling

verbranden

storten

king die de vorm heeft van een pagode (item 0552). "Wat me telkens weer verbaast is dat iets wat je van straat raapt, uit zijn context haalt, scant en tegen een zwarte achtergrond presenteert, opeens kunst wordt: een simpel blauw netje licht op het scherm op als een wezen uit de diepzee." (item 0533)

Toch ben ik lichtelijk teleurgesteld, als Van Hoorn even later van een rondje grijs-rood doorweekt karton dat hij uit een graspol heeft gepeuterd, triomfantelijk vaststelt: "Dit is 'm.'" Ik had iets spectaculairders verwacht. "Het is bijna onherkenbaar, maar ik weet haast zeker dat het een overblijfsel is van het nieuwjaarsvuurwerk."

Sigarenkistje

Thuis legt hij het 'objet trouvé' zorgvuldig tussen twee vellen keukenpapier en perst er met een deegroller zoveel mogelijk vocht uit. Op zijn haast steriele werkkamer legt hij het onder de scanner. De klep blijft open. "Voor de zwarte achtergrond." De vraag of hij een boodschap heeft met dit project, beantwoordt hij aarzelend. "Nee, ik wil alleen wat laten zien: de schoonheid van afval. Ik wil mensen erover laten nadenken of afval wel afval is." Ondertussen heeft het onooglijke rondje zich in digitale vorm ontpopt tot een krachtige cirkelvorm, die doet denken aan een symbool uit de Japanse Zen-kunst. Elk vezeltje blijkt op de juiste plek te zitten. Op een kaartje stempelt Van Hoorn de datum van vandaag. Dat gaat met de vuurwerkcirkel in een pergaminen zakje. En dat weer in groter zakje, waarin de opbrengst van de hele week past. Morgen komt daar de allerlaatste vondst nog bij en kan het doorzichtige weekzakje in een

doorzichtig maandzakje dat, voorzien van vier elastieken, in een langwerpige blankhouten kistje gaat. Voilà, het analoge archief van onze wegwerpmaatschappij. Van Hoorn: "Of het voor historici ooit nog interessant is weet ik niet. Het is een momentopname van drie jaar straatvuil."

Is wat je doet vergelijkbaar met strandjuten, maar dan in de stad?

"Een strandjutter zoekt spullen voor eigen gewin. Dat doe ik niet. Of misschien toch wel. Mijn gewin is dat ik er ontzettend veel plezier aan heb gehad en dat het project succes heeft. Ik startte met

het idee dat vijftig bezoekers per dag wel leuk zou zijn, maar op het hoogtepunt waren het er 6.100 op een dag en 17.500 in een week. Als je Trashlog 'googelt' krijg je ruim veertienduizend hits. Bijna allemaal over mijn website." Van Hoorn laat een multomap zien met uitdraaien van reacties - "Dit is wat Andy Warhol met internet gedaan zou hebben" - en alle aandacht die hij internationaal kreeg.

Nico van Hoorn:
"Dit is 'm'"

FOTO: MONIQUE VAESSEN

Waaronder een kunstopleiding in de VS die leerlingen à la Van Hoorn afval laat 'omkunsten'. Toch gaat hij stoppen. "Ik ben er klaar mee." Alleen morgen nog. Als ik naar het station loop, merk ik dat ik nog steeds naar de grond tuur. And she shows you where to look upon the garbage and the flowers, zingt Leonard Cohen in mijn hoofd. Op het perron ligt een bagagelabel van een vliegtuigmaatschappij. Ik raap het op, bewonder de voetafdruk die erop staat, en gooi het in de prullenbak.

Meer info: www.trashlog.org
www.nicovanhoorn.nl

UNIEKE BLIKKEN AUTO'S: Recycling en fair trade

TEKST: MARJON WEIJZEN

FOTO: REAGAN PANNEL

Van afval speelgoedauto's maken. Dat doen straatkinderen op Madagascar, die geen dak boven hun hoofd hebben. Die creativiteit inspireerde ontwikkelingswerker Uwe Marschall tot fair trade in handgemaakte producten uit Madagascar.

In 1992 maakte Uwe Marschall een vakantie-reis naar Madagascar. Het bleek een reis met verstrekken gevolgen. Madagascar is een mooi en bijzonder eiland, met zijn roodbruine aarde en tropische natuur. Door de afgelegen ligging komen er planten en dieren voor die elders zijn uitgestorven. Maar Madagascar is ook één van de armste landen ter wereld.

Timmerwerkplaats

De hoofdstad Antananarivo is een miljoenenstad, met alle problemen van dien. Zo zijn er veel straatkinderen. In Antananarivo leven ze in groepen van vijf tot twintig kinderen. Ze overleven door bedelen, hand- en spandiensten, af en toe een baantje of een straatroof. Marschall kwam met een aantal van deze kinderen in contact en leerde hun levensgeschiedenis kennen. In 1993 richtte hij de stichting Zaza Faly op die straatkinde-

ren in Madagascar ondersteunt. Marschall zette naast een sociale voorziening twee projecten voor de straatkinderen op waarmee ze een baan konden krijgen. Voor jongens startte hij een timmerwerkplaats en voor meisjes een naai- en weefatelier. Zaza Faly ondersteunt de projecten nog steeds financieel en voert jaarlijkse projectcontroles uit.

Marschall zelf is overgestapt op de handel. Fair trade, vanzelfsprekend. Zijn bedrijf, Mahafaly, importeert handgemaakte producten uit Madagascar. Marschall werd geïnspireerd door de straatkinderen: "Ik was diep onder de indruk van de creativiteit van de kinderen. Ze hebben geen dak boven het hoofd, laat staan speelgoed. Maar dat maken ze zelf van resten afval. Van een blikje op vier wieltjes tot ingenieuze miniatuur-modellen. Vooral veel Citroëns. Ook hierin is de Franse invloed nog merkbaar."

Werk en inkomen

Marschall ontwikkelde samen met een aantal familiebedrijven een assortiment vernuftige blikken voertuigen. Een fair trade-concept dat gebaseerd is op recycling-kunst. "Alle producenten krijgen bovengemiddelde prijzen, renteloze kredieten, vooruitbetaling en vaste

contracten. We letten op de verbetering van de sociale omstandigheden van de families en ondersteunen een straatkinderenproject van Zaza Faly."

Geen speelgoed

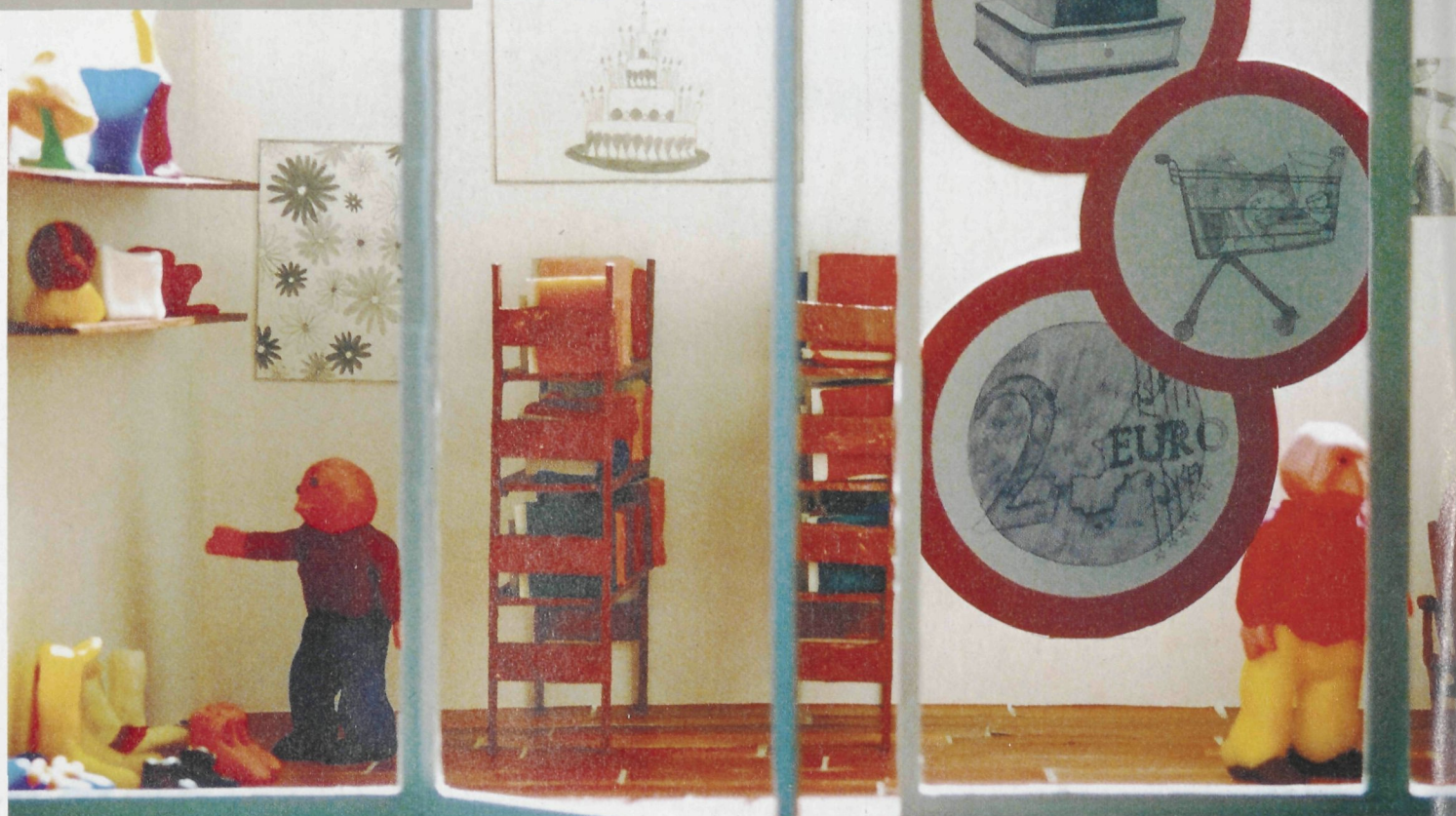
De autootjes zijn geen speelgoed, want ze voldoen niet aan de veiligheidseisen. Het zijn decoratieve objecten. Alle modellen worden met de hand gemaakt, zonder machines. Het zijn dus allemaal unieke producten.

Meer info: www.mahafaly.de
www.zaza-faly.de

Handje helpen?

Koop zo'n unieke blikken auto, (zie pagina 10).

MAXIMAAL VIJF ARTIKELEN IN EEN HALFUUR

Gratis shoppen in de weggeefwinkel

Het is even wennen om te shoppen in een winkel waar geld geen rol speelt. In de weggeefwinkel koop je voor niks.

TEKST: ILSE SPIJKERMAN ILLUSTRATIE: JUDITH OVERBEEK

Winkelen zonder een euro uit te geven – dat kan bij de weggeefwinkel. In Leiden is deze winkel erg populair bij het winkelend publiek. In de weggeefwinkel snuffel je op je gemak tussen tweedehands spullen, vind je dat ontbrekende stukje serviesgoed of dat boek waar je al jaren naar op zoek bent. “De V&D is soms jaloers op ons”, vertelt Leen van Duijn, vrijwilliger bij de Leidse weggeefwinkel. “Wij zijn de enige winkel in de stad waar mensen al ruim voor openingstijd staan te popelen om naar binnen te mogen!”

Het is niet alleen een komen en gaan van mensen, maar vooral ook van spullen. “Je staat er werkelijk versteld van hoeveel goede spullen er gebracht worden. Niet alleen gebruikte hoor; we krijgen ook nieuwe spullen. Sommige zitten zelfs nog in de verpakking”, vertelt Leen.

De weggeefwinkel is een initiatief van Eurodusnie, een collectief dat ontstaan is als protest tegen de Europese Unie. De

Leidse weggeefwinkel bestaat bijna vijf jaar en is de oudste weggeefwinkel in Nederland. De winkel wordt gerund door vrijwilligers, die uit eigen zak bijdragen aan de onkosten. Het idee van de weggeefwinkel is gebaseerd op een economie waarin niet geld, maar de behoeften van mensen bepalend zijn voor de verdeling van welvaart en welzijn. In de winkel prijkt een bord met de uitspraak van Gandhi: ‘Er is genoeg voor ieders behoefte, maar niet voor ieders hebzucht.’

Regels

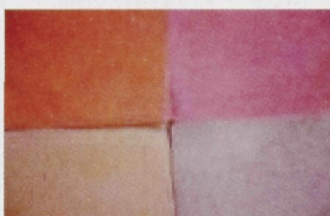
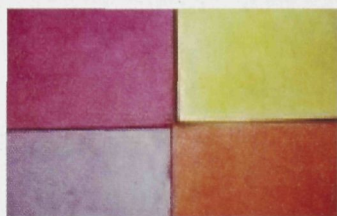
Helaas speelt hebzucht toch een rol in de weggeefwinkel. “Als je dingen gratis aanbiedt, trek je niet alleen mensen aan die respect hebben voor de kringloopgedachte maar ook inhalige types”, vertelt Cobi, eveneens vrijwilligster bij de Leidse weggeefwinkel. Daarom geldt de regel: niet meer dan vijf artikelen per keer meenemen.

“Niet iedereen is zo inhalig, hoor”, vult Leen aan. “Er zijn ook mensen die één dingetje meenemen en daar dolblij mee zijn. Dat ze niet hoeven te betalen is voor veel mensen wel even wennen.”

Sara is voor het eerst als bezoeker in de weggeefwinkel en voelt zich nog wat onwennig. “Een beetje vreemd om hier te zijn en mensen zomaar de deur uit te zien lopen met spullen, zonder te betalen. Zelf ben ik op zoek naar speelgoed voor mijn kinderen...” Leonie bezoekt de weggeefwinkel regelmatig. “Ik breng regelmatig iets en kijk dan meteen even in de winkel of er nog iets bruikbaar voor me tussen zit.” Sara heeft inmiddels een leuk truitje gevonden. “Zonde toch om dit te laten hangen, mag ik het echt zomaar meenemen?”

Weggeefwinkel Leiden, Vrijplaats Koppenhinksteeg, Hooglandsekerkgracht 4.

Meer info: www.eurodusnie.nl
www.weggeefwinkels.nl

Werken met kleur

Kleuren beïnvloeden ons. Er zijn ruimtes waar je je prettig voelt en ruimtes die onbehagelijk aan voelen. Vaak heeft dat te maken met de kleur van een ruimte of de toegepaste materialen. Iedereen heeft voorkeuren voor kleuren en sferen. Zo kun je in je eigen huis door kleur de ruimtes aangenamer, prettiger aanvoelend maken. Je kunt gaan kijken wat voor invloed een bepaalde kleur heeft en daarmee het doel van een ruimte versterken. Je kunt ook kijken naar de architectuur van een ruimte en die juist versterken of verzachten. Er is met kleur heel veel mogelijk. De kunst is nu te kijken naar wat je persoonlijk past, voor jezelf of in de relatie met je partner, bij je gezin of wat het beste is voor je bedrijf.

Lezersaanbieding:

- ★ **GRATIS WORKSHOP werken met kleur speciale verftechnieken: glaceren / sluiëren**
Info: www.ecotoon.net/werken_met_kleur/index.html
- ★ Geheel 2005 10% korting op alle AGLAIA Natuurverven.
- ★ 20% korting op werkuitvoering van leemstucprojecten

Info: Ecotoon, Witte de Withstraat 43, 2518 CP Den Haag
tel.: (070) 427 13 00, mobiel: 06 28 08 59 99

www.ecotoon.net
email info@ecotoon.net

Ecotoon: schilderwerk met natuurverven, leemstuc en natuurgips - stukadoorsverkoop 100% natuurverf toonzaal voor informatie, promotie en verkoop van natuurlijke afwerkingsmaterialen

(Advertenties)

UNIEK IN NEDERLAND

DE STOFFELHOEVE
ZWITSERSE TEGELKACHELS

Grote collectie Oude en Antieke
ZWITSERSE TEGELKACHELS

- uitstekend geschikt voor ons zeeklimaat
- aangename stralingswarmte
- een van de rendementsvolle kachels
- keuze uit 150 stuks van de meest eenvoudige tot de mooiste versierde kachel
- variërend in gewicht van 75 - 350 kg

DE STOFFELHOEVE
STATIONSWEG 86, 5807 AC OOSTRUM-VENRAY (LB)
TELEFOON 0478 580361/585956 www.stoffelhoeve.nl

VRAAG VRIJBLIJVEND INFORMATIE
ZATERDAGS GEOPEND OF NA TELEFONISCHE AFSpraak

'T KASTANJEBOS

TUINBOUWERS MET HART VOOR HET MILIEU®

*Duurzame én milieuvriendelijke houttoepassingen voor tuin en erf,
in kastanje, robinia, eik, lariks, of douglas.
Oók in thermisch verduurzaamd hout.*

Voor informatie of folder:

Hoogstraat 6 3956 NA LEERSUM
tel.: 0343-522031 fax: 0343-522641
e-mail: info@kastanjebos.nl

- schuttingbouw
- tuinschermen
- pergola's
- hekwerk
- prieeltjes
- tuinmeubilair

Natuurlijk slapen op uw Green Sleep Matras

Wat maakt een Green Sleep
matras bijzonder?

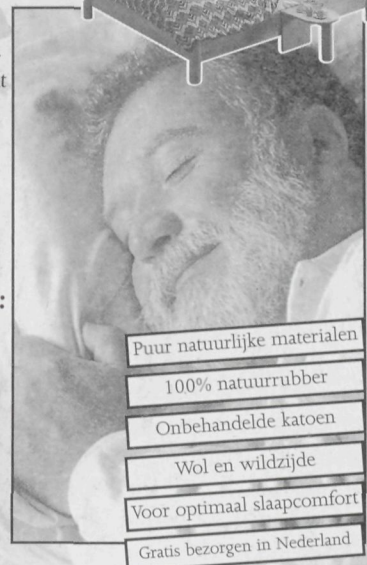
- De kern is van 100% natuurrubber
- De Matrashoes is afritsbaar en bestaat uit onbehandelde katoen, wol en wildzijde
- Perfecte rugondersteuning
- Natuurlijke holling/bolling blijft
- Green Sleep matrassen kunt u krijgen in iedere maat en voor elk gewicht
- Optimaal slaapcomfort

Andere Green Sleep producten:

- Flexibele Bedbodems
- Vier Jaargetijden Dekbedden
- Lakens en Dekbeddovertrekken
- Diverse soorten bedombouw

Informatie:

- Voor een persoonlijk advies kunt u terecht in onze showroom in Zutphen
- Wij sturen u graag per omgaande documentatie

Puur natuurlijke materialen
100% natuurrubber
Onbehandelde katoen
Wol en wildzijde
Voor optimaal slaapcomfort
Gratis bezorgen in Nederland

BINORM

Zutphen

Green Sleep Slaapcomfort & Stokke Studio

Green Sleep

TURFSTRAAT 6 - 8, 7201 KG ZUTPHEN, TEL. 0575 - 51 20 15
www.binorm.nl E-mail: binorm@binorm.nl

Een schoenenwinkel met voorraadkasten gemaakt van autoruiten. Dit is slechts één voorbeeld van hoe restmaterialen en afvalproducten op een originele manier worden hergebruikt. Begin juni lanceerde de stichting Recyclicity een website om dit soort hergebruik in bouwprojecten te bevorderen.

TEKST: LEONIE VINK FOTO'S: RECYCLICITY

Duchi schoenenwinkel

Deze schoenenwinkel in Scheveningen kreeg een enorme facelift. Van autoruiten is een cirkelvormige ruimte gemaakt als opslag voor de schoenen. Op de ruiten is niet alleen de voorraad zichtbaar, maar vooral ook de schoenen en – van onderaf – de interessante zolen. In het hart van de winkel is een schoenpas-eiland gecreëerd, dat bestaat uit 1.500 houten plankjes. Een boodschappenloopband van een kassa dient als *sur-place catwalk*.

Twee soorten hergebruik

Recycling betekent hergebruik. Er zijn twee soorten hergebruik: product-hergebruik, waarbij het product voor hetzelfde doel wordt gebruikt als daarvoor (tweedehands spullen) en materiaalhergebruik, waarbij grondstoffen worden teruggewonnen om er iets anders van te maken.

Om recycling mogelijk te maken wordt veel afval apart ingezameld. Ander afval, zoals drankblikjes, wordt achteraf uit het afval gehaald (nascheiding) en ook weer hergebruikt.

Recycling bespaart grondstoffen.

Bij de productie van glas wordt bijvoorbeeld 50% oud glas en 50% nieuwe grondstoffen gebruikt.

Recycling bespaart energie.

Voor de productie van nieuw aluminium is bijvoorbeeld twintig maal zoveel energie nodig als voor het omsmelten van oud aluminium, terwijl de kwaliteit gelijk is.

Door recycling komen er minder schadelijke stoffen in het milieu terecht (denk aan cfk's uit koelkasten) en er hoeft minder afval verbrand of gestort te worden. Dit laatste scheelt ook nog eens geld.

Recyclicity: bouwmaterialen hergebruikt in hun oorspronkelijke vorm

Recyclen is in. Dankzij het toenemende maatschappelijk bewust-zijn én door richtlijnen vanuit de politiek wordt er inmiddels veel afval gescheiden ingezameld en gerecycled. Dat is prachtig, maar niet altijd even efficiënt. Want de weg naar hergebruik is lang en bewerkelijk. Van het afval dat in Nederland wordt geproduceerd blijkt ongeveer 30% afkomstig te zijn uit de bouw (CBS, 2000). Daarvan wordt ongeveer 92% gerecycled. Dit afval wordt ingezameld, naar een centrale opslagplaats vervoerd, gesorteerd en tot kleine stukjes versnipperd. Vervolgens wordt de grondstof die zo ontstaan is bewerkt - bijvoorbeeld omgesmolten en samengeperst - tot min of meer hetzelfde materiaal als voorheen. Deze methode kost veel energie.

Oorspronkelijke vorm

De initiatiefnemers van Recyclicity, 2012 Architecten uit Rotterdam, vonden dat dit beter moest kunnen. 2012 architecten is een netwerk van jonge architecten dat in 1997 werd opgericht. Het heeft de afgelopen jaren veel bekendheid gekregen door hun bijzondere ontwerpen. 2012 architecten hanteert een toegepaste-ontwerpstrategie die maximaal gebruik maakt van de mogelijkheden in de directe omgeving van het project. Zo gebruiken en transformeren de aangesloten architecten afvalmaterialen, bestaande gebouwen of aanwezige energiebronnen. Afval gebruiken ze bij voorkeur in hun oorspronkelijke vorm. Na vakkundig ontwerpwerk en door gebruik te maken van de karakteristieken van het materiaal

geeft dit vaak iets heel bijzonders aan het ontwerp. Het resultaat: innovatieve toepassingen en onverwachte vormgeving.

Vraag en aanbod

In hun zoektocht naar afvalmaterialen bedachten de architecten een manier om vraag en aanbod bij elkaar te brengen: Recyclicity. De website www.Recyclicity.net is opgezet om het hergebruik in bouwprojecten te bevorderen met zo min mogelijk toegevoegde energie voor transport en de verwerking van de afvalmaterialen. Recyclicity levert zo niet alleen een bijdrage aan het bewustwordingsproces op het gebied van milieu, maar biedt ook een oplossing voor een deel van het afvalprobleem. Het *pilot project* dat begin juni van start ging is bedoeld om de opzet van het project te testen en om de belangstelling voor hergebruik van afvalmateriaal te onderzoeken. In eerste instantie worden via de website zo'n honderd soorten materialen en elementen uit de regio Rotterdam aangeboden. Het is een echte vraag-&-aanbodsite. Dat wil zeggen dat bedrijven of mensen die in het bezit zijn van (on)gebruikte bouwmaterialen of ander restmateriaal waarvan zij denken dat anderen daar gebruik van zouden kunnen maken, dit kunnen aanbieden. En belangstellenden op zoek naar bepaalde materialen die op de site iets van hun gading vinden kunnen direct contact leggen met de aanbieder.

Recyclicity.lab

Al eerder startte de stichting Recyclicity met Recyclicity.lab. Dit zijn lokale werkplaatsen van waaruit lokale afvalstromen worden geïnventariseerd en de toepassingsmogelijkheden van deze materialen worden onderzocht. Met de activiteiten van Recyclicity.lab Rotterdam worden de middelen ontwikkeld om de kringloop van materiaalstromen binnen de regio Rotterdam te sluiten. Daardoor ontstaat een duurzame en regiospecifieke productiemethode. Zo heeft het lab 'autopsie-workshops' georganiseerd, waarin de bouwpotentie van auto-onderdelen werd onderzocht, de Studio Hergebruik - een presentatieruimte voor hergebruik - opgezet en een oogstkaartenonderzoek gehouden. De resultaten van deze inventarisatie zijn te vinden op Recyclicity.net.

Recyclicity is een initiatief van 2012 Architecten en wordt ondersteund door VSB-fonds, Stichting DOEN, Stimuleringsfonds Architectuur, Stichting Volkskracht, Stadsregio Rotterdam en SBAW, een Rotterdams bureau voor projectontwikkeling met een sociaal-maatschappelijk of cultureel doel.

Meer info:

www.Recyclicity.net
www.onsustain.com
www.re-f-use.com

Gevels van kabelhaspels

Gevels van vurenhout, afkomstig van de kabelhaspels van de Twentsche Kabel Fabriek, en afvalglas van Pilkington. Stalen profielen uit een textielmachine die de volledige staalconstructie behelzen. De particuliere villa Welpeloo in de Enschedese wijk Roombeek wordt een soort kringloopwoning. Afgezien van enkele gestucte wanden en de glazen isolatiegevel bestaat de woning uit gerecycled afval- en sloopmateriaal.

Zie voor het ontwerpproces van deze villa: www.2012architecten.nl/projecten/enschede.html

DE VURENHOUTEN PLANKJES VAN DEZE KABELHASPELS WORDEN HERGEBRUIKT ALS GEVELBEKLEDING

Miele Ruimte Station I

Het Miele Ruimte Station I (MRS I) is een architectonische installatie, gemaakt van kapotte wasmachines. Dit multifunctionele mobiel is opgebouwd uit vijf losse modules die ieder door twee man kunnen worden opgetild en door een standaard-deur worden gerold. Voor transport worden de vijf delen op een aanhanger gemonteerd; ze vormen zo een caravan. Op locatie kunnen ze in verschillende configuraties worden geplaatst.

Een schoenenwinkel met voorraadkasten gemaakt van autoruiten. Dit is slechts één voorbeeld van hoe restmaterialen en afvalproducten op een originele manier worden hergebruikt. Begin juni lanceerde de stichting Recyclicity een website om dit soort hergebruik in bouwprojecten te bevorderen.

TEKST: LEONIE VINK FOTO'S: RECYCLICITY

Recyclicity: bouwmaterialen hergebruikt in hu

Recyclen is in. Dankzij het toenemende maat-schappelijk bewust-zijn én door richtlijnen vanuit de politiek wordt er inmiddels veel afval gescheiden ingezameld en gerecycled. Dat is prachtig, maar niet altijd even efficiënt. Want de weg naar hergebruik is lang en bewerkelijk. Van het afval dat in Nederland wordt geproduceerd blijkt ongeveer 30% afkomstig te zijn uit de bouw (CBS, 2000). Daarvan wordt ongeveer 92% gerecycled. Dit afval wordt ingezameld, naar een centrale opslagplaats vervoerd, gesorteerd en tot kleine stukjes versnipperd. Vervolgens wordt de grondstof die zo ontstaan is bewerkt - bijvoorbeeld omgesmolten en samengeperst - tot min of meer hetzelfde materiaal als voorheen. Deze methode kost veel energie.

Oorspronkelijke vorm

De initiatiefnemers van Recyclicity, 2012 Architecten uit Rotterdam, vonden dat dit beter moest kunnen. 2012 architecten is een netwerk van jonge architecten dat in 1997 werd opgericht. Het heeft de afgelopen jaren veel bekendheid gekregen door hun bijzondere ontwerpen. 2012 architecten hanteert een toegepaste-ontwerpstrategie die maximaal gebruik maakt van de mogelijkheden in de directe omgeving van het project. Zo gebruiken en transformeren de aangesloten architecten afvalmaterialen, bestaande gebouwen of aanwezige energiebronnen. Afval gebruiken ze bij voorkeur in hun oorspronkelijke vorm. Na vakkundig ontwerpwerk en door gebruik te maken van de karakteristieken van het materiaal

geeft dit vaak iets heel bijzonders aan het ontwerp. Het resultaat: innovatieve toepassingen en onverwachte vormgeving.

Vraag en aanbod

In hun zoektocht naar afvalmaterialen bedachten de architecten een manier om vraag en aanbod bij elkaar te brengen: Recyclicity. De website www.Recyclicity.net is opgezet om het hergebruik in bouwprojecten te bevorderen met zo min mogelijk toegevoegde energie voor transport en de verwerking van de afvalmaterialen. Recyclicity levert zo niet alleen een bijdrage aan het bewustwordingsproces op het gebied van milieu, maar biedt ook een oplossing voor een deel van het afvalprobleem. Het *pilot project* dat begin juni van start ging is bedoeld om de opzet van het project te testen en om de belangstelling voor hergebruik van afvalmateriaal te onderzoeken. In eerste instantie worden via de website zo'n honderd soorten materialen en elementen uit de regio Rotterdam aangeboden. Het is een echte vraag-&-aanbodsite. Dat wil zeggen dat bedrijven of mensen die in het bezit zijn van (on)gebruikte bouwmaterialen of ander restmateriaal waarvan zij denken dat anderen daar gebruik van zouden kunnen maken, dit kunnen aanbieden. En belangstellenden op zoek naar bepaalde materialen die op de site iets van hun gading vinden kunnen direct contact leggen met de aanbieder.

Gevels van kabelhaspels

Gevels van vurenhout, afkomstig van de kabelhaspels van de Twentsche Kabel Fabriek, en afvalglas van Pilkington. Stalen profielen uit een textielmachine die de volledige staalconstructie behelzen. De particuliere villa Welpeloo in de Enschedese wijk Roombeek wordt een soort kringloopwoning. Afgezien van enkele gestuucte wanden en de glazen isolatiegevel bestaat de woning uit gerecycled afval- en sloopmateriaal.

Zie voor het ontwerpproces van deze villa: www.2012architecten.nl/projecten/enschede.html

DE VURENHOUTEN PLANKJES VAN DEZE KABELHASPELS WORDEN HERGEBRUIKT ALS GEVELBEKLEDING

Duchi schoenenwinkel

Deze schoenenwinkel in Scheveningen kreeg een enorme facelift. Van autoruiten is een cirkelvormige ruimte gemaakt als opslag voor de schoenen. Op de ruiten is niet alleen de voorraad zichtbaar, maar vooral ook de schoenen en – van onderaf – de interessante zolen. In het hart van de winkel is een schoenpas-eiland gecreëerd, dat bestaat uit 1.500 houten plankjes. Een boodschappenloopband van een kassa dient als *sur-place catwalk*.

n hun oorspronkelijke vorm

Recyclicity.lab

Al eerder startte de stichting Recyclicity met Recyclicity.lab. Dit zijn lokale werkplaatsen van waaruit lokale afvalstromen worden geïnventariseerd en de toepasingsmogelijkheden van deze materialen worden onderzocht. Met de activiteiten van Recyclicity.lab Rotterdam worden de middelen ontwikkeld om de kringloop van materiaalstromen binnen de regio Rotterdam te sluiten. Daardoor ontstaat een duurzame en regiospecifieke productiemethode. Zo heeft het lab 'autopsie-workshops' georganiseerd, waarin de bouwpotentie van auto-onderdelen werd onderzocht, de Studio Hergebruik - een presentatieruimte voor hergebruik - opgezet en een oogstkaartenonderzoek gehouden. De resultaten van deze inventarisatie zijn te vinden op Recyclicity.net.

Recyclicity is een initiatief van 2012 Architecten en wordt ondersteund door VSB-fonds, Stichting DOEN, Stimuleringsfonds Architectuur, Stichting Volkskracht, Stadsregio Rotterdam en SBAW, een Rotterdams bureau voor projectontwikkeling met een sociaal-maatschappelijk of cultureel doel.

Meer info:

www.Recyclicity.net
www.onsustain.com
www.re-f-use.com

Miele Ruimte Station I

Het Miele Ruimte Station I (MRS I) is een architectonische installatie, gemaakt van kapotte wasmachines. Dit multifunctionele mobiel is opgebouwd uit vijf losse modules die ieder door twee man kunnen worden opgetild en door een standaard-deur worden gerold. Voor transport worden de vijf delen op een aanhanger gemonteerd; ze vormen zo een caravan. Op locatie kunnen ze in verschillende configuraties worden geplaatst.

Twee soorten hergebruik

Recycling betekent hergebruik. Er zijn twee soorten hergebruik: product-hergebruik, waarbij het product voor hetzelfde doel wordt gebruikt als daarvoor (tweedehands spullen) en materiaalhergebruik, waarbij grondstoffen worden teruggewonnen om er iets anders van te maken.

Om recycling mogelijk te maken wordt veel afval apart ingezameld. Ander afval, zoals drankblikjes, wordt achteraf uit het afval gehaald (nascheiding) en ook weer hergebruikt.

Recycling bespaart grondstoffen.

Bij de productie van glas wordt bijvoorbeeld 50% oud glas en 50% nieuwe grondstoffen gebruikt.

Recycling bespaart energie.

Voor de productie van nieuw aluminium is bijvoorbeeld twintig maal zoveel energie nodig als voor het omsmelten van oud aluminium, terwijl de kwaliteit gelijk is.

Door recycling komen er minder schadelijke stoffen in het milieu terecht (denk aan cfr's uit koelkasten) en er hoeft minder afval verbrand of gestort te worden. Dit laatste scheelt ook nog eens geld.

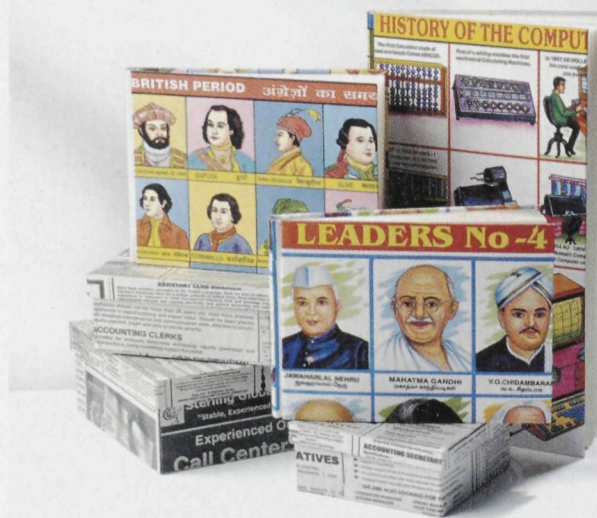
Recycle design

Van 1 tot 29 oktober 2005 besteden 400 Wereldwinkels speciale aandacht aan een unieke lijn van recycle producten. Afvalglas, oud papier en misdrukken veranderen onder meer in schitterende schalen en trendy memoblokken.

Vazen en schalen uit Mexico van gerecycled glas. Drie producenten op het platteland sparen voor een eigen atelier om goedkoper en efficiënter te kunnen werken. Adviesprijs vanaf € 19,95.

Memokubussen en notitieblokken uit India. Gemaakt van oude kalenders, overgebleven kantoorformulieren, kleurrijke film-posters, verkiezingsposters en reclamefolders. De producent bouwt een nieuwe fabriek met koele ruimtes en wil gaan voldoen aan de eisen van eerlijke handel. Adviesprijs vanaf € 2,95.

(Adverte

Graanvlokken van de Halm

Al jaren heerlijke biologische graanvlokken en muesli's van een schone landbouw

Heeswijk-Dinther, tel. 0413 29 30 90

Begin een goed milieu in eigen land!

SPLINTER

NATUURLIJK WONEN

ontwerpers die het maken

advies, ontwerp en realisatie van keukens, kasten, tafels, vloeren
welsommerweg 29 7722 rp dalfsen t 0529 430747 f 0529 431588
m 06 51526890 e info-splinter@wanadoo.nl

DE NIEUWE KEUKEN...

Natuurlijke materialen, energiezuinige apparatuur, oerdegelijk vakmanschap. Ontworpen en uitgevoerd volgens uw **eigen**, persoonlijke wensen.

Tel. (030) 691 25 28
info@natuurkeukens.nl
www.natuurkeukens.nl

...NATUURLIJK MOOI

Bernhagen®
Natuurkeukens

De Natuurlijke Molen

Apparatuur en grondstoffen voor een gezonde voeding

Reehorsterweg 21b

6717 LD Ede

tel: 0318-642944

e-mail:

natmolen@antenna.nl

www.natuurlijkemolen.com

De Kleine Aarde

CENTRUM VOOR EEN DUURZAME LEEFSTIJL

Culinaarde

Zondag 18 september

Genieten!

Kom dit seizoen nog even nagenieten in het **Eco-park**. Onze accommodatie biedt tal van mogelijkheden om er even tussenuit te zijn, ook voor groepen.

In dit Activiteitenmagazine vindt u onze uitgebreide **cursus-agenda** en alle informatie over onze evenementen en activiteiten in het herfstseizoen van 2005. Kom langs en geniet!

www.dekleineaarde.nl

Dagje Eco-park

Met vernieuwde en verrassende activiteiten biedt De Kleine Aarde in Boxtel volop informatie en inspiratie aan iedereen die op zoek is naar duurzame en praktische oplossingen op het gebied van tuinieren, wonen, voeding, persoonlijke verzorging, mobiliteit en recreatie.

Eco-park & tuinen Het Eco-park en de tuinen van De Kleine Aarde zijn een bezoek meer dan waard.

Bike-Experience Fietstestplaats voor bijzondere fietsen en fietskarren voor vele doeleinden. Leuk en leerzaam voor jong en oud.

De Energietuin een expositie van duurzame energieobjecten voor in de eigen woon- en werkomgeving.

Werelds Wonen Inspiratie en informatie over eigentijdse en duurzame woninginrichting.

Voedingstentoonstelling Interactieve tentoonstelling over duurzame voeding en gentechologie.

Rondleidingen & excursies Met een gids door het Eco-park en het bezoekerscentrum.

Kinderen & scholen

Ontdekpaden voor alle leeftijdsgroepen. Zeer geschikt voor zowel groepen als individuele bezoekers.

Koken voor groepen Kook je eigen maaltijd en kom meer te weten over gezonde voeding met gezamenlijk eten.

Catering Het Eco-café biedt volop (h)eerlijke mogelijkheden, vanaf een eenvoudige consumptie tot een complete maaltijd.

Arrangementen Voor individuele bezoekers en groepen zijn er verrassende arrangementen mogelijk.

Vergaderen & overnachten

Behalve vergaderaccommodatie beschikt De Kleine Aarde over sfeervolle slaapkamers. Een bijzondere locatie voor uw vergadering, bezinningsweekend of familiebijeenkomst in de natuurlijke omgeving van Boxtel. Biologische catering is mogelijk.

ACTIVITEITENAGENDA 2005

zondag 18 september
Culinaarde! Dit culinaire evenement vindt plaats van 12.00 tot 17.00 uur. Rondleidingen, demonstraties, muziek en natuurlijk zal er meer dan genoeg lekkers te proeven en eten zijn!

zondagen 11 en 25 september
Groene maand: fietstochten met gids, door Het Groene Woud, met gevulde picknickmand.
Kosten € 20,- p.p.

zondag 25 september
Ben van Dieren, teamleider van het Eco-park, geeft een speciale rondleiding door de tuinen.
Aanmelden aangeraden, kosten € 7,75 p.p.

19 t/m 26 oktober
Wetenweek. Excursies door de Energietuin voor jongeren. Maak kennis met de kracht van zon, wind en aardwarmte!

zondag 18 september
Feestelijke opening van Kunst Natuurlijk, een expositie (t/m 13 november) van twee houtkunstenaars, Jos Bregan en Will Schropp.

zaterdag 29 oktober
Nacht van de Nacht: spannende nachttocht in het Eco-park.
(21.00-24.00 uur), € 5,00 p.p.

Smulseizoen

Met de zomer nog vers in het geheugen gonst het deze herfst van de activiteiten bij De Kleine Aarde. Het volgende grote evenement staat alweer voor de deur: Culinaarde op zondag 18 september. De voormalige groentekas van De Kleine Aarde dient als decor voor dit smakelijk dagje uit. In een sfeervolle herfstachtige ambiance kunt u proeven en u laten inspireren door allerlei biologische heerlijkheden. Tevens biedt De Kleine Aarde van 10 september tot 13 november een kunsttentoonstelling. Ook staan er in het kader van De Groene Maand in september en de Wetenweek in oktober leuke activiteiten op het programma. U leest er alles over in dit activiteitenmagazine.

Herfst-t(r)ip: Kom deze herfst naar het Eco-park en probeer de meest bijzondere fietsen uit bij de **Bike-Experience**. En in de kersverse **Energietuin** kunt u kennismaken met duurzame energietechnieken die direct toepasbaar zijn in/bij elk huis of bedrijf.

Ecco Eko's Natuurschatkamer

Binnenkort kort heeft Ecco Eko zijn eigen huisje op het Eco-park. In dit huisje bewaart Ecco de schatten, die hij overal vindt in het Eco-park. Ben je nieuwsgierig geworden naar zijn huis? Kom naar De Kleine Aarde en klop eens aan zijn deurtje. Misschien tref je Ecco niet thuis, maar dan is hij aan de wandel langs het Speurneuzenpad...

INHOUD

Workshops en cursussen	4
Nieuwe workshop voor de Kids	4
Cursusagenda 2005	5
Servicepagina	7
Antwoordcoupon	7

MEER WETEN? BEL DE KLEINE AARDE (0411) 68 49 21, WWW.DEKLEINEAARDE.NL OF VUL DE ANTWOORDKAART IN EN STUUR HEM OP (GEEN POSTZEGEL NODIG).

Kinderworkshop

Wdwr Woodshop KIDS

Workshop met verrassend resultaat voor kinderen uit de groepen 5, 6, 7 en 8. Neem je eigen stuk boom, hout of tak mee en maak er iets leuks mee. Aan het eind nemen we digitale foto's en maken we een webpagina van wat we gemaakt hebben.

Docent: Jos Bregman
Woensdag 21 september (14.00-17.00 uur), € 20,- per dag p.p., inclusief enig materiaal.
Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar.
Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kinderfeestjes! De Kleine Aarde heeft er een kinderfeestjesarrangement bij. Voor een groep tot tien personen kan een speciale feestkist gehuurd worden om op het terrein op onderzoek uit te gaan. Geschikt voor kinderen van 8-12 jaar, compleet met drinken, lekkers en een verrassing. Meer details en prijzen op de website.

Cursusagenda

Natuurlijke crèmes en zalven maken

Leer in deze boeiende workshop hoe u zelf plantenextracten in natuurlijke crèmes en zalven kunt verwerken. Deelnemers mogen de crèmes mee naar huis nemen.

Docent: Agnes ten Haken
Zondag 11 september, zaterdag 15 oktober (13.30-16.00 uur), € 28,50 p.p., inclusief koffie, thee en materiaal. Aanmelden uiterlijk twee weken voor aanvang.

Wdwr Woodshop

Het plezier van het werken met hout staat voorop in de Woodshop van houtartiest Jos Bregman. De vorm en structuur van het hout bepalen mede het eindresultaat. Ervaring niet nodig. Eendaagse workshop met verrassend resultaat.

Docent: Jos Bregman
Vrijdag 23 september, 21 oktober, 25 november, zaterdag 17 december (10.30-15.00 uur), € 30,- per dag p.p., inclusief enig materiaal.
Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar.
Aanmelden uiterlijk twee weken voor aanvang.

Strovluchten

Tijdens de cursus maakt u een paar stro ornamenten die een ware decoratie in uw huis zullen zijn. Het strovluchten is een oeroude techniek. Deze techniek is nooit verloren gegaan. Er worden nog steeds symbolen en nieuwe vormen van dit goudgele graan gemaakt. De cursus is zowel voor vrouwen als voor mannen!
Zaterdag 24 september (10.00-16.30 uur), € 65,- p.p., inclusief lunch, koffie & thee en materiaal. Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kweek je eigen geneeskruiden

(tegen winterkwaaltjes en slapeloosheid)
Combinatie van theorie (over telen van kruidenplanten, oogsten, verwerken en soorten kruiden) en praktijk (het zelf bereiden van een middel voor ofwel winterkwalen ofwel slapeloosheid).

Docent: Randy Schmidt
Zaterdag 24 september (10.00-15.30 uur), € 75,- p.p., inclusief handouts, materiaal. Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Sieraden maken met natuurlijke materialen

In deze workshop leert u natuurlijke materialen, zoals zaden en schelpen, te verwerken tot een fraai sieraad.

Docent: Thea van Oorschoot
Zondag 25 september, 16 oktober, 13 november (13.30-16.00 uur), € 27,50 p.p. Aanmelden uiterlijk twee weken voor aanvang.

Douchegel, lippenbalsemstick en shampoo maken

Met natuurlijke ingrediënten leert u heel eenvoudig douchegel, lippenbalsemstick en shampoo maken.

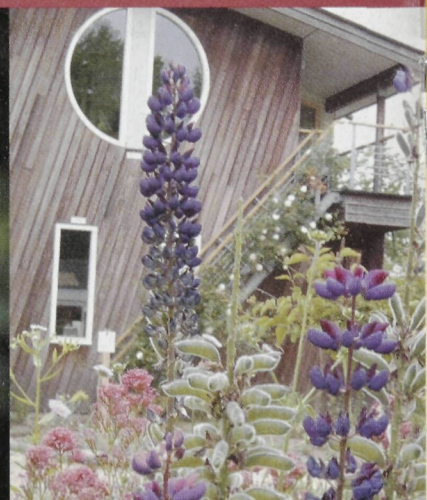
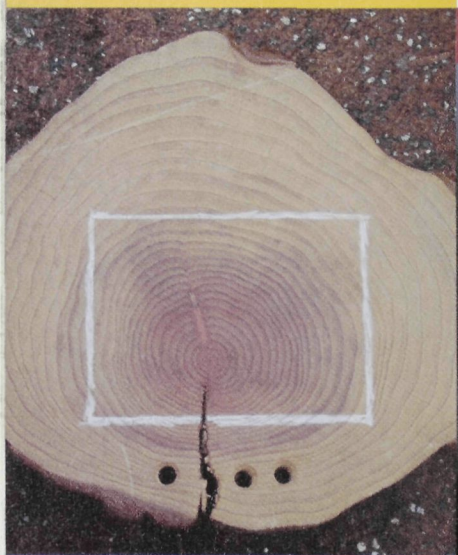
Docent: Agnes ten Haken
Zondag 2 oktober (14.00-16.00 uur), € 25,- p.p., inclusief koffie, thee en materiaal. Aanmelden uiterlijk vrijdag 16 september

De ecologische siertuin

Leer meer over de siertuin binnen een natuurlijk evenwichtige situatie. Basis cursus.

Docent: Egbert Jansen
Vrijdag 7 oktober (17.00-22.00 uur) en zaterdag 8 oktober (09.00-17.00 uur), € 150,- p.p., inclusief overnachting, maaltijden, koffie, thee en het Tuinboek van De Kleine Aarde. Aanmelden uiterlijk vrijdag 23 september.

Kijk voor uitgebreide cursusinformatie op www.dekleineaarde.nl of bel (0411) 68 49 21

De Kleine Aarde

CENTRUM VOOR EEN DUURZAME LEEFSTIJL

BEWAARBOEKJE

Recycle-ABC

Alles over het voorkomen,
hergebruiken en scheiden
van uw afval!

De Kleine Aarde stelt haar faciliteiten beschikbaar, ook voor uw cursus! De Kleine Aarde verzorgt de publiciteit voor u via persberichten en vermelding op onze website. Daarnaast krijgen meer dan 35.000 lezers uw cursus onder ogen via dit Activiteitenmagazine.

Geïnteresseerd?
Bel (0411) 68 49 21.

CURSUSAGENDA 2005

september

- 11 Natuurlijke crèmes en zalven
- 21 Wdwr Woodshop KIDS
- 23 Wdwr Woodshop
- 24 Geneeskruiden kweken
- 24 Strovlechten
- 25 Sieraden maken

oktober

- 2 Doucheegel, lippenbalsemstick en shampoo maken
- 7, 8 Ecologische siertuin
- 8 Auro natuurverven
- 10 Vegetarisch koken
- 15 Natuurlijke crèmes en zalven
- 16 Sieraden maken
- 21 Wdwr Woodshop
- 28,
- 29 Ecologische moestuin
- 29 Paddenstoelen telen
- 30 Council of all beings

november

- 13 Sieraden maken
- 14 Vegetarisch koken
- 25 Wdwr Woodshop
- 26 Fruitbomen snoeien

december

- 10 Strovlechten 'Kerst'
- 17 Wdwr Woodshop

Korting voor
in De Kleine Aarde'
De Kleine Aarde krij-
ing op de cursussen
viteitenmagazine en
ite vermeld staan.
Vul de coupon in
(0411) 68 49 21

Leer de fijne kneepjes van het
fruitbomen snoeien.

Kinderworkshop

Wdwr Woodshop KIDS

Workshop met verrassend resultaat voor kinderen uit de groepen 5, 6, 7 en 8. Neem je eigen stuk boom, hout of tak mee en maak er iets leuks mee. Aan het eind nemen we digitale foto's en maken we een webpagina van wat we gemaakt hebben.

Docent: Jos Bregman

Woensdag 21 september (14.00-17.00 uur), € 20,- per dag p.p., inclusief enig materiaal.

Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar.

Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kinderfeestjes! De Kleine Aarde heeft er een kinderfeestjesarrangement bij. Voor een groep tot tien personen kan een speciale feestkist gehuurd worden om op het terrein op onderzoek uit te gaan. Geschikt voor kinderen van 8-12 jaar, compleet met drinken, lekkers en een verrassing. Meer details en prijzen op de website.

DE KLEINE AARDE

E-mail: info@dekleineaarde.nl
Internet: www.dekleineaarde.nl

De Kleine Aarde wil zoveel mogelijk mensen inspireren tot een duurzame leefstijl.

Dit bewaarboekje is gedrukt op 100% kringlooppapier. De gebruikte inkt is minder milieubelastend en op basis van plantaardige oliën.

Redactie: Marijke Kuipers (uitgever), Heleen van der Sanden (hoofdredacteur), Huibert Boer, Gürtan Ercan, Hetty Straus

Eindredactie: Anja de Zeeuw

Aan dit boekje werkten mee: Dolores Brouwer, Istockphoto, Eric Snelleman.

Advertenties: Heleen Petter, tel. (0411) 68 49 21

Vrienden van De Kleine Aarde:
Vrienden van De Kleine Aarde hebben gratis entree tot het Eco-park in Bostel, krijgen korting op cursussen en vier maal per jaar het magazine. Vriend wordt u door een bijdrage (minimumdonatie € 25,- per jaar) over te maken op giro 52730 van De Kleine Aarde in Bostel. Zet erbij "nieuwe vriend". Voor België is het gironummer 000-1137770-57.

Vormgeving: Quadro Vormgevers, Oss

Druk: Incido, Uden

Uitgever: Stichting De Kleine Aarde, Centrum voor een duurzame leefstijl

Auteursrecht:

De Kleine Aarde 2005
Dit boekje is een bijlage bij De Kleine Aarde magazine nr. 134. ISSN 0166-3704

HET KLEINE AARDE

Recycle-ABC

Alles over het voorkomen, hergebruiken en scheiden van uw afval.

We willen de afvalberg zo klein mogelijk houden, ons afval hergebruiken en scheiden, zodat het op een milieusparende manier verwerkt kan worden. Maar al ben je van goede wil, het is niet altijd eenvoudig om dat op een juiste manier te doen. Met dit boekje in de hand weet u voortaan voor een scala aan producten hoe een afvalprobleem voorkomen of opgelost kan worden. Van Autobanden tot plastic Zakken!

Handig: achterin dit boekje zijn de belangrijkste schema's voor afval-scheiding vermeld. Uit onderzoek van SenterNovem blijkt namelijk dat de regels voor het scheiden van afval niet voldoende bekend zijn bij het grote publiek. Dit leidt ertoe dat er in onze grijze containers nog 35% groente-, fruit- of tuinafval (gft) zit en 26% oud papier en karton. Dat kan beter! Met de verspreiding van dit boekje wil De Kleine Aarde eraan bijdragen dat we de hoeveelheid afval beperken en ons afval nog beter gaan scheiden, zodat het beter verwerkt en/of hergebruikt kan worden.

Bewaar dit Recycle-ABC daarom op een handige plaats en maak er veel gebruik van. (Extra exemplaren van dit boekje zijn te bestellen bij De Kleine Aarde voor 1 euro, inclusief verzendkosten.)

(Advertentie)

wij slopen niet alleen duurzaam, wij (ver)bouwen sinds kort ook duurzaam!

bouwen met gebruikte en biologische bouwmaterialen in binnen- en buitenland

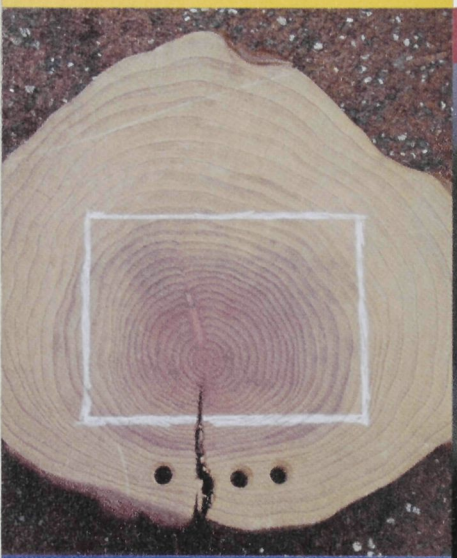
Julianastraat 24, 2751 GD Moerkapelle
Tel: 079-5933434
www.bouwcarroussel.nl
info@bouwcarroussel.nl

Bouwcarroussel bv
duurzaam slopen, revisie en hergebruik

**Vakantiebungalows
vanaf € 50.000 kk**

APPARATEN

Zie Huishoudelijke apparaten.

AUTOBANDEN

Jaarlijks worden in Nederland zo'n 6 miljoen autobanden vervangen. 90% wordt ingezameld en 20% hiervan hergebruikt. Inzameling en recycling gebeuren door importeurs en producenten verenigd in de Vereniging Band en Milieu (BEM).

Preventie? Houd uw banden op spanning, dan slijten ze minder snel. Koop Colway banden, dit zijn banden die gemaakt zijn van gebruikte banden.

Hergebruik? Een deel krijgt een nieuw loopvlak (Colway banden), maar als ze hiervoor niet meer geschikt zijn, wordt er granulaat van gemaakt en komen ze terecht in onder andere sportvloeren. Een deel wordt verbrand met energieretourwinning.

Milieuwinst? Colway banden zijn gebruikte banden, die door een speciaal procédé een nieuwe jasje en loopvlak krijgen. Dit scheelt 50% aan grondstoffen.

Waar inleveren? Bij gemeentelijk afvalstation (maximaal 5) of gratis inleveren bij aankoop van een nieuwe band.

Info? Importeur in Nederland is Bandeko, waar u ook informatie kunt krijgen over dealers, tel (0252) 41 93 01 of e-mail: info@colway.nl

AUTO(WRAK)

Autowrakken (gemiddelde leeftijd 14,9 jaar) vormen één procent van de totale afvalberg in Nederland. Momenteel wordt 86% van het gewicht van de materialen waaruit auto's bestaan buiten de afvalstroom gehouden. In 2015 moet dit 95% zijn (EU-richtlijn). Nederland wil dit percentage al in 2007 realiseren. Inzameling en milieuvriendelijke demontage gebeuren door Auto Recycling Nederland (ARN), opgericht door de Nederlandse autobranche.

Preventie? Koop geen auto, maar doe mee aan een auto-deelsysteem ('autodate').

Hergebruik? Is de auto nog te repareren, kies dan voor 'groene reparatie' met tweedehands onderdelen bij een bedrijf dat bij de STIBA aangesloten is. STIBA is de Nederlandse brancheorganisatie van gecertificeerde auto-, motorfiets-, truck- en aanverwante voertuigdemontagebedrijven. Is de auto nog goed, maar gebruikt u hem niet meer, dan is naast verkopen, schenken een optie (gift in natura). Voorwaarde is dat de gift op het persoonlijke vlak is en niet uit zakelijk belang, dat u er geen voordeel van hebt of een tegenprestatie voor vraagt. De gift moet zijn aan een erkend goed doel (met CBF-keurmerk) in Nederland of op de Antillen. U moet er een schriftelijk bewijs van bewaren. Aftrekbaar is een waarde van 1% tot maximaal 10% van uw drempelinkomen met een minimum van € 60.

Milieuwinst? Auto Recycling Nederland (ARN) zorgt voor

hergebruik van goede onderdelen. De rest (glas, rubber, kunststof etc.) wordt door de industrie als grondstof opnieuw gebruikt. De hoeveelheid afval wordt zo gehalveerd. Per jaar hoeft hierdoor 50 miljoen kilo minder gestort te worden. Wel blijft een reststroom aan afval bestaan (gemalen auto), waar nu nog geen oplossing voor is. Door verbranding van onbruikbaar materiaal komt ook nog nuttige energie vrij.

Waar inleveren? Naar de sloop (laten) brengen.

Info? Via een 3D-filmpje op www.arn.nl is te zien wat er met elk auto-onderdeel gebeurt.

Adressen van bedrijven die bij de STIBA aangesloten zijn te krijgen via (073) 641 00 75 en op www.stiba.nl. Goede doelen zijn te vinden op www.cbf.nl

BATTERIJEN

Helaas belanden nog zo'n 4 tot 7 batterijen per huishouden per jaar in het restafval. Omdat in sommige soorten batterijen zware metalen voorkomen, is dit gevaarlijk voor het milieu.

Preventie? Koop apparaten zonder batterijen, ook oplaadbare batterijen moeten op zeker moment vervangen worden (en in sommige gevallen kun je dan het hele product weggooien!) Koop liever apparaten die aan te sluiten zijn op

september

- 11 Natuurlijke crèmes en zalven
- 21 Wdwr Woodshop KIDS
- 23 Wdwr Woodshop
- 24 Geneeskruiden kweken
- 24 Strovlechten
- 25 Sieraden maken

oktober

- 2 Douchegel, lippenbalsemstick en shampoo maken
- 7, 8 Ecologische siertuin
- 8 Auro natuurverven
- 10 Vegetarisch koken
- 15 Natuurlijke crèmes en zalven
- 16 Sieraden maken
- 21 Wdwr Woodshop
- 28,
- 29 Ecologische moestuin
- 29 Paddestoelen telen
- 30 Council of all beings

november

- 13 Sieraden maken
- 14 Vegetarisch koken
- 25 Wdwr Woodshop
- 26 Fruitbomen snoeien

december

- 10 Strovlechten 'Kerst'
- 17 Wdwr Woodshop

Korting voor De Kleine Aarde
De Kleine Aarde krijgt op de cursussen Activiteitenmagazine en te vermeld staan.
Vul de coupon in
(011) 68 49 21

De Kleine Aarde stelt haar faciliteiten beschikbaar, ook voor uw cursus! De Kleine Aarde verzorgt de publiciteit voor u via persberichten en vermelding op onze website. Daarnaast krijgen meer dan 35.000 lezers uw cursus onder ogen via dit Activiteitenmagazine.

Geïnteresseerd?
Bel (0411) 68 49 21.

Leer de fijne kneepjes van het fruitbomen snoeien.

Kinderworkshop

Wdwr Woodshop KIDS

Workshop met verrassend resultaat voor kinderen uit de groepen 5, 6, 7 en 8. Neem je eigen stuk boom, hout of tak mee en maak er iets leuks mee. Aan het eind nemen we digitale foto's en maken we een webpagina van wat we gemaakt hebben.

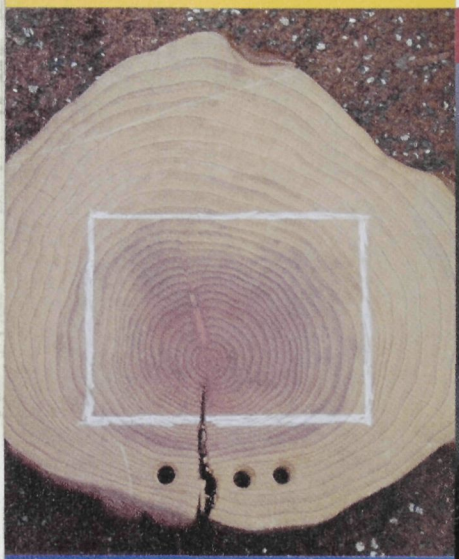
Docent: Jos Bregman

Woensdag 21 september (14.00-17.00 uur), € 20,- per dag p.p., inclusief enig materiaal.

Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar.

Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kinderfeestjes! De Kleine Aarde heeft er een kinderfeestjesarrangement bij. Voor een groep tot tien personen kan een speciale feestkist gehuurd worden om op het terrein op onderzoek uit te gaan. Geschikt voor kinderen van 8-12 jaar, compleet met drinken, lekkers en een verrassing. Meer details en prijzen op de website.

het stopcontact, die op zonnecellen werken (rekenmachientjes), of die met handkracht op te laden zijn. Is dit onmogelijk dan zijn voor apparaten die veel stroom vragen oplaadbare cadmiumvrije (nikkelmetaalhydride) batterijen de beste keus, omdat ze wel 1.000 keer opgeladen kunnen worden. Oplaadbare batterijen zijn minder geschikt voor apparaten die weinig stroom gebruiken. Als het echt moet kun je hiervoor het beste zink-kool of zink-lucht batterijen gebruiken.

Hergebruik? Vóór het inleveren even kijken of de lege batterij nog voldoet in een apparaat dat minder stroom vraagt. Een echt lege batterij niet laten verroesten, maar zo snel mogelijk inleveren.

De batterijen worden gesorteerd en naar type en chemische samenstelling verder verwerkt tot bruikbare metalen.

Milieuwinst? In 2004 waren 1 miljard batterijen ingezameld, met een gewicht van ruim 25 miljoen kilo. Na recycling leverde dit meer dan 13 miljoen kilo bruikbare metalen op.

Waar inleveren? Batterijen zijn klein chemisch afval (zie KCA-logo) en moeten ingeleverd worden bij de chemokar, bij het gemeentedept of in de batterijbak aan de glasbak of in inzameltonnen bij supermarkten, warenhuizen, speelgoedwinkels, campings en basisscholen. Basisscholen kunnen met de ingezamelde batterijen namelijk punten sparen voor allerlei artikelen: van springtouw tot en met een computer! Bovendien krijgen ze gratis lesmateriaal over milieu, energie en afvalscheiding en natuurlijk over batterijen.

Info? www.legebatterijen.nl. Meer over opwindbare radio's op www.freeplayenergy.com

BLIK

Het blik in een Nederlands huishouden bestaat voor 70% uit conservenblikken, 20% uit drankblikjes en 10% uit overige blikjes. Drankblikjes vormen 5% van al het zwerfvuil.

Preventie? Koop verse levensmiddelen of levensmiddelen in glas.

Milieuwinst? Het ingeleverde blik bestaat voor 90% uit staal en voor 10% uit aluminium. Door gebruik van het teruggewonnen staal wordt 65% aan energie bespaard, door de inzet van teruggewonnen aluminium zelfs 90%. Nederland is met 82% recycling koploper in de EU. Van het teruggewonnen materiaal worden fietsen, treinen en weer blikjes gemaakt.

Waar inleveren? Zo schoon mogelijk in de grijze container. Verfblikken bij het gemeentedept.

BOEKEN

Preventie? Lenen bij de bibliotheek.

Hergebruik? Voorzichtig lezen, inpakken en weer cadeau doen. Verkopen of weggeven aan een kringloopwinkel of boekenbeurs voor een goed doel, zoals de Stichting Read to Grow. Deze stichting verzamelt Engels- en Franstalige boeken voor alfabetisering van mensen in ontwikkelingslanden. De boeken gaan naar scholen, weeshuizen en bibliotheken in de Derde Wereld. Bij de Stichting Boeken Steunen Mensen kunt u Nederlandse boeken in diverse categorieën inleveren. De Stichting is opgericht door de Vincentiusvereniging Venlo en Rotaryclub Venlo, Maas en Peel. Ze organiseert jaarlijks een boekenbeurs. Het opgehaalde geld gaat naar jeugdprojecten in de Derde Wereld.

Info? Adressen van kringloopwinkels zijn te vinden op www.kringloopwinkels.tk. Stichting Boeken Steunen Mensen, (077) 323 07 38, e-mail: info@boekenbeurs.net. Op www.boekenbeurs.net een overzicht van de categorieën. Bel voor het inleveren van boeken aan Read to Grow naar (0492) 66 12 22 of (0492) 66 32 56, e-mail: info@readtogrow.nl. Meer informatie op www.readtogrow.nl

BOUWMATERIALEN

Preventie? Kies voor gebruikte bouwmaterialen, restanten of B-keuze artikelen: leveranciers via www.kringloopbouwmaterialen.nl. Via de Bouwbank op www.milieuloket.nl onder Hout

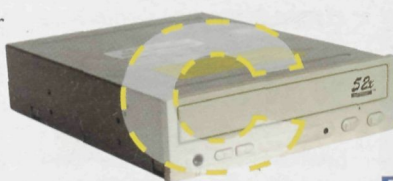
kunt u op zoek naar particulier aanbod of zelf spullen aanbieden.

Waar inleveren? Virtueel aanbieden via de Bouwcarroussel, de Bouwbank, of wegbrennen naar het gemeentedept.

Info?

www.kringloopmaterialen.nl

www.bouwcarroussel.nl

COMPUTERS & BENODIGDHEDEN

Hergebruik? Is reparatie/ revisie van uw computer niet meer mogelijk? Dan kunt u computers inleveren bij de Stichting PC en Werk of de Stichting Global Start. Deze organisaties bieden werkzoekenden werkervaring aan, terwijl de opgeknapte pc's en dergelijke naar non-profit instellingen gaan. Onbruikbare computers worden op milieuvriendelijke wijze afgevoerd. U kunt de pc ook inleveren bij de Groene Computershop, die pc's meegeweet voor een project in Afrika.

Info? (0522) 46 29 83, www.pcenwerk.nl; (020) 451 11 73, www.global-start.com; (0182) 58 29 30, www.degroenecomputershop.nl

DEKENS

Waar inleveren? Zijn ze nog goed, lever ze dan in bij een charitatieve instelling. En anders bij de dierenambulance, het dierenasiel, het opvanghuis of de dierenkliniek.

Info? Adressen van een dierenasiel of dierenambulance via (070) 314 27 00 of op www.dierenbescherming.nl

ENVELOPPEN

Preventie? Weer ongewenst reclamedrukwerk. (zie Reclamedrukwerk).

Hergebruik? Bij De Kleine Aarde zijn hergebruiketiquetten te koop.

Info? Maak € 2,75 over naar giro 52730 van De Kleine Aarde te Boxtel o.v.v. 'hergebruiketiquetten' en het adres waarop u de etiketten toegestuurd wilt krijgen, en u ontvangt 60 etiketten.

ETENSRESTEN

Zie ook Gft-afval

Preventie? Koop en kook op maat.

Hergebruik? U kunt van kliekjes nog iets lekkers maken, maar bewaar ze niet langer dan twee dagen in de koelkast (of drie maanden in de vriezer).

Info? Ideeën in 'Het Kliekjeskookboek', Lydia Tuijnman, ISBN 90 274 9766 4, € 12,95.

FIETSEN

Preventie? Zorg voor goed en tijdig onderhoud, stal uw fiets bij voorkeur binnen.

Hergebruik? Goede fietsen kunt u natuurlijk verkopen of

september

- 11 Natuurlijke crèmes en zalven
- 21 Wdwr Woodshop KIDS
- 23 Wdwr Woodshop
- 24 Geneeskruiden kweken
- 24 Strovlechten
- 25 Sieraden maken

oktober

- 2 Doucheegel, lippenbalsemstick en shampoo maken
- 7, 8 Ecologische siertuin
- 8 Auro natuurverven
- 10 Vegetarisch koken
- 15 Natuurlijke crèmes en zalven
- 16 Sieraden maken
- 21 Wdwr Woodshop
- 28,
- 29 Ecologische moestuin
- 29 Paddestoelen telen
- 30 Council of all beings

november

- 13 Sieraden maken
- 14 Vegetarisch koken
- 25 Wdwr Woodshop
- 26 Fruitbomen snoeien

december

- 10 Strovlechten 'Kerst'
- 17 Wdwr Woodshop

Korting voor De Kleine Aarde
De Kleine Aarde krijgt op de cursussen *Witteitenmagazine* en *Witteiten* vermeld staan.
Vul de coupon in
(0411) 68 49 21

BRILLEN

Preventie? Moeilijk, maar bent u snel op een bril uitgekeken, lease er dan een via www.brilease.nl. Uw oude bril gaat dan naar Afrika.

Hergebruik? De oude (opgeknapte) brillen gaan naar Afrika, of een land in Oost-Europa.

Waar inleveren? U kunt uw oude bril of de glazen inleveren bij de opticien, onder andere bij Pearle.

BRUINGOED

Zie Huishoudelijke apparaten

De Kleine Aarde stelt haar faciliteiten beschikbaar, ook voor uw cursus! De Kleine Aarde verzorgt de publiciteit voor u via persberichten en vermelding op onze website. Daarnaast krijgen meer dan 35.000 lezers uw cursus onder ogen via dit Activiteitenmagazine.

Geïnteresseerd?
Bel (0411) 68 49 21.

Leer de fijne kneepjes van het fruitbomen snoeien.

Kinderworkshop

Wdwr Woodshop KIDS

Workshop met verrassend resultaat voor kinderen uit de groepen 5, 6, 7 en 8. Neem je eigen stuk boom, hout of tak mee en maak er iets leuks mee. Aan het eind nemen we digitale foto's en maken we een webpagina van wat we gemaakt hebben.

Docent: Jos Bregman
Woensdag 21 september (14.00-17.00 uur), € 20,- per dag p.p., inclusief enig materiaal.
Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar.
Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kinderfeestjes! De Kleine Aarde heeft er een kinderfeestjesarrangement bij. Voor een groep tot tien personen kan een speciale feestkist gehuurd worden om op het terrein op onderzoek uit te gaan. Geschikt voor kinderen van 8-12 jaar, compleet met drinken, lekkers en een verrassing. Meer details en prijzen op de website.

schenken aan een plaatselijke kringloopwinkel. Schenken kan ook aan bijvoorbeeld de stichting Vraag en Aanbod Internationaal (V.A.I.). Deze overkoepelende instelling laat jonge en langdurig werklozen werkervaring opdoen in werkplaatsen in Nederland met het opknappen van fietsen, naai- en breimachines, gereedschap, computers, printers en rolstoelen. De gereviseerde spullen worden verscheept naar projecten in Afrika. Voor de realisatie van ieder project zoekt V.A.I. de noodzakelijke financiële middelen. De stichting ontvangt geen overheidssteun.

Info? tel. (013) 463 50 32 of www.vraagenaanbodinternationaal.nl voor inzameladressen.

GEREEDSCHAP

Preventie? Koop zo duurzaam mogelijk gereedschap.

Hergebruik? Bij de Stichting Gered Gereedschap knappen vrijwilligers in 30 werkplaatsen oud gereedschap op. Ze sturen het op aanvraag naar technische scholen en kleinschalige organisaties in Afrika, Azië en Latijns-Amerika die geen geld hebben voor aanschaf van duur gereedschap.

Waar inleveren? Bij alle Praxisfilialen (dan komt het bij de Stichting Gered Gereedschap terecht).

Info? (020) 683 96 09, www.geredgereedschap.nl

GFT-AFVAL

Gemeenten zijn verplicht het afval gescheiden in te zamelen, maar krijgen wel iets meer vrijheid om het per locatie te bekijken. Sommige gemeenten zien af van scheiding bij hoogbouw.

Preventie? Koop en kook voedsel op maat. Leg van bederfelijk voedsel geen al te grote voorraad aan. 10 tot 15% van gekochte voedingsmiddelen verdwijnt in de bio-bak. Een klein deel hiervan zijn maaltijdresten, de rest - 135 kilo per persoon per jaar - is voedsel waarvan de houdbaarheidsdatum is verstreken. Een deel hiervan is onaangeroerd (maar wel bedorven) voedsel.

Hergebruik? Zelf composteren en uitstrooien over de tuin. Resten van groenten en fruit aan de dieren voeren. (Neem bijvoorbeeld drie kippen. Etensresten composteren is moeilijk, maar drie kippen kunnen jaarlijks 150 kilo keukenafval verwerken, de hoeveelheid van een gemiddeld gezin. Op een oppervlakte van 6 m² kunt u drie kippen houden. En u krijgt er ook nog eieren van!) Hebt u veel

, maak dan een composthoop. Anders kunt u bij een tuincentrum of bij de gemeente voor een paar tientjes een compostvat kopen. Let op: niet alles wat in de Gft-bak mag, kan op de eigen composthoop! Zie het schema achterin dit boekje.

Milieuwinst? Er gaat minder afval naar verbrandingsovens of stortplaatsen. Van elke opgehaalde 1.000 kilo Gft-afval wordt ongeveer 400 kilo compost gemaakt. Compost wordt

doorgaans hergebruikt in de land- en tuinbouw.

Info? Informatie over zelf composteren op www.milieuloket.nl
Informatie over het houden van kippen op www.schutters.net/kippen. Bij Milieu Centraal (0900-1719) is een handig boekje te krijgen over milieuvriendelijk inkopen van voedsel (Goed bekeken 4: Voeding, milieu en budget).

GLAS

Iedere Nederlander gebruikt jaarlijks gemiddeld 27 kilo verpakkingsglas. 21,1 kilo gaat in de glasbak (50 flessen), 6 kilo komt nog in het afval terecht. 81 procent van al het glas waarop geen statiegeld zit, wordt omgesmolten tot nieuw glas. (412.000 ton glas per jaar). Het streven is om in 2005 de 90% te halen.

Preventie? Gebruik statiegeldglas, dit is het milieuvriendelijkst. Na reiniging worden deze flessen en potten opnieuw gebruikt.

Hergebruik? Glas is eendeloos opnieuw te gebruiken: elke kilo gebruikt glas levert evenveel nieuw glas op.

Milieuwinst? Hergebruik scheelt aanzienlijk in gebruik van grondstoffen en energie t.o.v. productie van nieuw glas. Glasfabrieken gebruiken bij nieuw glas namelijk natrium of

kalium voor het smelten, en kalk voor de stolling. Bovendien verbruiken zij minder energie bij het verwerken van glasscherven dan bij het smelten van zand. Recycling voorkomt dus niet alleen afval, het bespaart ook grondstoffen en energie. Elke kilo glasscherven spaart circa 1,2 kilo natuurlijke grondstoffen (zand, kalk en soda). Een lege fles of pot is dus geen afval, maar een belangrijke grondstof.

Waar inleveren? In de glasbak, schoon en zonder dop, gesorteerd op kleur: wit, groen of bruin. Rood en blauw glas kan bij het groene. In de glasbak kan al het verpakkingsglas waar je doorheen kunt kijken: glas waarin dranken, eten, cosmetica of medicijnen hebben gezeten. Zie ook het schema op pagina 13.

Info? www.glasbak.nl Hier is ook de wel/niet-kaart te downloaden.

Knutsel tip? Maak een flessenorgel, zie www.skglas.nl (klik op 'jeugdsite')

HANDDOEKEN

Zie Textiel

HUISHOUDELIJKE APPARATEN

Jaarlijks danken we in Nederland zo'n 2 miljoen grote en 10 miljoen kleine elektrische apparaten af. De Stichting Nederlandse Verwijdering Metalekro Producten (NVMP) zorgt voor inzameling en milieuvriendelijke recycling

van kapotte elektr(on)ische apparaten. Dit wordt betaald met geld van de verwijderingsbijdragen die we bij aankoop van een nieuw apparaat betalen. Kleine huishoudelijke apparaten worden echter nog te weinig apart ingeleverd of blijven ongebruikt thuis liggen.

Preventie? Koop geen onnodige apparaten.

Hergebruik? Via kringloopwinkels wordt afgedankt wit en bruin goed opgeknapt voor een tweede leven

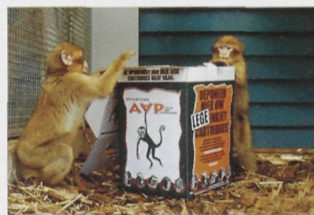
Waar inleveren? Inleveren bij aankoop van een nieuw apparaat bij de winkelier, of meegeven naar de basisschool voor de actie 'In-de-tas' van de NVMP. Achthonderd basisscholen doen al mee. Ze krijgen bij aanvang lesmateriaal over recyclen en per apparaat 1 punt, waarmee ze kunnen sparen voor educatieve spellen, boeken en zelfs computers. Alle apparaten die kapot zijn en in een boodschappentas passen kunnen ingeleverd worden.

Info? www.kringloopwinkels.tk of (079) 353 13 47, www.scholenrecyclen.nl

INKTCARTRIDGES

Jaarlijks komen er alleen al in Nederland circa 10 miljoen gebruikte cartridges afkomstig uit printers, fax- en kopieerapparaten vrij.

Preventie? Bezint eer ge print!

Hergebruik? Laten hervullen bij een Inkstation (vanaf € 5) en vervolgens hergebruiken. Of zelf hervullen met een navulsetje (alleen als u handig bent!). Of in gratis verzendzakje opsturen aan Cartridge Eco Plan. Deze organisatie stuurt u dan een vergoeding of doneert deze aan een goed doel van uw keuze. Ook bij Stichting Aap zijn verzendzakjes of verzameldozen aan te vragen.

Milieuwinst? Bij Cartridge Eco Plan worden bruikbare lege cartridges gedemonteerd, milieuvriendelijk gereinigd en daarna hervuld en verkocht. Van onbruikbare cartridges worden de kunststofhouders vernalen en als grondstof voor de kunststofindustrie gebruikt.

Info? (0294) 25 56 66, www.cartridgeecoplan.nl; www.inkstation.nl - op deze site kunt u ook zoeken naar de dichtstbijzijnde winkel. Info over de inzamelactie van Stichting Aap tel. 0800-227 53 34.

KAARSEN

Ook zoveel stompjes over! Laat er nieuwe kaarsen van maken of maak er zelf nieuwe kaarsen van.

september

- 11 Natuurlijke crèmes en zalven
- 21 Wdwr Woodshop KIDS
- 23 Wdwr Woodshop
- 24 Geneeskruiden kweken
- 24 Strovlechten
- 25 Sieraden maken

oktober

- 2 Douchegel, lippenbalsemstick en shampoo maken
- 7, 8 Ecologische siertuin
- 8 Auro natuurverven
- 10 Vegetarisch koken
- 15 Natuurlijke crèmes en zalven
- 16 Sieraden maken
- 21 Wdwr Woodshop
- 28,
- 29 Ecologische moestuin
- 29 Paddestoelen telen
- 30 Council of all beings

november

- 13 Sieraden maken
- 14 Vegetarisch koken
- 25 Wdwr Woodshop
- 26 Fruitbomen snoeien

december

- 10 Strovlechten 'Kerst'
- 17 Wdwr Woodshop

Korting voor De Kleine Aarde
De Kleine Aarde krijgt op de cursussen *Activiteitenmagazine* en *De Kleine Aarde* gratis vermeld staan.
? Vul de coupon in
(0411) 68 49 21

De Kleine Aarde stelt haar faciliteiten beschikbaar, ook voor uw cursus! De Kleine Aarde verzorgt de publiciteit voor u via persberichten en vermelding op onze website. Daarnaast krijgen meer dan 35.000 lezers uw cursus onder ogen via dit Activiteitenmagazine.

Geïnteresseerd?
Bel (0411) 68 49 21.

Leer de fijne kneepjes van het fruitbomen snoeien.

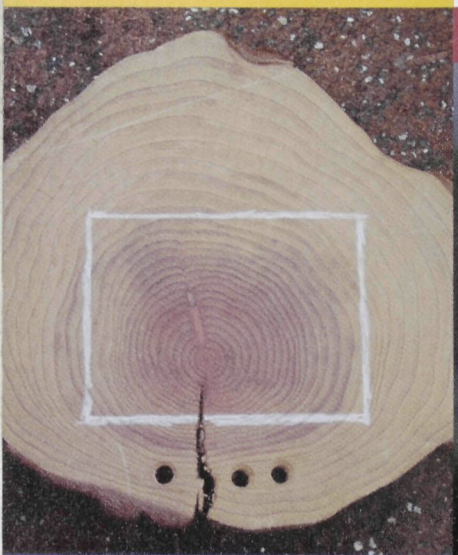
Kinderworkshop

Wdwr Woodshop KIDS

Workshop met verrassend resultaat voor kinderen uit de groepen 5, 6, 7 en 8. Neem je eigen stuk boom, hout of tak mee en maak er iets leuks mee. Aan het eind nemen we digitale foto's en maken we een webpagina van wat we gemaakt hebben.

Docent: Jos Bregman
Woensdag 21 september (14.00-17.00 uur), € 20,- per dag p.p., inclusief enig materiaal.
Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar.
Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kinderfeestjes! De Kleine Aarde heeft er een kinderfeestjesarrangement bij. Voor een groep tot tien personen kan een speciale feestkist gehuurd worden om op het terrein op onderzoek uit te gaan. Geschikt voor kinderen van 8-12 jaar, compleet met drinken, lekkers en een verrassing. Meer details en prijzen op de website.

Info? Kaarsenmakerij 'Het Tweede lichtje' in Steenwijk, (0521) 58 94 70. Hier kunt u ook workshops volgen. Inleveradressen in de buurt op www.kaarsenrecycling.nl/inleveradressen.htm

(KERST)KAARTEN

Preventie? Stuur digitale kaarten.

Hergebruik? Bewaar alle kaarten en maak er nieuwe kaarten van. Ideeën op www.knutselidee.nl.

KERSTBOOM

Hergebruik? Koop een levende kerstboom met statiegeld en/of herplantgarantie. Deze wordt 3 tot 5 maal uitgeleend (overlevingskans 70%). Het aanbod is echter klein. Een boom met kluit op pot (overlevingskans 40-60%) biedt ook de mogelijkheid van hergebruik. De milieubelasting van de productie en afvalverwerking van een kunstboom is hoger dan die van een levende boom. Maar als u de kunstboom meerdere jaren gebruikt, wordt de hogere milieubelasting gecompenseerd.

Info? Voor adressen van kerstbomen met statiegeld www.milieucentraal.nl.

8 De Kleine Aarde

KLEDING

Zie Textiel

KLEIN CHEMISCH AFVAL (KCA)

Klein chemisch afval is huishoudelijk afval waar stoffen inzitten die schadelijk zijn voor de gezondheid en het milieu. Ze dragen het KCA-logo: een container met een kruis erdoor. De regering wil uiteindelijk 90% van al het KCA gescheiden inzamelen.

Hergebruik? Het meeste KCA wordt in speciale verbrandingsovens verwerkt, een deel wordt hergebruikt. Het metaal uit batterijen en accu's is geschikt voor hergebruik. Van het zink worden bijvoorbeeld dakgoten gemaakt en van het staal spijkers en staaldraad. Cadmium komt weer terug in nieuwe batterijen. Ook het glas van tl-lampen en spaarlampen wordt opnieuw gebruikt, bijvoorbeeld voor nieuwe lampen. Van foto-ontwikkelaar en -fixeer is het waardevolle zilver weer bruikbaar. Olie wordt ten slotte weer als brandstof benut.

Waar inleveren? Gescheiden inleveren bij de chemokar of het gemeent depot, medicijnen kunnen ingeleverd worden bij de apotheek. Zie ook onder Batterijen. Achterin dit boekje vindt u de KCA inzamellijst.

KURK

Jaarlijks worden in Nederland ongeveer 325 miljoen flessen ontkurkt. Dat is samen anderhalf miljoen kilo kurk. De meeste kurken belanden in de afvalbak.

Hergebruik? Na inzameling worden de kurken door Kurk Recycling Nederland opgehaald en naar de sorteerplassen in Zwolle gebracht. Daar worden de kurken handmatig gesorteerd in samenwerking met enkele sociale instellingen en ontdaan van restjes plastic, glas en papier. Per zeecontainer gaat de kurk naar Portugal, waar ze wordt gewassen, vermalen en vermengd met nieuwe kurk. Dan wordt de kurk samengeperst en kunnen er nieuwe producten gemaakt worden zoals vloeren.

Waar inleveren? Bij slijterijen, schoenwinkels, supermarkten, scholen en kringloopwinkels.

Info? Kurk Recycling Nederland, (0384) 22 99 44. Inleveradressen op www.kurkrecycling.nl.

LUIERS

Voordat een kind zindelijk is, heeft het zo'n 5.000 luiers gebruikt. Ongeveer 20% van de ouders kiest voor wasbare luiers. Het gebruik van wegwerpluiers en wasbare luiers belast het milieu op een heel verschillende manier, maar globaal genomen even sterk. Van wasbare luiers kunt u de milieubelasting verminderen door niet onnodig heet te wassen, niet machinaal te drogen en door EKO-katoenen luiers en/of tweedehands luiers te gebruiken. Van wegwerpluiers kunt u de milieubelasting verlagen door luiers te

kopen zonder bleekmiddelen, synthetische parfums en dergelijke en ze gescheiden in te leveren, dan wordt het papier en plastic teruggewonnen. Dit kan al bij 80 gemeenten.

Preventie? Begin met zindelijkheidstraining zodra het kind er klaar voor is (overleg met het consultatiebureau). Koop tweedehands katoenen luiers.

Hergebruik? In de fabriek van Knowaste in Arnhem wordt het papier en plastic teruggewonnen om te verwerken tot briefpapier en tuinmeubels. Het slib dat ontstaat, bestaande uit papierstof, fecaliën en gedeactiveerde absorptiekorrels, wordt gecomposteerd of op een andere manier toegepast in de land- en tuinbouw. Het afvalwater wordt biologisch afgebroken. Uiteindelijk zijn er geen reststromen die gestort of verbrand moeten worden. No waste dus!

Milieuwinst? Per 1.000 kilo luierafval worden door recycling zes bomen, achtduizend liter water en een hoeveelheid energie vergelijkbaar met 190 liter olie bespaard. Als de fabriek op volle capaciteit draait kunnen er per jaar zo'n 230.000 bomen blijven staan. De energie die bespaard wordt, kan een dorp met 10.000 inwoners een jaar van stroom voorzien.

Waar inleveren? In de speciale gratis zakken in containers met de Knowaste-sticker doen (bij het gemeentedepot of bij kinderdagverblijven).

Info? Zie voor deelnemende gemeenten www.knowaste.nl of bel uw gemeente. Milieuvriendelijke wegwerpluiers zijn te koop via www.ecobasics.nl

MOBIELE TELEFOON

In Nederland zijn miljoenen mobiele telefoons in gebruik. Er liggen ook een heleboel ongebruikt of defect in een kast of lade. Mobiele telefoons inclusief batterijen bevatten elementen die, als ze niet op de juiste wijze verwerkt worden, schade aan het milieu aanrichten. Daarom is het van groot belang dat deze elementen op verantwoorde wijze worden verwijderd.

Preventie? Koop pas een nieuw mobieltje als het oude versleten is.

Hergebruik? Het bedrijf ReCell verzamelt kapotte telefoons en verkoopt ze aan lokale netwerken en retailers in Zuid-Amerika en Afrika, waar ze worden gerepareerd en hergebruikt. Zijn de telefoons niet meer te gebruiken, dan worden ze milieuvriendelijk verwerkt.

Milieuwinst? Plastic, aluminium en metaal, waaronder het schaarse Coltan, worden van elkaar gescheiden en fijngemalen. Wat bruikbaar is, wordt verkocht aan de industrie. De rest verdwijnt in de smeltoven.

Lege batterijen gaan naar de Stichting Batterijen (Stibat). Door hergebruik wordt er minder Coltan geïmporteerd. De winning van Coltan is een belangrijke financiële drijfveer achter de burgeroorlog in Oost-Congo en leidt tot aantasting van het leefgebied van gorilla's.

Waar inleveren? Stuur uw oude mobiele telefoon gratis op naar ReCell, antwoordnummer 91108, 3009 WB Rotterdam.

Als u duidelijk op uw pakje vermeldt: 'afzender De Kleine Aarde', maakt Recell € 3,50 over aan De Kleine Aarde. De Kleine Aarde besteedt deze extra inkomsten aan educatieve projecten.

Info? ReCell, (010) 44 03 666 www.recell.nl

MUZIEK-INSTRUMENT

Waar inleveren? Bij een van de 160 depots van Dorcas, een christelijke hulporganisatie. Dorcas werkt bij voorkeur samen met lokale partners, zoals plaatselijke kerken of organisaties en zamelt onder andere goedwerkende muziek-instrumenten in, zoals gitaren, (kerk-) orgels, blaasinstrumenten, versterkers, keyboards, luidsprekers, drumstellen etc. voor projecten in Afrika en Oost-Europa.

Info? Dorcas (0228) 59 28 24. Op www.dorcas.net/nl.html zijn depots in de buurt op te zoeken.

september

- 11 Natuurlijke crèmes en zalven
- 21 Wdwr Woodshop KIDS
- 23 Wdwr Woodshop
- 24 Geneeskruiden kweken
- 24 Strovlechten
- 25 Sieraden maken

oktober

- 2 Douchegel, lippenbalsemstick en shampoo maken
- 7, 8 Ecologische siertuin
- 8 Auro natuurverven
- 10 Vegetarisch koken
- 15 Natuurlijke crèmes en zalven
- 16 Sieraden maken
- 21 Wdwr Woodshop
- 28,
- 29 Ecologische moestuin
- 29 Paddenstoelen telen
- 30 Council of all beings

november

- 13 Sieraden maken
- 14 Vegetarisch koken
- 25 Wdwr Woodshop
- 26 Fruitbomen snoeien

december

- 10 Strovlechten 'Kerst'
- 17 Wdwr Woodshop

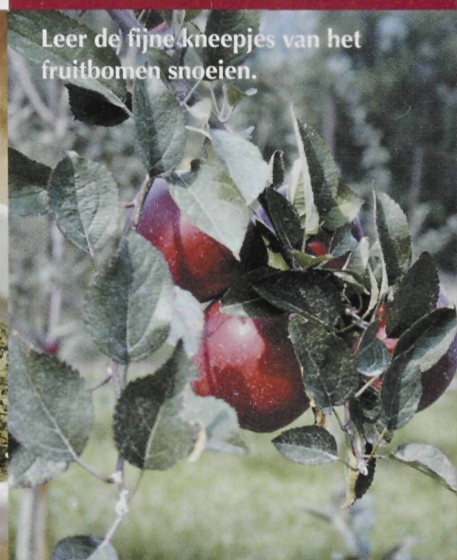
Korting voor
De Kleine Aarde'
De Kleine Aarde krijgt op de cursussen viteitenmagazine en te vermeld staan.
Vul de coupon in
(411) 68 49 21

De Kleine Aarde stelt naar faciliteiten beschikbaar, ook voor uw cursus! De Kleine Aarde verzorgt de publiciteit voor u via persberichten en vermelding op onze website. Daarnaast krijgen meer dan 35.000 lezers uw cursus onder ogen via dit Activiteitenmagazine.

Geïnteresseerd?
Bel (0411) 68 49 21.

Leer de fijne kneepjes van het fruitbomen snoeien.

Kinderworkshop

Wdwr Woodshop KIDS

Workshop met verrassend resultaat voor kinderen uit de groepen 5, 6, 7 en 8. Neem je eigen stuk boom, hout of tak mee en maak er iets leuks mee. Aan het eind nemen we digitale foto's en maken we een webpagina van wat we gemaakt hebben.

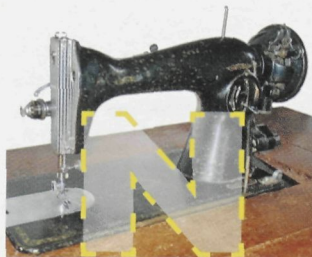
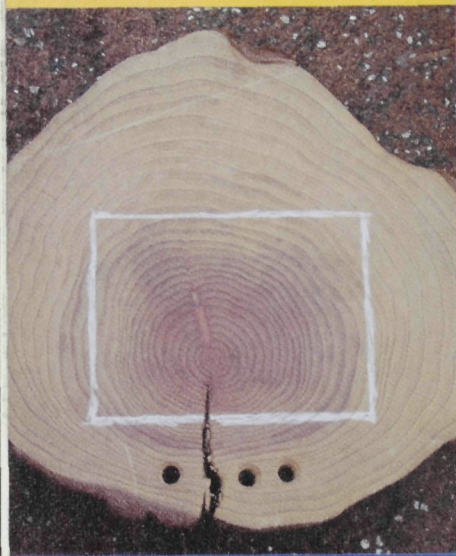
Docent: Jos Bregman

Woensdag 21 september (14.00-17.00 uur), € 20,- per dag p.p., inclusief enig materiaal.

Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar.

Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kinderfeestjes! De Kleine Aarde heeft er een kinderfeestjesarrangement bij. Voor een groep tot tien personen kan een speciale feestkist gehuurd worden om op het terrein op onderzoek uit te gaan. Geschikt voor kinderen van 8-12 jaar, compleet met drinken, lekkers en een verrassing. Meer details en prijzen op de website.

NAAIMACHINES

Zie onder Fietsen

OUD-VOOR-NIEUW REGELING

Winkels moeten bij aankoop van een nieuw apparaat een soortgelijk oud apparaat gratis aannemen. Dit geldt ook voor apparaten waarvoor geen verwijderingsbijdrage betaald hoeft te worden. Deze winkels moeten samen met de producenten zorgen voor recycling.

PAPIER

Elke Nederlander gebruikt jaarlijks zo'n 200 kilo papier. Bijna 26% van ons huishoudelijk afval bestaat uit papier en

karton. Hiervan wordt zo'n 50% gescheiden ingezameld. Dit moet in 2005 75% worden. Door de goede inzamelstructuur en de milieubewuste instelling is Nederland koploper papierrecycling in de EU. Wel neemt de vervuiling van het ingezamelde papier toe door de aanwezigheid van plastic folies en vervuild verpakkingsmateriaal. Dit verstoort het recyclingproces nogal. Goede scheiding blijft daarom belangrijk.

Preventie? Koop recycled papier, print en kopieer tweezijdig en hergebruik enveloppen en papier waar mogelijk. Deel kranten en tijdschriften, bijvoorbeeld met een leesmap.

Hergebruik? Ruim 70% van het papier en karton dat op de markt wordt gebracht, wordt weer gerecycled door de papier- en kartonindustrie. Voor het produceren van nieuw krantenpapier en karton wordt gemiddeld 75% oud papier ingezet en 25% verse houtvezels. Papiervezels kunnen zo'n 6 keer hergebruikt worden. Kartonnen dozen en krantenpapier worden gemiddeld van 90% oud papier gemaakt.

QUILT

Technisch gezien is een quilt een samenstel van twee lagen stof met een vulling ertussen. Deze drie lagen worden

vervolgens aan elkaar genaaid, met de hand of met de naaimachine, het 'quiltten'. Met quilten kunt u oude lapjes hergebruiken. Er bestaat een quiltersgilde dat veel activiteiten organiseert, ook quilten voor goede doelen. Op de site is ook een lapjesmarkt met vraag en aanbod van lapjes.

Info? Bel op vrijdag van 9.00-13.00 uur met de ledenadministratie van het Quiltersgilde, (038) 333 24 69.

E-mail info@quiltersgilde.nl, www.quiltersgilde.nl

RECLAME-DRUKWERK

Een gemiddeld huishouden in Nederland ontvangt per jaar 1.600 stuks ongeadresseerd reclamedrukwerk ofwel 34 kilo papier (bron: Milieufensie).

Preventie? Plak een nee/ja-of nee/nee-sticker (gratis verkrijgbaar bij uw gemeente) op uw brievenbus. Ontvangt u geadresseerd reclamedrukwerk, stuur dan een kaartje aan Stichting Infofilter, Postbus 666, 1000 AR Amsterdam of bel met 0900-6661000. Geef aan of u kiest voor blokkeren van telemarketing (telefoon vast en mobiel) of direct mail (post). Dit kunt u ook invullen op www.infilter.nl

REGENWATER

Jaarlijks gebruiken we in onze tuin gemiddeld 2.200 liter drinkwater voor onze planten

en het gazon. Goed waterbeheer in de tuin bespaart water en zorgt voor een betere bodem en sterkere planten.

Preventie? Geef met mate water. Planten ontwikkelen dan langere wortels en zijn beter bestand tegen droogte. Geef gericht water (gebruik een gieter i.p.v. een sproeier), liefst met water uit een regenton.

Hergebruik? Hergebruik van regenwater kan vele liters drinkwater per jaar besparen.

Info? www.regenwatershop.com
Regentonnen zijn te krijgen bij tuincentra, via uw gemeente of bij de regenwatershop, (0186) 65 76 17.

SCHOENEN

Zie onder Textiel

SPEELGOED

Preventie? Kapotte beer, pop of knuffel laten repareren. Koop speelgoed dat zo lang mogelijk meegaat en geef het later weg of verkoop het door.

Hergebruik? Speelgoed repareren en cadeau geven, of bewaren voor de najaarsactie 'Operatie Schoenendoos'. Kinderen in Nederland vullen een schoenendoos met schoolspullen en speelgoed voor kinderen in armoede of oorlog.

Info? www.poppendokter.nu;
www.edukans.nl

TEXTIEL

Met textiel worden alle stoffen bedoeld die gebreid, gehaakt, geknoopt, geweven of gesponnen zijn. Dus alles van T-shirts, jeans en winterjassen tot zeilen, tapijt en vloerbedekking van textiel. Ook schoeisel en delen van schoeisel vallen onder textiel. In 2006 wil de regering dat 50% van al het afgedankte textiel van huishoudens gescheiden wordt ingezameld. Nu is dat zo'n 33%. Tweederde komt nog altijd op de stort terecht of wordt verbrand.

Alle textielsorteerbedrijven en charitatieve of commerciële kledinginzamelaars zijn aangesloten bij de Vereniging Herwinning Textiel (VHT).

Hergebruik? De inzamelbedrijven verkopen het textiel en schoeisel aan speciale sorteerbedrijven, die het sorteren naar categorie (dames-, heren- en kinderkleding) en naar materiaalsoort (bijvoorbeeld wol of katoen). Goede kleding wordt geëxporteerd naar vooral ontwikkelingslanden. Onbruikbare kleding wordt ontdaan van haken en knopen en in rechthoekige lappen gesneden. Deze poetsdoeken gaan naar garages, machinefabrieken, drukkerijen, het leger en de Nederlandse Spoorwegen.

Het overige deel van het textiel wordt onder andere gebruikt voor de productie van dekens, vilt voor geluidsisolatie en garens voor vloerbedekking.

Gemiddeld zo'n 8% van het ingezamelde textiel is onbruikbaar en wordt verbrand.

Waar inleveren? In kledingcontainers bij supermarkten, scholen, sportparken, verzorgingshuizen en andere instellingen of bij depots van de kledinginzamelende organisaties.

Info? VHT (070) 312 39 19.

Op www.textielrecycling.nl staan de aangesloten inzamelende bedrijven.

TUINAFVAL

Zie onder Gft

UITVAART

Er bestaat niet echt een milieuvriendelijke manier van begraven, ook al zou de nieuwe methode van vriesdrogen - wel 'ecologisch begraven' genoemd - anders doen vermoeden. Het probleem is dat het menselijk lichaam tegenwoordig vol zit met giftige stoffen zoals amalgaam, cadmium, lood en kwik en protheses die in het afbraakproces in de natuur terecht komen. Wel kunnen we kiezen voor een kist die snel vergaat en van zacht hout is gemaakt (populier- of berkenhout in plaats van massief eikenhout). Of helemaal geen kist, maar een doek. In Engeland zijn er al kisten op de markt die gemaakt zijn van gerecycled papier.

Info? E-mail: centrum@natuurlijkdoodcentrum.org;
www.natuurlijkdoodcentrum.org

september

- 11 Natuurlijke crèmes en zalven
- 21 Wdwr Woodshop KIDS
- 23 Wdwr Woodshop
- 24 Geneeskruiden kweken
- 24 Strovlechten
- 25 Sieraden maken

oktober

- 2 Douchegel, lippenbalsemstick en shampoo maken
- 7, 8 Ecologische siertuin
- 8 Auro natuurverven
- 10 Vegetarisch koken
- 15 Natuurlijke crèmes en zalven
- 16 Sieraden maken
- 21 Wdwr Woodshop
- 28,
- 29 Ecologische moestuin
- 29 Paddestoelen telen
- 30 Council of all beings

november

- 13 Sieraden maken
- 14 Vegetarisch koken
- 25 Wdwr Woodshop
- 26 Fruitbomen snoeien

december

- 10 Strovlechten 'Kerst'
- 17 Wdwr Woodshop

korting voor
De Kleine Aarde
De Kleine Aarde krijgt op de cursussen viteitenmagazine en te vermeld staan.
Vul de coupon in
(411) 68 49 21

Leer de fijne kneepjes van het
fruitbomen snoeien.

De Kleine Aarde stelt haar faciliteiten beschikbaar, ook voor uw cursus! De Kleine Aarde verzorgt de publiciteit voor u via persberichten en vermelding op onze website. Daarnaast krijgen meer dan 35.000 lezers uw cursus onder ogen via dit Activiteitenmagazine.

Geïnteresseerd?

Bel (0411) 68 49 21.

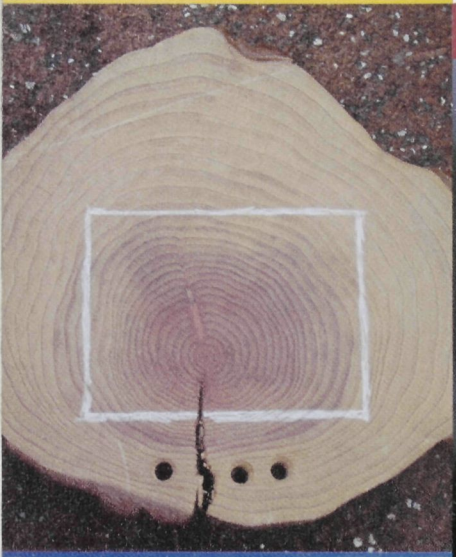

Kinderworkshop

Wdwr Woodshop KIDS

Workshop met verrassend resultaat voor kinderen uit de groepen 5, 6, 7 en 8. Neem je eigen stuk boom, hout of tak mee en maak er iets leuks mee. Aan het eind nemen we digitale foto's en maken we een webpagina van wat we gemaakt hebben. Docent: Jos Bregman
Woensdag 21 september (14.00-17.00 uur), € 20,- per dag p.p., inclusief enig materiaal. Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar. Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kinderfeestjes! De Kleine Aarde heeft er een kinderfeestjesarrangement bij. Voor een groep tot tien personen kan een speciale feestkist gehuurd worden om op het terrein op onderzoek uit te gaan. Geschikt voor kinderen van 8-12 jaar, compleet met drinken, lekkers en een verrassing. Meer details en prijzen op de website.

VERPAKKINGS-MATERIALEN

(blik, pak of fles, doppen) en papier en karton
Zie onder Papier en karton, Glas en Zakken en tasjes.

WITGOED

Zie onder Huishoudelijke apparaten

XEROX (fotokopie).

Kopieer zo veel mogelijk tweezijdig. Zie ook onder Papier.

IJSKAST

Zie onder Huishoudelijke apparaten

LEZERSAANBIEDING: Deze Tas geven wij weg!

ZAKKEN EN TASJES

Preventie? Gebruik geen plastic tasjes. (Her)gebruik papieren zakken en tasjes. Of neem gewoon een geschikte tas mee. Bovenstaand tasje is van stevige stof en past opgerold in je jaszak. Hou je van borduren dan kun je de tas nog persoonlijker maken met de bijgeleverde borduurszijde en patronen van insecten.

LEZERSAANBIEDING:

De Kleine Aarde mag van producent DMC een aantal van deze leuke tassenpakketten weggeven.

(zie ook www.dmc.com).

Wat moet u doen?

Stuur voor 1 november 2005 een kaartje met uw persoonlijke recyclingtip en uw naam en adres naar De Kleine Aarde, postbus 151, 5280 AD Boxtel. De beste tips worden geplaatst in het komende nummer van De Kleine Aarde en de inzenders worden beloond met deze trendy tas.

SCHEIDEN KAN NOG BETER!

Per persoon leveren we zo'n 550 kilo afval per jaar. (Ruim 10% van al het afval is huishoudelijk afval). Hoe beter we ons afval scheiden, hoe meer grondstoffen er teruggewonnen kunnen worden. Maar wat hoort nu waar? Op deze pagina's vindt u alle regels voor afval scheiden overzichtelijk bij elkaar.

Meer info: www.milieucentraal.nl, tel. 0900-1719

Samenstelling Huishoudelijk Afval 2003

Huishoudelijk restafval (niet gescheiden)	44,3%
Grof huishoudelijk restafval	9,0%
Gft-afval (groente-, fruit- en tuinafval)	15,2%
Oud papier en karton	12,0%
Textiel	0,6%
Overig gescheiden (o.a. puin en tuinafval):	15,0%
Glas	3,9%

(Bron: SenterNovem)

WEL BIJ HET OUD PAPIER

- kranten, tijdschriften, briefpapier
- reclaimedrukwerk, folders
- broodzakken, bonnetjes, treinkaartjes
- cadeaupapier
- enveloppen (ook vensterenveloppen)
- kartonnen en papieren verpakkingen
- eierdozen
- boeken, telefoongidsen
- kopieer- en faxpapier

(bron: www.milieuloket.nl)

WEL IN KLEDINGCONTAINER

- Schone
- T-shirts, truien, hemden, broeken
- jurken, rokken, blouses, jassen, jacks
- ondergoed, lingerie, badkleding
- sokken, kousen
- sportkleding
- schoenen, laarzen, gympen en sandalen
- riemen, (hand-)tassen
- lakens, slopen, handdoeken
- pluche speelgoed, gordijnen, vitrage

NIET BIJ HET OUD PAPIER

- melk- en sappakken
- pizzadozen met etensresten
- kartonnen bekertjes en borden
- nat en vuil papier (zoals koffiefilters, wc-papier, keukenrollen en tissues)
- 'glossy' omslagen van tijdschriften
- catalogi (dik en glanzend)
- behang
- foto's
- waterafstotend, vetvrij, gelamineerd (met glimmend laagje) geparaaffineerd papier
- gebitumineerd papier
- carbonpapier, doordrukpapier

NIET IN KLEDINGCONTAINER

- knipselresten
- vulmateriaal
- synthetische kussens, dekbedden
- matrassen
- pantoffels, rubberen laarzen, klompen
- vloerbedekking
- afval

(bron: VAOP)

NIET IN DE GLASBAK

- Aardewerk (borden, bekertjes etc.)
- Stenen kruiken; drinkglazen; kristalglas
- Vuurvast glas en opaal glas
- Lampen en tl-buizen
- Vensterglas (ruiten) en spiegelglas

WAAR DAN WEL?

In de grijze container
In de grijze container
In de grijze container
Klein chemisch afval (KCA)
Milieustraat van uw gemeente

RECYCLE-ABC 13

CURSUSAGENDA 2005

september

- 11 Natuurlijke crèmes en zalven
- 21 Wdwr Woodshop KIDS
- 23 Wdwr Woodshop
- 24 Geneeskruiden kweken
- 24 Strovlechten
- 25 Sieraden maken

oktober

- 2 Douchegel, lippenbalsemstick en shampoo maken
- 7, 8 Ecologische siertuin
- 8 Auro natuurverven
- 10 Vegetarisch koken
- 15 Natuurlijke crèmes en zalven
- 16 Sieraden maken
- 21 Wdwr Woodshop
- 28,
- 29 Ecologische moestuin
- 29 Paddestoelen telen
- 30 Council of all beings

november

- 13 Sieraden maken
- 14 Vegetarisch koken
- 25 Wdwr Woodshop
- 26 Fruitbomen snoeien

december

- 10 Strovlechten 'Kerst'
- 17 Wdwr Woodshop

korting voor
De Kleine Aarde
De Kleine Aarde krijgt op de cursussen gratis een abonnement op het activiteitenmagazine en de naam wordt vermeld op de agenda.
Vul de coupon in
(0411) 68 49 21

De Kleine Aarde stelt haar faciliteiten beschikbaar, ook voor uw cursus! De Kleine Aarde verzorgt de publiciteit voor u via persberichten en vermelding op onze website. Daarnaast krijgen meer dan 35.000 lezers uw cursus onder ogen via dit Activiteitenmagazine.

Geïnteresseerd?

Bel (0411) 68 49 21.

Kinderworkshop

Wdwr Woodshop KIDS

Workshop met verrassend resultaat voor kinderen uit de groepen 5, 6, 7 en 8. Neem je eigen stuk boom, hout of tak mee en maak er iets leuks mee. Aan het eind nemen we digitale foto's en maken we een webpagina van wat we gemaakt hebben.

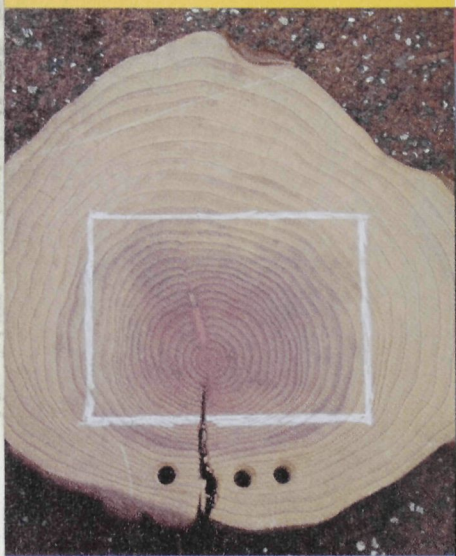
Docent: Jos Bregman

Woensdag 21 september (14.00-17.00 uur), € 20,- per dag p.p., inclusief enig materiaal.

Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar.

Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kinderfeestjes! De Kleine Aarde heeft er een kinderfeestjesarrangement bij. Voor een groep tot tien personen kan een speciale feestkist gehuurd worden om op het terrein op onderzoek uit te gaan. Geschikt voor kinderen van 8-12 jaar, compleet met drinken, lekkers en een verrassing. Meer details en prijzen op de website.

WEL IN DE GFT-CONTAINER

- schillen en resten van groenten, fruit en aardappelen
- resten van gekookt eten
- vlees- en visresten (inclusief graten, schelpen en botjes)
- pinda- en notendoppen en eierschalen
- plantaardige olie en gestold vet
- theezakjes en filters met koffiedik
- brood en kaaskorsten (zonder plastic)
- onkruid, klein snoeiafval, gemaaid gras en bladeren
- snijbloemen en kamerplanten
- mest (met stro) van kleine huisdieren
- kattenbakkorrels met milieukeur

(bron: ministerie van VROM)

WEL IN HET COMPOSTVAT

- schillen van fruit
- resten van ongekookte groenten
- verbrijzelde eierschalen
- theebladeren of theezakjes
- koffiedik, met of zonder filter
- snijbloemen en (kamer)planten
- blad van de meeste bomen en struiken
- mest van huisdieren
- onkruid
- versnipperd hout

Beperkt composteerbaar zijn: schillen van aardappelen en citrusvruchten, stro, hooi, zaagsel en houtkrullen, gazonmaaisel en niet versnipperd snoeihout.

NIET IN DE GFT-CONTAINER

- as uit asbak en open haard
- vogelkooizand
- (volle) stofzuigerzakken
- honden- en kattenharen
- luiers
- melk- en vruchtensappakken
- hout en dikke takken
- zand
- kattenbakkorrels zonder milieukeur

NB: Het kiemplant-logo wordt afgebeeld op biologisch afbreekbaar verpakkingsmateriaal, zoals afvalzakken en zakjes of netjes voor fruit of groenten. Hoewel deze verpakkingen in principe composteerbaar zijn, accepteert niet elke gemeente ze in de Gft-container. Neem hierover contact op met uw gemeente.

NIET IN HET COMPOSTVAT

- visgraten
- botjes
- mosselschelpen
- vleeswaren
- gebakken vlees
- broodresten
- kaaskorsten
- gekookte groenten
- pasta
- houtskool, as
- kattenbakvulling
- vogelkooizand
- dierlijk afval en beenderen
- saus, vet en olie

(bron: www.regionalemilieuzorg.be)

INLEVEREN ALS KCA (Klein Chemisch Afval)

- Batterijen
- Spaarlampen
- TI-buizen
- Gootsteenontstopper
- Lampenolie
- Petroleum
- Bestrijdingsmiddelen
- Medicijnen, kwikthermometers, injectienaalden
- Verf, lak, beits en houtverduurzamingsmiddelen
- Terpentine, thinner, afbijtmiddel, verfverdunner, kwastreiniger, kwastontharder, wasbenzine
- Kwikschakelaars
- Fotofixeer en foto-ontwikkelaar
- Etsvloeistoffen als salpeterzuur of zwavelzuur
- Zoutzuur
- Accu's, benzine, motorolie, afgewerkte olie en remolie
- Oliefilters

(bron: ministerie van VROM)

Ja,

ik word **Vriend van De Kleine Aarde** (minimumdonatie tot eind 2006: € 25,-)

Ik betaal met de acceptgiro die ik van u krijg en ontvang het Verwenpakket en mijn Vriendenkaart.
(Deze actie loopt zolang de voorraad strekt).

Naam:

☐ M ☐ V

Straat en huisnummer:

Postcode / woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Handtekening:

Deze antwoordkaart kunt u uitknippen of kopiëren en in een envelop zonder postzegel sturen naar:

De Kleine Aarde
Donateursadministratie
Antwoorder. 16151
5280 VJ BOXTEL

DE KLEINE AARDE TEL. (0411) 68 49 21 WWW.DEKLEINEAARDE.NL

(Advertentie)

De groeten uit Boxtel ...

- ☀ Hart van Goud in Het Groene Woud
- ☀ Grazers als maaiers, bloeiende bermen, bomenbeleidsplan, de natuur om de hoek
- ☀ Nog niet de schoonste gemeente, wel koploper in duurzaam beleid en gedrag
- ☀ Kampioen stedelijke waterhuishouding van de provincie Noord-Brabant
- ☀ Baanbrekende woonwijk In Goede Aarde verwerft Koninklijke belangstelling
- ☀ Drukbezochte milieustraat zorgt voor topscore bij hergebruik afval
- ☀ Milieuvriendelijke borstelmachines, daar is geen onkruid tegen gewassen
- ☀ Behoud historisch erfgoed, grootse jaarlijkse processie
- ☀ In het groot en het klein, samen gaan en staan voor duurzame keuzes
- ☀ Dát vind je in Boxtel aan de Dommel

... in de *Duurzame Driehoek*

B gemeente Boxtel

RECYCLE-ABC 15

De Kleine Aarde stelt haar faciliteiten beschikbaar, ook voor uw cursus! De Kleine Aarde verzorgt de publiciteit voor u via persberichten en vermelding op onze website. Daarnaast krijgen meer dan 35.000 lezers uw cursus onder ogen via dit Activiteitenmagazine.

Geïnteresseerd?
Bel (0411) 68 49 21.

CURSUSAGENDA 2005

september

- 11 Natuurlijke crèmes en zalven
- 21 Wdwr Woodshop KIDS
- 23 Wdwr Woodshop
- 24 Geneeskruiden kweken
- 24 Strovlechten
- 25 Sieraden maken

oktober

- 2 Doucheegel, lippenbalsemstick en shampoo maken
- 7, 8 Ecologische siertuin
- 8 Auro natuurverven
- 10 Vegetarisch koken
- 15 Natuurlijke crèmes en zalven
- 16 Sieraden maken
- 21 Wdwr Woodshop
- 28,
- 29 Ecologische moestuin
- 29 Paddenstoelen telen
- 30 Council of all beings

november

- 13 Sieraden maken
- 14 Vegetarisch koken
- 25 Wdwr Woodshop
- 26 Fruitbomen snoeien

december

- 10 Strovlechten 'Kerst'
- 17 Wdwr Woodshop

Korting voor
De Kleine Aarde'
De Kleine Aarde krijgt op de cursussen
viteitenmagazine en
vite vermeld staan.
Vul de coupon in
(0411) 68 49 21

Leer de fijne kneepjes van het
fruitbomen snoeien.

Kinderworkshop

Wdwr Woodshop KIDS

Workshop met verrassend resultaat voor kinderen uit de groepen 5, 6, 7 en 8. Neem je eigen stuk boom, hout of tak mee en maak er iets leuks mee. Aan het eind nemen we digitale foto's en maken we een webpagina van wat we gemaakt hebben.

Docent: Jos Bregman

Woensdag 21 september (14.00-17.00 uur), € 20,- per dag p.p., inclusief enig materiaal.

Groter materiaal is tegen een gereduceerd tarief tijdens de Woodshop verkrijgbaar.

Aanmelden uiterlijk vrijdag 9 september.

Kinderfeestjes! De Kleine Aarde heeft er een kinderfeestjesarrangement bij. Voor een groep tot tien personen kan een speciale feestkist gehuurd worden om op het terrein op onderzoek uit te gaan. Geschikt voor kinderen van 8-12 jaar, compleet met drinken, lekkers en een verrassing. Meer details en prijzen op de website.

Word nu Vriend tot eind 2006 voor slechts € 25,-

De Kleine Aarde verwent nieuwe Vrienden

De Kleine Aarde wil zoveel mogelijk mensen inspireren tot een duurzame leefstijl. Dat kunnen we niet alleen. Daarom zijn wij voortdurend op zoek naar nieuwe Vrienden. Doet u mee?

Als Vriend van De Kleine Aarde helpt u onze doelstelling te realiseren en geniet u van vele voordelen: u en uw huisgenoten hebben het hele jaar gratis entree tot het Eco-park van De Kleine Aarde met de prachtige tuinen in Boxtel. U krijgt korting op cursussen, workshops en overnachtingen en ontvangt vier maal per jaar het magazine voor een duurzame leefstijl in de bus.

Bent u al Vriend? Geef een nieuwe 'Vriend' op:
- bel (0411) 68 49 21 -
en ontvang als dank het Verwenpakket.

VERWENPAKKET

Een aantrekkelijk doosje vol producten waarmee je je lichaam van top tot teen kunt verwennen. Het bevat massageolie, cellulitis olie, rozenolie, dagcrème en voetbalsem. Daarnaast onder meer een boekje met tips en aanwijzingen voor een weldadige massage, een brochure boordevol tips voor gezonde voeding, beweging en verzorging en ook nog een sauna-kortingsbon ter waarde van € 20,-. Meer info: www.weleda.nl.

Vul de antwoordkaart in (z.o.z.) of bel (0411) 68 49 21

Auro natuurferven

Door vegen, deppen, wikkelen, strijken en sjabloneren ontstaan levendige kleuren en mooie structuren op een witte muur (of een wit plafond).

Docent: Hans Claessens
Zaterdag 8 oktober (09.00-17.00 uur), € 75,- p.p., inclusief lunch, koffie en thee en materiaal.

Aanmelden uiterlijk vrijdag 23 september.

Vegetarisch koken voor lekkerbekken!

In deze praktische en informatieve cursus richt diëtiste en kookliefhebber Marion Pluimes zich op het nóg smakelijker bereiden van vegetarische gerechten.

U werkt met biologische producten van het seizoen.
Docent: Marion Pluimes
Maandag 10 oktober, 14 november (13.00-17.00 uur), € 65,- p.p., inclusief ingrediënten. Aanmelden uiterlijk vrijdag 23 september, 28 oktober.

De ecologische moestuin

Groenten telen en de aarde in haar waarde laten. Basis-cursus.

CURSUS RESERVEREN? Reserveren kan tot uiterlijk twee weken voor aanvang van een cursus. Vul de antwoordkaart in op pagina 7 en stuur hem op. U kunt ook een e-mail sturen naar cursus@dekleinearde.nl met naam en datum van de cursus en uw naam, adres en telefoonnummer. Of bel: (0411) 68 49 21.

Docent: Egbert Jansen
Vrijdag 28 oktober (17.00-22.00 uur) en zaterdag 29 oktober (09.00-17.00 uur), € 150,- p.p., inclusief overnachting, maaltijden, koffie, thee en het Tuinboek van De Kleine Aarde.
Aanmelden uiterlijk vrijdag 14 oktober.

Paddestoelen telen

Voor de liefhebber die zelf paddestoelen wil kweken.

Docent: Peter Oei
Zaterdag 29 oktober (09.45-16.45 uur), € 75,- p.p., inclusief lunch, koffie, thee en kweekpakketten. Aanmelden uiterlijk vrijdag 14 oktober.

Council of all beings

Tijdens de workshop vindt een ontmoeting plaats van natuurwezens. Wat hebben de boom, de eekhoorn en de zon ons te vertellen?
Docent: Huibert Boer
Zondag 30 oktober (13.00-17.00 uur), € 35,- p.p., inclusief koffie en thee.
Aanmelden uiterlijk vrijdag 14 oktober.

Fruitbomen snoeien

Hoe verricht u achterstallige snoei, vormsnoei, snoei voor optimale productie en snoei van jonge bomen? U gaat zelf aan het werk!

Docent: Cees Sleutjens
Zaterdag 26 november (9.15-16.30 uur), € 65,- p.p., inclusief lunch, koffie, thee en literatuur.
Aanmelden uiterlijk vrijdag 11 november.

Stroverlechten (speciale kersteditie)

Tijdens de cursus maakt u een kerstversiering van stro die u vervolgens mee naar huis mag nemen. De cursus is zowel voor vrouwen als voor mannen!

Docent: Renny Tijl-Hoefnagel
Zaterdag 10 december (10.00-16.30 uur), € 67,50 p.p., inclusief koffie en thee, lunch en materiaal. Aanmelden uiterlijk twee weken voor aanvang.

september

- 11 Natuurlijke crèmes en zalven
- 21 Wdwr Woodshop KIDS
- 23 Wdwr Woodshop
- 24 Geneeskruiden kweken
- 24 Stroverlechten
- 25 Sieraden maken

oktober

- 2 Douchegel, lippenbalsemstick en shampoo maken
- 7, 8 Ecologische siertuin
- 8 Auro natuurferven
- 10 Vegetarisch koken
- 15 Natuurlijke crèmes en zalven
- 16 Sieraden maken
- 21 Wdwr Woodshop
- 28,
- 29 Ecologische moestuin
- 29 Paddestoelen telen
- 30 Council of all beings

november

- 13 Sieraden maken
- 14 Vegetarisch koken
- 25 Wdwr Woodshop
- 26 Fruitbomen snoeien

december

- 10 Stroverlechten 'Kerst'
- 17 Wdwr Woodshop

10% korting voor**'Vrienden van De Kleine Aarde'**

Vrienden van De Kleine Aarde krijgen 10% korting op de cursussen die in dit Activiteitenmagazine en op de website vermeld staan.

Meer weten? Vul de coupon in of bel (0411) 68 49 21

Docenten gevraagd

De Kleine Aarde stelt haar faciliteiten beschikbaar, ook voor uw cursus! De Kleine Aarde verzorgt de publiciteit voor u via persberichten en vermelding op onze website. Daarnaast krijgen meer dan 35.000 lezers uw cursus onder ogen via dit Activiteitenmagazine.

Geïnteresseerd?

Bel (0411) 68 49 21.

Vegetarisch koken voor lekkerbekken**Leer de fijne kneepjes van het fruitbomen snoeien.**

AQUAMARIJN

natuurverf

De bewuste keuze

AQUAMARIJN NATUURVERF
Dokweg 40 - 1976 CA IJmuiden
Tel: 0255 - 548448
www.aquamarijn.com

Groene handen?

Maak dan kennis met

moestuin

3 Maanden voor slechts € 8,00

Meldt u aan voor een proefabonnement op: www.moestuin.nl of bel: (0575) 51 55 15

kamerbreed

De **Finoven** met
geïntegreerde warmtewand
en warme zitbank.
Of één van de **basic**
Tigchelkachels...

Beiden geven u
dezelfde heerlijke warmte.

TIGCHELKACHELS & FINOVENS
TIGCHELAAR TEGELKACHELS

Haedstrjitte 26 9008 SR Reduzum
Telefoon: 0566 602171 Fax: 0566 601971
www.tigchelkachels.nl info@tigchelkachels.nl

afvalwater zuiveren? helofytenfilters!

ONTWERP & AANLEG

Voor meer informatie:
De Schepers 17
5688 VM OIRSCHOT
tel: 0499-550328
fax: 0499-550329
info@ecofyt.nl

www.ecofyt.nl

- Milieuvriendelijk
- Maatwerk
- Eenvoudige techniek
- Rendabel
- Gebruiksvriendelijk
- Onderhoudsarm
- Zeer laag energieverbruik
- Hoge reinigende prestaties

Perfect Balance

PERFECT BALANCE is wellicht de gezondste en lekkerste oliemengeling met omega-3 en omega-6 vetzuren in de optimale verhouding (2:1). PERFECT BALANCE voldoet aan de hoogste eisen die je aan een olie kunt stellen, zowel op het gebied van gezondheid als smaak, milieuvriendelijkheid en houdbaarheid.

AFSLANKEN? Perfect Balance is ook ideaal ter ondersteuning bij het afslanken. Deze essentiële vetten worden namelijk omgezet in energie en dus niet in lichaamsvet.

Servicepagina

Wegwijzer

De Kleine Aarde is als volgt te bereiken:

Vanaf NS-station Boxtel met de **treintaxi** tel.: (0411) 68 33 84. **Huurfiets:** op werkdagen tel.: (0411) 68 59 99. **Te voet** (een half uur lopen); volg de bordjes in het centrum.

Per auto: vanaf de A2 uit de richting Den Bosch: afslag Boxtel-Noord, uit de richting Eindhoven: afslag Boxtel. Daarna de bordjes volgen.

Kijk op www.dekleineaarde.nl voor een routekaartje of kijk ook op www.routenet.nl

Toegangsprijzen

Vrienden van De Kleine Aarde: Gratis

Volwassenen: € 5,-

Kinderen 4-12 jaar: € 2,50

Kinderen tot 4 jaar: Gratis

Adresgegevens

De Kleine Aarde

bezoekadres: Het Klaverblad 1

5283 TV Boxtel

Postbus 151, 5280 AD Boxtel

Tel.: (0411) 68 49 21

Fax: (0411) 68 34 07

E-mail: info@dekleineaarde.nl

Website: www.dekleineaarde.nl

Openings tijden

Dinsdag - zondag 10.00 - 17.00 uur

Maandags gesloten

Veel voordeel voor Vrienden van De Kleine Aarde:
Vrienden van De Kleine Aarde krijgen 10% korting op alle cursussen, hebben gratis entree tot het Eco-park en alle evenementen, en krijgen vier maal per jaar De Kleine Aarde - magazine voor een duurzame leefstijl - in de bus.
Wordt ook Vriend van De Kleine Aarde!
Vul onderstaande coupon in of bel (0411) 68 49 21

Knip onderstaande bon uit, of maak een kopie, en stuur de ingevulde bon naar De Kleine Aarde, Donateursadministratie, Antwoordnummer 16151, 5280 VJ Boxtel. Een postzegel is niet nodig.

Colofon

Uitgave:

Stichting De Kleine Aarde.
De Kleine Aarde wil zoveel mogelijk mensen inspireren tot een duurzame leefstijl.

Redactie:

Gürtan Ercan en Heleen van der Sanden

Fotografie:

Ivonne van Erp, Istockphoto, Marjo Roelofs, Heleen en Roos van der Sanden

Advertenties:

Heleen Petter, tel. (0411) 68 49 21

Vormgeving:

Quadro Vormgevers, Oss

Druk: Incido, Uden

De Kleine Aarde is een van de goede doelen van de Nationale Postcode Loterij.

JA

☐ Ik word Vriend van De Kleine Aarde.

Ik betaal minimaal € 25,- per jaar en ontvang een welkomstpakket*, een Vriendenkaart en gratis vier maal De Kleine Aarde, magazine voor een duurzame leefstijl.

Ik krijg 10% korting op cursussen.

☐ Ik word abonnee van het kwartaalblad De Kleine Aarde.

Ik betaal € 15,- per jaar.

☐ Stuur mij éénmalig een gratis kennismakingsnummer van het magazine De Kleine Aarde.

☐ Ik wil graag meer informatie over:

☐ Groeps- en vergaderaccommodatie ☐ Cursussen ☐ Anders, namelijk:

☐ Ik wil graag deelnemen aan de volgende cursus:

Naam cursus: _____ Datum: _____ Aantal personen: _____

Naam: _____ ☐ M ☐ V

Straat + huisnummer: _____

Postcode + woonplaats: _____ Telefoon: _____

E-mail: _____ Handtekening: _____

*** Speciale aanbieding voor Nieuwe Vrienden: voor 25 euro bent u Vriend van De Kleine Aarde tot eind 2006 en ontvangt u het Weleda Welkomstpakket!**

Gratis voor nieuwe Vrienden: Weleda-verwenpakket
(zolang de voorraad strekt)

Gras-varken Luifelstal

Sinds 1992 worden op het GRAS-proefbedrijf van Stichting Gras Keurmerk vele houderijproeven gedaan (12 jaar lang) met de nieuw ontwikkelde Luifelstallen voor Grasvarkens.

De muren van een Luifelstal bestaan uit 8 zeer grote pakken stro. Ook het dak is van dik stro. Daarover heen wordt een ruim zeil gespannen tegen storm en regen. De varkens liggen dus ook in de winter lekker warm en droog.

De Grasvarkens kunnen vanuit hun wroetveld altijd vrij in en uit de stal lopen en bepalen zo zelf wanneer ze naar buiten gaan. Per stal leven 8 varkens.

Uit deze proeven blijkt, dat Grasvarkens in Luifelstallen nooit ziek zijn en zeer goed groeien. De ervaring met luifelstallen hebben we gebruikt om grotere, moderne stallen (voor 500 Grasvarkens, verdeeld in kleine groepen) met wroetvelden te ontwikkelen. Je vindt ze op www.graskeurmerk.nl onder Normering Houderij Grasvarkens.

Excursie

Het is dus geen enkel probleem om alle varkens in Nederland in deze moderne Luifelstallen een zeer diervriendelijk leven te geven. Wilt u dit ook, stem dan op www.grasburger.nl en stem voor de Grasdier landbouw.

Wilt u de unieke Luifelstallen met Grasvarkens een keer bezoeken, stuur ons dan een e-mail (www.postbus@grasburger.nl) en wij nodigen u uit voor een excursie.

Wroetvelden

Uit het jarenlange onderzoek blijkt ook, dat wroetvelden op een bepaalde wijze moeten worden ingericht. In het midden moet een verlaagde wroetgeul zijn. Aan de hogere noordzijde van het wroetveld stronten de varkens. De stal blijft schoon. Eten doen ze aan de zuidzijde.

Wanneer het in de winter veel regent zakt al het water naar het midden en loopt aan het eind van het veld weg. Daardoor wordt het wroetveld nooit drassig en kunnen de varkens ook dan volop wroeten. Hun aardse recht.

Het hele jaar krijgen de varkens volop gras ('s-winters hooi).

Zomers modderland

Maximaal 50 woorden. Tarief: t/m 20 woorden € 25,-. Daarboven € 1,25 per woord. Voor brieven onder nummer € 3,51 extra. Bewijsnummer € 4,54 extra inclusief BTW. Stuur uw tekst op papier, per fax (lieft getypt) of e-mail naar Regeladvertenties, De Kleine Aarde, Postbus 151, 5280 AD Boxtel, fax (0411) 68 34 07, h.petter@dekleineaarde.nl Vermeld uw adres; u krijgt een acceptgiro toegestuurd. De redactie behoudt zich het recht voor advertenties niet te plaatsen. Zend uw regeladvertentie voor het winternummer voor 15 oktober 2005 in.

TE KOOP

FIN-OVEN bouwpakketten, geheel droog stapelbaar en in combinatie met leem/baksteenbouw. Inclusief stookdeuren met glas, roosters, enz. bouwtekening en bouwomschrijving. Bel voor documentatie. Tigchelaar Tegellkachel (0566) 60 21 71 of fax (0566) 60 19 71.

Brede grenen vloerdelen, 16, 19 of 21 cm breed € 16,- p/m², incl. BTW. Kamerdroog. Evt. breder en in eiken. BAX TERHEYDEN, (076) 593 21 88.

AGA'S leverbaar van volledig nagekeken tot geheel opnieuw geëmailleerd. Tevens voor onderhoud, reparatie en ombouw naar olie, gas of propaan, tel. (0223) 52 19 81. Alleen geopend op afspraak, site: www.classiccookers.nl

GEZOCHT

Moeder met zoon (6 jaar) zoekt andere ouder(s) met één kind voor gezamenlijke KINDERACTIVITEITEN (sport, cultuur, natuur) in weekends/vakantie. Omgeving Den Haag. Brief onder nummer RA 1341 G

TE HUUR/VAKANTIE

NEDERLAND

Te huur in SEVENUM Limburg, rustieke appartementen, 2-8 pers., cv, op oude boerderij in bosrijke omgeving. Eigen natuurtuin met dierenweide en speeltoestellen. Tevens minicamping. Folder: (077) 467 25 93.

GELDERSE ACHTERHOEK. Vier stenen vakantiewoningen en minicamping bij woonboerderij. Fijne fietsomgeving. Als u van rust en ruimte houdt. Silvolde (0315) 32 97 28. www.meyboske.nl

BOIJL, aan het Fries-Drentse Wold. Camping TE HOOI EN TE GRAS. Sfeervol 4- & 8-persoons appartement, plaggenhutten. 11 door groen gescheiden kampeersplaatsen. Slecht weer accommodatie. Finse sauna, mogelijkheid voor Reiki- of massagebehandeling. Tel. (0561) 42 17 96.

Te huur in MIERLO, Noord-Brabant, 6 pers. vakantiehuisje. Gelegen in het bos nabij de Strabrechtse Heide, 0,5 ha eigen grond. Ideaal voor wandelaars en fietsers. Tel. (040) 293 05 95.

NORG Zeer rustig en fraai gelegen bosbungalow te huur. Optimale privacy. Niet roken, geen huisdieren. www.drentheopznmooist.nl, tel. (051) 642 06 08.

Te huur in NIEUWKOOP, Zuid-Holland, lief houten vakantiehuisje. Kijk op www.eceat.nl of bel (0172) 61 20 70 voor foldertje.

FRANKRIJK

ARDÈCHE, Zuid-Frankrijk, eenvoudig boerenhuis in de bergen. Rustieke en bosrijke omgeving. 2-4 personen. Prijs € 250,-. Tel./fax (0566) 65 14 92.

Ontdek het vulkaangebergte van de Cantal-Auvergne. 'LE CLOU' heeft gastenkamers, natuurkampeerterrein en een vierpersoonshuisje. Tel. (00)(33) 471 470 145, www.leclou-france.com

BOURGONDIE, Morvan: pension/camping Sur Yonne. Ook verhuur. Rivier, natuur, rust, wandel-fietsroutes. www.suryonne.com, Tel. (0525) 63 09 26.

PORTUGAL

CASA DONA MARIA Midden-Portugal: 2 appartementen te huur in Portugese vivenda, gelegen in pittoresk dorpje aan de rivier de Alva; ideaal voor wandelvakanties. www.casadonamaria.nl of (013) 580 06 26.

TSJECHIË

Tsjechië, in de uitlopers van het ADELAARS-GEBERGTE. Te huur: div. vakantiehuisjes, boerderij en een eenvoudig pension; ook kleine SVR-camping (6 plaatsen). Mooie, rustige omgeving met veel mogelijkheden. www.rekbo.nl of bel: (033) 465 04 27. Indien gewenst is Heska Obora, de boerderij en de camping TE KOOP, inlichtingen hierover: Ton ten Dam (06) 28 43 59 91.

ZWITSERLAND

BERNER OBERLAND: te huur luxueus, modern en gezellig appartement (max. vier personen, niet-rokers), in mooi dorp; bergpanorama; drie balkons op het zuiden. www.evahofkes.info

EGYPTE

Met bedoeïenen & kamelen door het indrukwekkende landschap van de SINAIWOESTIJN: uitrusten in oases & wassen bij de bron. Genieten van de rust, de ruimte, mooie zonsondergangen en de prachtige sterrenhemel. www.deserttracks.nl

DIVERSEN

DE GROENE RECLAMEADVISEURS, voor uw complete huisstijl, milieuvriendelijk drukwerk, communicatieadvies. Specialist in websites. www.degroenereclameadviseurs.nl

GREENCHOICE levert consumenten groen gas en groene stroom gegarandeerd voordeliger dan 'grijze' energie. Voordeel jaarlijks vanaf € 15,- tot € 425,-. Tel. (010) 478 23 26.

DE GROENE FINANCIËLE ADVISEURS, voor groen beleggen, duurzame hypotheek en pensioenvormen. Vrijblijvend advies bij u thuis. www.groengeld.nl, tel. (0182) 57 02 90.

KOKKIN zoekt keuken. Zingende kokkin heeft zin in koken voor groepen. Bel Brenda: (015) 257 36 76 of brenda.zaag@zonnet.nl

MENSEN

& MOGELIJKHEDEN

Zoekt u mensen om samen iets te gaan doen? Stuur een bericht van maximaal 50 woorden naar Mensen en Mogelijkheden, De Kleine Aarde, Postbus 151, 5280 AD Boxtel, fax (0411) 68 34 07 of h.petter@dekleineaarde.nl. Een gratis service, uitsluitend voor donateurs. Niet voor commerciële berichten. De redactie behoudt zich het recht voor advertenties niet te plaatsen. Stuur uw bericht voor het winternummer voor 15 oktober 2005 in.

GRATIS op te halen, tijdschrift De Kleine Aarde vanaf eerste nummer. Tel. (050) 525 40 69.

Ik wil graag kennis maken met mensen, die ook kiezen voor een duurzame en VEGANISTISCHE leefwijze (of ernaar willen streven) en samen willen wonen/werken met behoud van eigen plek (of mensen, die al zo wonen en waar nog ruimte is voor iemand). Jessika tel. (0475) 40 20 05.

VROUW, 52, wil voor een jaar op een huis passen in omg. A'dam en Haarlem. miepjemime@yahoo.co.uk

Hoekbewoners zoeken aardige en MILIEUBEWUSTE BUREN! In Maarsse (Utrecht) staan in een blokje van vier drive-in-woningen, twee tussenwoningen (met grote tuinen) te koop. De andere zeer ruime hoekwoning (duurdere prijsklasse) komt binnenkort vrij. Genoeg mogelijkheden voor allerlei (gezamenlijke) ecologische toepassingen. Info: (0346) 57 07 50.

SAMENVATTING - LEES OOK DE COMPLETE VERSIE OP INTERNET

Meer 'Vrienden' voor De Kleine Aarde

In 2004 steeg het aantal 'Vrienden' – donateurs – van De Kleine Aarde tot ruim 7.800. Ook knoopte De Kleine Aarde meer relaties aan met overheden, bedrijven, natuur- en milieuorganisaties en zakelijke sponsors. Het draagvlak voor het centrum voor een duurzame leefstijl in Boxtel werd dus groter. De ontwikkelingen in 2004 legden de basis voor de hoge bezoekersaantallen in 2005.

TEKST: ANJA DE ZEEUW

De Kleine Aarde wil enerzijds een platform zijn voor de demonstratie van duurzame innovaties, en anderzijds een recreatief-educatief park. De Kleine Aarde spande zich in om nieuwe doelgroepen te bereiken en de informatiekanaalen naar bestaande doelgroepen te verbeteren. Het centrum stroomlijnde in 2004 de interne organisatie, om slagvaardiger te kunnen zijn in de toekomst.

Nieuw voor kinderen

Voor kinderen van 4 tot 6 jaar introduceerde De Kleine Aarde het Aardmannetjespad, en voor kinderen van 7 en 8 jaar het Speurneuzenpad. Daarmee was er voor alle kinderen in de basisschoolleeftijd een eigen ontdekkpad. Er kwamen meer scholen op bezoek nadat De Kleine Aarde bekendheid gaf aan dit complete educatieve aanbod via speciale marketingacties. In 2004 konden kinderen voor het eerst met behulp van speelobject 'De Zon' inzicht krijgen in de werking van de zon als energiebron. 'De Zon' werkt op zonne-energie. Nieuw voor kinderen en jongeren was ook het jeugdmenu van het Eco-café. Dit bestaat uit een vegetarische hotdog en een drankje.

FOTO: ROOS VAN DER SANDEN

Nieuw voor Kleine Aarde-bezoekers: het Aardmannetjespad.

Lesprogramma's, cursussen en lezingen

Voor leerlingen in het voortgezet onderwijs werden lesprogramma's geactualiseerd. Van het brede cursusaanbod van De Kleine Aarde maakten 222 mensen gebruik. De cursus over 'Natuurlijk tuinieren', opgezet voor de nieuwe burens van de wijk In Goede Aarde, werd door 41 mensen gevolgd. Met twaalf lezingen bereikten medewerkers van De Kleine Aarde 324 mensen, van studenten tot managers. De Mondiale Voetafdruk vormde de rode draad in deze lezingen.

Nieuwe projecten

Werelds Wonen

Het project 'Werelds Wonen' is in 2004 afgerond. De Kleine Aarde heeft er dankzij dit project een permanente expositie bij over duurzame en trendy woninginrichting.

VakantieVoetafdruk en meer

Voor het project 'Duurzaam Toerisme' met de berekeningsmodule op www.vakantievoetafdruk.nl, ontplooiDe Kleine Aarde de eerste initiatieven. In 2004 werden ook de Energietuin en het Bewaarde Land voorbereid.

FOTO: JORGEN POLMAN

Werelds Wonen: duurzame en trendy woninginrichting.

Het Eco-Festijn: jaarlijkse happening met veel bezoekers.

Evenementen

De grootste publiekstrekkingen in 2004 waren de evenementen. Er werden er in totaal zeventien georganiseerd. Behalve het Eco-Festijn eind juni en de culinaire happening Culinaarde begin oktober vond onder andere medio april de opening plaats van de expositie Werelds Wonen. In juni werd de Puur Wonen Estafette gehouden. De Kleine Aarde nam ook met een stand deel aan de Op Pad Beurs in maart.

In 2004 werden de fietsarrangementen langs streekproducenten voorbereid, die in het voorjaar van 2005 zijn gelanceerd. De gebruikelijke dagarrangementen in het programma van De Kleine Aarde bleven gehandhaafd.

Communicatie en marketing

Het magazine De Kleine Aarde verscheen voor het eerst helemaal in fullcolour en met meer pagina's. Elk kwartaalnummer kreeg een eigen thema. Nieuwe abonnees en adverteerders meldden zich aan; de oplage steeg naar gemiddeld 15.000 exemplaren per editie. Het Activiteitenmagazine werd daarnaast in een oplage van gemiddeld 20.000 los verspreid, onder meer via VVV's, minicampings en bezoekerscentra.

De website werd gerestyled en interactiever gemaakt. Ook kwamen er sites van De Kleine Aarde bij: www.voetenbank.nl; www.bike-experience.nl en www.wereldswonen.nl

Regionale media als het Brabants Dagblad, de huis-aan-huisbladen in de regio en Omroep Brabant besteedden regelmatig aandacht aan De Kleine Aarde. Ook kwam De Kleine Aarde aan bod in De Telegraaf, de Volkskrant, het Vara-radioprogramma Vroege Vogels en Teleac-uitzendingen.

In 2004 zijn veel marketingactiviteiten gerealiseerd met partners als IVN, GoedeWaar, gemeente Boxtel, Nuon, Odin, Grasei, de Fietzersbond en Stichting Natuur en Milieu.

Financiering

De belangrijkste financiers in 2004 waren de Nationale Postcode Loterij (sponsorbijdrage € 500.000,-) en het ministerie van VROM (programmafinanciering € 220.000,-). Ook verwierf De Kleine Aarde projectinkomsten van onder meer het VSB-fonds. Verschillende partners uit het bedrijfsleven ondersteunden De Kleine Aarde door hun inbreng in projecten of met een geldelijke donatie. De Vrienden van De Kleine Aarde zorgden ook voor een groot financieel draagvlak.

Het lekkerste vegetarische broodje.

Vergaderen, logeren en dineren

In 2004 kwamen bijna 5.100 mensen naar De Kleine Aarde om er te vergaderen en/of te overnachten. De Kleine Aarde sloot zich als eerste aan bij het programma 'Bijzonder Brabant' van het Brabants Bureau voor Toerisme, en bij (internationale) bemiddelingsbureaus voor zakelijke uitjes. Streek-VVV's in Noord-Brabant verwezen gasten door naar De Kleine Aarde. Vaste groepen bezoekers kwamen vaker bij De Kleine Aarde logeren. Meer dan voorheen vonden individuele gasten de weg naar het gerestylede Eco-café. Tijdens Culinaarde is op een ludieke manier dertig jaar biologische keuken en voeding getoond. Ook werd toen de wedstrijd gehouden 'Wie maakt het lekkerste vegetarische broodje?'.

CBF-Keur

Per 1 juli 2004 kreeg De Kleine Aarde het keurmerk van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF), het CBF-Keur. Dit keurmerk staat onder meer voor transparantie en doelmatigheid of betrouwbaarheid van de besteding van de verworven middelen. Bovendien geeft het aan dat de kosten voor fondsenwerving niet hoger zijn dan 25% van de geworven inkomsten.

Het complete jaarverslag kunt u aanvragen bij De Kleine Aarde, of downloaden van de website www.dekleineaarde.nl

Bezoekersaantallen in 2004

Dagjesmensen	4.177
Excursies	347
Natuurpaden	851
Rondleidingen	913
Evenementen	3.575
Deelnemers aan cursussen	211
Overige boekingen (vergaderen, overnachten etc.)	5.094

Totaal aantal bezoekers 14.957

Joke van den Ban toont haar cursisten de kneepjes van het fruitteeltvak.

Fruitteeltcursus op de fiets

Als we ons op een zomerse dag verzamelen voor een cursus fruitteelt op de fiets, is het prima weer. De cursusleidster, Joke van den Ban, zit klaar met koffie en koek bij een boerderij in Kerk Avezaath. Langs de oprijlaan staan honderden rode bessenstruiken met volle trossen. In de verte zien we fruitboompjes staan. Visioenen van mijn tuintje van drie bij twaalf meter vol heerlijk fruit komen op. Zou het mogelijk zijn?

TEKST EN FOTO'S: DOLORES BROUWER

Aan de koffietafel vertelt Joke dat ze zich na haar studie aan de universiteit van Wageningen bezig is gaan houden met fruitteelt. Ze geeft les in biologische fruitteelt aan de Kraaybeekhof. Daar heeft ze zelfs een voorbeeldboomgaard aangelegd van 2.000 m² met verschillende soorten fruit, waar kleine fruitbedrijfjes ideeën op kunnen doen. De fruitteelt in de Betuwe volgt ze nauwgezet. Ze is ook regelmatig aan het werk in de Betuwse boomgaarden.

Fruitbomen en andere fruitgewassen blijven haar boeien. Onder welke omstandigheden groeien ze het best, hoe kun je een mooie (lei)vorm krijgen, waarom worden de bomen ziek en hoe kun je ze het beste snoeien? Het zijn allemaal dingen waar ze over wil vertellen aan anderen om hen enthousiast te maken voor fruitteelt in de eigen tuin. En waar kan dat beter dan tussen het fruit zelf?

Dus stappen we op de fiets voor een tochtje door het mooie fruitlandschap van Tiels Flipje. Het leven lijkt er een stuk langzamer te gaan. De eerste stop is bij een grote boerderij. Hier groeit een

prachtige kiwiplant over een pergola. Een hondje komt ons vrolijk kwispelend tegemoet. Tussen de mooie grote groene bladeren hangen al kleine lichtgroene kiwi's. Joke vertelt ons over de juiste snoeiwijze, terwijl ze er af en toe een tak bij pakt om het resultaat te laten zien. Daarna lopen we naar de enorme achtertuin voor uitleg over rode en zwarte bessen, bramen, druiven en frambozen. Tussen al dat heerlijke fruit loopt het water je in de mond. Plukken en proeven mag, gelukkig. Daarna stappen we weer op de fiets voor een tochtje door het groene landschap en langs de mooie landerijen. Bij de volgende boerderij die we aandoen, hebben we een uniek uitzicht op een ooievaarspaar op een nest. Maar ja, we komen hier voor de grote walnotenboom en de mooie vijg. De walnoten hangen al aan de boom, nu nog verstopt in grote groene basten. Het eerder gegeven snoeiadvies van Joke heeft duidelijk vruchten afgeworpen, want de vijgenboom in de achtertuin zit vol vruchten. We fietsen weer terug naar de eerste boerderij voor uitleg over de teelt van pruimen en peren.

Voor thuis krijgen we alvast wat informatie mee over rassenkeuze van kleinfruit (zie schema). Volgend jaar ga ik echt mijn tuin volplanten met fruit. Bessen, frambozen, een kiwi en waarschijnlijk ook een pruimenboompje. Of misschien toch een appel. Daar ben ik nog niet helemaal uit.

Aanmelden voor de cursus

De dagtocht van 20 km voert langs een aantal plaatsen waar Joke van den Ban uitleg geeft over de teelt aan de hand van het fruitgewas dat daar groeit. Onderweg geniet u van een eenvoudige lunch en natuurlijk ook van koffie, thee en fruit van het seizoen. Er zal ook tijd zijn om vragen te stellen.

Datum: vrijdag 30 september

Start: 10.15 uur van voorzijde station Tiel. Hier zijn ook fietsen te huur.

Kosten: € 25,- , inclusief lunch, drankjes, fruit en schriftelijke informatie over de betreffende teelten. Exclusief fietshuur.

Aanmelden: tel. (0344) 68 14 07.

Meer info: www.mappelle.nl

Kleinfruit: welk ras?

	Framboos	Herfstframboos	Braam	Zwarte bes	Kruisbes	Rode en witte bes
Rassen	Marwé Tulameen Schönemann	Autumn Bliss Polka	Silvan Triple Crown Logness	Bona Titania	Hinnonmäki Invicta, Pax, Martlet, Mucurines	Jhr. van Tets Stanza, Rotet, Rovada (wit:) Victoria
Speciale eisen aan de grond	luchtige grond, goede waterhuis- houding	luchtige grond, goede waterhuis- houding			voldoende kalk	
Vruchtzetting	op 1-jarig hout	op 0-jarig hout	op 1-jarig hout	op sterk gegroeid 1-jarig hout	op stevig gegroeid 1-jarig zijhout	op korter 1-jarig zijhout, jaarringen en 2-jarig hout
Plantafstand	2.00 x 0.40 m	2.00 x 0.40 m	2.50 x 1.25 m	2.25 x 0.50 à 1.00 m	2.25 x 0.75 m	2.25 x 0.75 m
Kg opbrengst (kg/m ²)	1 kg	0,8 kg	2 kg	0,8 kg	2 kg	2 kg
Aantal vrucht- takken/m	6-7	10-15	6-7	5-8	4	4

BRON: JOKEVAN DEN BAN, WWW.MAPPELLE.NL

Recepten: fruit vooraf en toe

Winterposteleinsalade met walnoot en kiwi

(voorgerecht voor 4 personen)

200 g winterpostelein, peper, zout, 4 eetlepels olie, 2 eetlepels azijn, 2 kiwi's, 100 g gepelde walnoten.

Maak de postelein schoon, was deze en laat ze uitlekken. Doe de postelein dan in een schaal. Klop in een kommetje de olie, azijn, peper en zout door elkaar. Meng dit door de postelein. Schil de kiwi's, snijd deze in stukjes en leg ze op de salade.

Hak de walnoten grof en strooi ze over de salade.

(meer recepten op www.keukentips.nl)

Frambozen-ricottadessert

(nagerecht voor 4 personen)

2 eieren, dooiers en wit gescheiden, 3 el basterdsuiker (of kristalsuiker) 3 el gehakte pistaches, 275 g ricotta, geraspte schil en sap van ½ citroen, een beetje vanillesuiker, 450 g frambozen.

Verwarm de oven voor op 200°C, gasoven stand 6. Klop de eierdooiers met de suiker in een grote kom lichtgeel en romig. Voeg ricotta, pistaches, citroenschil en citroensap toe. Klop de eiwitten stijf met de vanillesuiker en schep ze luchtig door het ricottamengsel. Vet 4 kleine bakvormpjes of ovenschaaltjes in met boter. Verdeel het mengsel over de schaaltes en leg er de frambozen op. Zet de schaaltes ongeveer 20 minuten in de oven. De hoogste puntjes moeten mooi bruin gebakken zijn. Dien het dessert onmiddellijk op.

(meer recepten op www.vegatopia.nl)

COLUMN

MARIEKE HENSELMANS

FOTO: TACO ANEMA

Marieke Henselmans, journalist en auteur van o.a. 'Altijd Genoeg'

Leve de koningin

Eind jaren zeventig las ik 'In de bovenkooi' van Maarten Biesheuvel. De schrijver was een gevoelige gymnasiast die, onder andere om de ingewikkelde wereld achter zich te laten, aanmonsterde als steward op een cruiseschip. Toen hij eenmaal voer bleek de wereld aan boord minstens even ingewikkeld te zijn. Daarbij kwam de handicap dat er op zo'n schip geen ontsnappen mogelijk is. Het was de taak van de schrijver om dagelijks de resten van de luxe diners overboord te gooien. Eerst had hij hier slechts mismooide gedachten over, daarna opstandige gedachten (aan de andere kant van de wereld lijden ze honger, en wij gooien dit weg!), en ten slotte maakte de verspilling hem gek. Écht gek: hij belandde in de psychiatrische inrichting Endegeest. Zijn monsterboekje werd hem afgenomen en hij zou nooit meer mogen varen. De beschreven gebeurtenissen waren autobiografisch. Ze werden door mij griezelig goed begrepen. Hergebruik: het is geen spelletje. Spullen zullen, als ze niet totaal kapot, onbruikbaar of vervuild zijn, gebruikt moeten

worden. Is het niet goedschiks dan kwaadschiks. En als ik even buiten de supermarkt de pallets afgekeurde groentepakketten zie staan (vaak met maar een klein plekje eraan) vrees ik op z'n Biesheuvels gek te worden. Prijs het af! Geef het aan de Voedselbank! Verpats het aan de soepfabriek! Maar gooi het alsjeblieft niet weg.

Koninginnedag is voor mij bijna therapeutisch. We zeven een berg welvaartsresten uit ons huis en staan om vijf uur 's ochtends op om een goede standplaats te bemachtigen. Van tevoren staat vast dat we een fooi gaan verdienen. Toch is het feest, want we vragen feestprijzen. We zijn allang blij dat iemand onze spullen koopt. Mensen zijn blij met de spullen die ze van onze berg rapen. En dan is de drukte voorbij. Een paar dingetjes gaan, in vredesnaam, weer mee naar huis. De rest gaat in de oranje zakken die de gemeente beschikbaar stelt. Terwijl we de voormalige koopwaar aan de straat zetten, komt de loop er weer in. De keurigste mensen graaien tussen de achtergelaten spullen en nemen alles wat van hun gading is mee. Ik kan hen wel zoenen. Leve de koningin, de spullen worden weer gebruikt!

(Advertentie)

Investeer nu in biologische ananas en ontvang 48 jaar lang een inkomen!

In Ghana wordt onder Nederlands management een biologische ananasplantage aangelegd. Het verwachte rendement bedraagt gemiddeld 14% per jaar. Eosta B.V. ondersteunt dit project!

Brochure? Bel of mail ons en hij wordt gratis naar u thuis gestuurd.

Meld u aan voor de gratis email nieuwsbrief op www.groengeld.nl

DE GROENE FINANCIËLE ADVISEURS

Telefoon: 0182 - 57 02 90
www.groengeld.nl - info@groengeld.nl

De waarde van uw belegging kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten zijn geen garantie voor de toekomst.

HAARVERZORGING ZONDER CHEMICALIËN

Een gezond kleurtje

Recht tegenover de Amsterdamse Stopera heeft Dianne te Mebel haar droom verwezenlijkt: een eigen kapsalon waar haar op een natuurlijke manier gekleurd wordt. Wie er wel gekleurd op wil staan, maar zichzelf niet bloot wil stellen aan chemische middelen is bij 'Haar & gezondheid' aan het goede adres.

TEKST EN FOTO'S: HELEEN VAN DER SANDEN

"Kom maar naar boven!" klinkt het als ik de winkel deur achter me sluit. Boven me, geleund over een balustrade staat een vrouw met lang blond haar. Ik ga de trap op. "Ga lekker zitten, wil je thee?" Dianne te Mebel maakt een uitnodigend gebaar naar de kappersstoel, organiseert een kopje thee en begint enthousiast te vertellen. "Als kind was ik al veel buiten, ik houd van de natuur. Na mijn kappersopleiding begon ik met een eigen kapsalon in Oisterwijk. Het gebruik van chemische haarkleurmiddelen begon mij steeds meer tegen te staan. Het is niet alleen slecht voor het milieu, maar ook voor haar en hoofdhuid. Ik was ervan overtuigd dat het anders moest kunnen en ging op onderzoek uit. Dat viel niet mee, want het standaardaanbod van natuurlijke haarkleurmiddelen is zeer beperkt. Ik wil mijn klanten een persoonlijk advies kunnen geven, precies de kleurnuance kunnen toevoegen die bij hem of haar past. Gelukkig heb ik uiteindelijk een leverancier gevonden met een groot aanbod van plantaardige kleurmiddelen. Door zelf te experimenteren en te combineren heb ik een uitgebreid palet van zo'n veertig plantaardige kleuren samengesteld. Hiermee kan ik voor elke cliënt een zeer persoonlijke kleurbehandeling samenstellen." Geestdriftig laat ze een groot aantal strengtjes haar zien die in een prachtig scala van subtiele tinten zijn geverfd.

Kapper of kunstenaar

"Mooi hè?" De manier waarop Dianne over haar kleuren spreekt doet meer denken aan een kunstenaar dan aan een kapper. Toch is Dianne vooral ook heel praktisch bezig. "Het werken met natuurlijke kleuren is minder voorspelbaar dan wanneer je werkt met chemische producten. Je moet je voorstellen dat de natuurlijke kleuring iets toevoegt aan je eigen haarkleur. Je kunt het vergelijken met aquarelverf, die is transparant, je ziet het papier er doorheen. Met chemische middelen kun je de natuurlijke haarkleur geheel afdekken, dat is met natuurlijke haarverf niet mogelijk. Daarover ben ik altijd heel duidelijk naar mijn klanten."

Het concept van 'Haar & Gezondheid' slaat aan. Steeds meer mannen en vrouwen weten haar sfeervolle salon te vinden. Maar ook collega's bellen Dianne om advies. "Veel kappers hebben problemen met de chemicaliën waar ze mee werken. Ze krijgen zelf allergische reacties of vragen advies voor klanten die de chemicaliën niet goed verdragen. Ik wil mijn collega's graag op weg helpen en ga een eigen productenlijn ontwikkelen. Mijn ideaal is dat er door heel Nederland salons komen als deze."

Salon Haar & Gezondheid,
Tel. (020) 427 24 77.

www.salonhaarengesondheid.nl

Lezersaanbieding Als lezer van De Kleine Aarde krijgt u op vertoon van deze pagina bij een haarbehandeling in Salon Haar & Gezondheid gratis een kleurverfrissende shampoo, voor uw haarkleur gemaakt, ter waarde van € 9,95.

GROEN!

TUINTIPS VAN MACHTELD KLEES

CREATIEF EN SPEERVOL Hergebruik in de tuin

Lezersaanbieding

Het boek 'Tuinieren met gebruikte materialen' staat vol tips en ideeën om de tuin creatief en sfeervol in te richten met gebruikte materialen. Gebroken kopjes krijgen bijvoorbeeld een tweede leven in een prachtig vogelbadje en lege melk-pakken zijn prima containertjes voor uw zelf opgekweekte plantjes. Deze praktische gids biedt een scala van geldbesparende en milieuvriendelijke ideeën.

KORTINGSBON

Tegen inlevering van deze bon ontvangt u in het Eco-café van De Kleine Aarde en in de boekhandel € 1,60 korting op 'Tuinieren met gebruikte materialen'.

Prijs: van € 11,50 voor € 9,90

Tuinieren met gebruikte materialen, door Hans Carlier, Roodbont Uitgeverij, ISBN: 90 75280 50 5

Actienummer: 900-91285

Geldig van 1 sept. t/m 31 okt. 2005

De Kleine Aarde

Takkenrillen

Nee, takkenrillen zijn geen enge dieren, maar de benaming voor van takken gestapelde walletjes. Zet op geregelde afstanden twee paaltjes tegenover elkaar in de grond en stapel hiertussen de takken op. En klaar is je takkenril. De wal kan langer worden naarmate er meer snoeihout beschikbaar is. Als de wal klaar is kan er een klimplant aangeplant worden die het geheel aan het oog onttrekt. Als klimmer kan goed een klimop dienen maar ook een vrolijke clematis. Na enkele jaren begint de takkenril door vertering ineen te zakken. Dan kan er gewoon weer nieuw snoeihout opgestapeld worden. De klimmer groeit er wel weer tussendoor. Een takkenril kan heel goed als afscheiding dienen. Bijkomend voordeel is dat de takkenril een goede schuilplaats vormt voor padden en kleine diertjes.

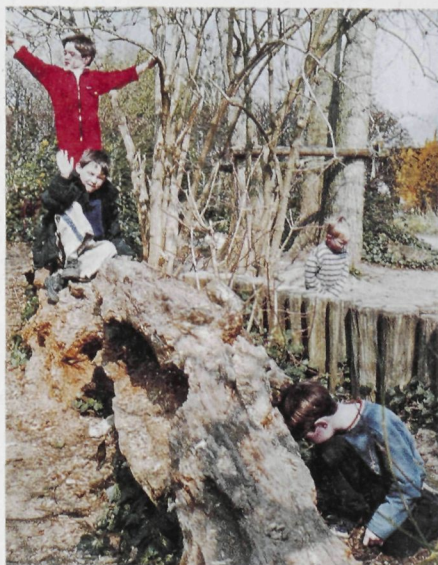
Wilgenromantiek

Van wilgentenen kan een prachtige hut worden gebouwd. Verzamel hiervoor een flinke stapel wilgentenen van ten minste drie meter lang, zet deze iets schuin in de grond in een cirkel van 2,5 à 3 meter doorsnee. Eventueel kan als laatste de bovenkant dichtgebonden worden met touw of met een soepele korte wilgentak, een 'bindwilg'. Als de hut in voldoende vochtige grond staat zullen de takken weer uitlopen en een romantisch onderkomen vormen. Het onderhoud is eenvoudig: regelmatig de ingang openknippen en eventueel uitlopers door de staanders heen vlechten om het geheel nog dichter te maken.

Tweede leven voor dakpannen

Oude dakpannen zijn prima te gebruiken voor tal van toepassingen in de natuurvriendelijke tuin. Een eenvoudige maar doeltreffende toepassing is het rechtop in de grond ingraven van een rij dakpannen die zo als grondkering, bijvoorbeeld langs de border, kunnen dienen. Plat gestapeld kunnen oude dakpannen een muurtje vormen. Door afwisselend rode en zwarte te gebruiken ontstaat een fleurig geheel. Dakpannen kunnen ook gebruikt worden als goot om regenwater naar andere plekken in de tuin te leiden. Als er hoogteverschillen in de tuin gemaakt zijn, met grond of puin, kunnen rechtop ingegraven dakpannen helpen om het regenwater niet snel af te laten stromen maar om het beter in te laten zijgen. Tussen de dakpannen ontstaan als vanzelf allerlei spleten en kieren, daarvan maken allerlei kleine dieren weer dankbaar gebruik.

Evenwichtsbalk, zijte of klauterobject.

Speeltuin

Een omgezaagde boomstam, dik of iets dunner kan prachtig dienen als evenwichtsbalk, om op te zitten of als klauter-

object. Op den duur zal de stam verteren, bij de ene boomsoort sneller dan bij de andere. Tijdens dat verteringsproces laten zich allerlei kleine diertjes zien die in en onder het hout leven. Bovendien is de kans groot dat er paddestoelen op de stam gaan groeien.

Een in stukken gezaagde boomstam levert een heel stel krukjes om op te zitten op, of 'stapstenen' om van de een naar de ander te springen. Wie handig is kan van een stuk boomstam met vier schijven als wielen en één als stuur een prachtige 'tractor' maken.

Inspiratie

Op het terrein van De Kleine Aarde zijn allerlei voorbeelden van het hergebruik van materiaal te zien in de voorbeeldtuinen van het Eco-park. Kom een dagje naar Boxtel en doe inspiratie op om uw tuin, balkon of vensterbank nog natuurvriendelijker te maken!

COLUMN

ROMKE VAN DE KAA

Lege flessen

Ik gooi mijn lege flessen altijd trouw in de glasbak, maar erg creatief is dat natuurlijk niet. Jaloers zie ik hoe anderen hun lege wijnflessen op een slimme manier hergebruiken. Neem Arboretum Trompenburg, een bijzondere planten- en bomentuin in Rotterdam. Daar worden sommige paden geflankeerd door een honderden meters lange rij van wijnflessen die ondersteboven in de grond zijn gezet. Het is verbluffend om te zien hoeveel strekkende meters lege flessen een paar generaties van stevige drinkers kunnen opleveren. Ook met één lege fles kun je al op een originele manier bezig zijn in de tuin. De fles kan als mollenverdrijver worden gebruikt: graaf een lege wijnfles voor de helft in een mollenrit in, met de opening naar de overheersende windrichting – het zuidwesten. De wind ontlokt een fluitend geluid aan de fles en de theorie is dat de mol niet van die fluittoon houdt en zijn heil ergens anders zoekt, bijvoorbeeld in de tuin van de burens. Ook kun je een plastic kindermolentje in de lege fles zetten; de wind doet het molentje draaien en de trillingen die dat veroorzaakt verjagen de mol. Totdat de burens zo'n zelfde molentje plaatsen natuurlijk.

FOTO: DE GELDERLANDER

Auteur en
ex-kweker

Tegenwoordig hebben we schrikdraad, prikkeldraad en bewakingscamera's. Maar toen al die moderniteiten nog niet bestonden werden glasscherven van flessen vaak bovenop een tuinafsluiting in cement gezet, om kwajongens ervan

te weerhouden over de muur te klimmen en appels en peren te stelen. Wij gebruikten dan altijd een paar dikke stukken karton (toen nog 'carton') om zonder schrammen over zo'n muur te komen. De glasscherven vormden een uitdaging en het met levensgevaar geroofde fruit smaakte des te lekkerder.

Eenmaal heb ik zelf een lege fles in de tuin hergebruikt. Het leek mij wel aardig om een peer in een fles te kweken, zoals je dat bij een van peren gestookte sterke drank weleens ziet in Frankrijk en Zwitserland. Je bindt de fles aan de boom als de peer nog klein is, met het piepkleine peertje in de flessenhals. De peer groeit dan in de fles. Misschien was mijn fles te zwaar, want na een paar dagen brak de peer die ik had uitgekozen compleet met tak en fles af. Ik geloof dat ik beter uit de voeten kan met volle flessen dan met lege.

FRAAIE WELEDA GESCHENKVERPAKKING ALS DANK VOOR UW HULP!

Vriend maakt Vriend

Vele trouwe 'Vrienden' helpen De Kleine Aarde om zo veel mogelijk mensen te inspireren tot een duurzame leefstijl. Vrienden hebben gratis toegang tot het Eco-park, krijgen korting op cursussen en ontvangen vier maal per jaar het magazine. De Kleine Aarde wil de Vriendenkring graag uitbreiden. Doet u mee?

Bent u zelf al Vriend van De Kleine Aarde? Word dan onze 'ambassadeur' en vertel over De Kleine Aarde in uw familie- en vriendenkring. Maak een nieuwe 'Vriend' en wij sturen u als dank: een bijzonder fraai verwenpakket van Weleda.

Nog geen Vriend van De Kleine Aarde? Dan is nu het moment! Nieuwe Vrienden krijgen ook het Weleda-geschenk.

Speciale aanbieding ter kennismaking: wanneer u uzelf of iemand anders nu als Vriend aanmeldt loopt de Vriendschap bij een minimumdonatie van € 25,- tot eind 2006!

Verwenpakket

Verwen een goede vriend, vriendin of jezelf eens met een aantrekkelijk doosje vol Weleda-producten waarmee je je lichaam van top tot teen kunt verwennen. Het bevat arnica massageolie (50 ml), berken cellulitisolie (10 ml), wilde rozenolie (10 ml), rosa mosqueta dagcrème (10 ml) en voetbalsem (10 ml). En daarnaast Weleda's Massageboekje, met tips en aanwijzingen voor een weldadige massage, een brochure boordevol tips voor gezonde voeding, beweging en verzorging en ook nog een sauna-kortingsbon ter waarde van € 20,-. **Meer info:** www.weleda.nl.

Doe mee! Vul de antwoordkaart in of bel (0411) 68 49 21

Ja!

(aub uw keuze aankruisen)

- ☐ Ik geef een nieuwe Vriend op
- ☐ Ik geef een Vriendschap cadeau
- ☐ Ik word zelf Vriend

De minimumdonatie tot eind 2006 is € 25,-

Naam nieuwe Vriend:

☐ M ☐ V

Straat en huisnummer:

Postcode / woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Handtekening:

Graag!

Stuur mij het Verwenpakket.

(aub uw keuze aankruisen)

- ☐ Stuur mij een acceptgiro.
- ☐ Stuur de acceptgiro niet naar mij maar naar de nieuwe Vriend (zie adres aan linkerzijde).

Naam:

☐ M ☐ V

Straat en huisnummer:

Postcode / woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Handtekening:

WWW.DEKLEINEAARDE.NL

TEL. (0411) 68 49 21

UIT PUTTEN

aan bij:
AD Putten

erf:
Harderwijk
(0341) 49 40 48

* **Vetafscheiders (Horeca)**
* **Vuilwatertanks van campers en vaartuigen.**
* **Mestbehandeling.**
Roebic Nederland
Email: info@roebic.nl
Tel.: 06 - 15 38 18 64

cursussen opleidingen
Postbus 17, 3970 AA Driebergen
tel. (0343) 51 29 25 / fax 53 38 65
e-mail: info@kraaybeekhof.nl
www.kraaybeekhof.nl

in De Kleine Aarde?
bel Heleen Petter:
(0411) 68 49 21

Portugal

Midden in het dorpje Covas, 65 km ten oosten van Coimbra, vindt u Casa do Vizinho, een 200 jaar oud typisch Portugees landhuis. Een drietal appartementen biedt u alle comfort en in de grote tuin kunt u, in de schaduw van de olijfbomen, genieten van een weids uitzicht over het dal.

Dit is dé plek om tot rust te komen, middenin een ongerepte omgeving die ideaal is voor wandel- en fietstochten. En de Portugese maaltijden in de pittoreske restaurantjes maken de vakantie compleet.

Informatie: www.portugalvakantie.info
tel 06 - 295 052 62 of 06 - 515 771 40

Kampeer- vakantie op Can Banal

In de Spaanse Pyreneeën, ongeveer 50 km van de Middellandse Zee, ligt het landgoed Can Banal, 85 ha groot, in een prachtige bosrijke vallei. U kunt hier kamperen midden in de natuur. Er is een klein restaurant en een winkeltje: Can Banal is een ideale uitvalsbasis voor wandel- en fietstochten, met of zonder gids. We verhuren mountainbikes. Ook voor kinderen zijn er volop activiteiten.
Gratis brochure: 0570 - 61 45 61.
www.canbanal.nl

HOOG
HANGMATTEN

Specialist sinds 1979.
Open: zaterdag van 10 tot 17 uur of op afspraak
Wijksestraat 41,
6617 BZ Bergharen.
Tel/fax: 0487-53 14 29.
www.hoog.nl
Wij hebben ook een Bed & Breakfast waar u desgewenst in een hangmat kunt slapen.

Tsjechië, in de uitlopers van het **Adelaarsgebergte**
Te huur: div. vakantie huizen, boerderij en een eenvoudig pension; ook kleine SVR camping (6 plaatsen).
Mooie, rustige omgeving met veel mogelijkheden.
www.rekbo.nl of bel:
(033) 465 04 27.

Indien gewenst is
Heska Obora, de
boerderij en de
camping, **te koop**,
inlichtingen hierover:
Ton ten Dam
06 28 43 59 91

Ecostove Speksteenkachels

Warmte in harmonie
met mens en milieu

- maatwerk
- eigen modellen
- diverse soorten speksteen
- accumulatie kachels
- kleinschalige warmte-
krachtkoppeling

Schoolstr. 8
5866 AX Swolgen
tel 0478 692716
fax 0478 691626
info@ecostove.nl
www.ecostove.nl
www.miniwwk.nl

FRAAIE V

Vri
ma
Vri

Laat je verwennen...

Geef uzelf of iemand anders op als nieuwe Vriend van De Kleine Aarde en ontvang een aantrekkelijk doosje vol Weleda-producten waarmee je je lichaam van top tot teen kunt verwennen. Inclusief een sauna-kortingsbon ter waarde van € 20,-. **Meer info:** www.weleda.nl.

DE KLEINE
AARDE

CENTRUM VOOR EEN DUURZAME LEEFSTIJL

Een
postzegel
is niet
nodig

De Kleine Aarde *Massage*

Vriendenadministratie

Antwoordnummer 16151

5280 VJ BOXTEL

Vele trouwe 'Vrienden' helpen De Kleine Aarde om zo veel mogelijk mensen te inspireren tot een duurzame leefstijl. Vrienden hebben gratis toegang tot het Eco-park, krijgen korting op cursussen en ontvangen vier maal per jaar het magazine. De Kleine Aarde wil de Vriendenkring graag uitbreiden. Doet u mee?

Bent u zelf al Vriend van De Kleine Aarde? Word dan onze 'ambassadeur' en vertel over De Kleine Aarde in uw familie- en vriendenkring. Maak een nieuwe 'Vriend' en wij sturen u als dank: een bijzonder fraai verwenpakket van Weleda.

Nog geen Vriend van De Kleine Aarde? Dan is nu het moment! Nieuwe Vrienden krijgen ook het Weleda-geschenk.

Speciale aanbieding ter kennismaking: wanneer u uzelf of iemand anders nu als Vriend aanmeldt loopt de Vriendschap bij een minimumdonatie van € 25,- tot eind 2006!

Verwenpakket

Verwen een goede vriend, vriendin of jezelf eens met een aantrekkelijk doosje vol Weleda-producten waarmee je je lichaam van top tot teen kunt verwennen. Het bevat arnica massageolie (50 ml), berken cellulitisolie (10 ml), wilde rozenolie (10 ml), rosa mosqueta dagcrème (10 ml) en voetbalsem (10 ml). En daarnaast Weleda's Massageboekje, met tips en aanwijzingen voor een weldadige massage, een brochure boordevol tips voor gezonde voeding, beweging en verzorging en ook nog een sauna-kortingsbon ter waarde van € 20,-. **Meer info:** www.weleda.nl.

Doe mee! Vul de antwoordkaart in of bel (0411) 68 49 21

Elke druppel telt!

Waterbesparende producten voor kraan, douche en WC - Regenwatergebruik voor WC IBA-Afvalwaterzuivering Droog- & Composttoiletten

Overall toe te passen en tot 75% besparing mogelijk!
www.ECOSAVE.nl Tel.: (0321) 33 20 38

ROEBIC™
 N E D E R L A N D

NATURAL SOLUTION

Bio-actieve onderhoudsprodukten voor:

- * Septictanks.
- * I.B.A. systemen.
- * Vuilwaterleidingen en afvoeren.
- * Vetafscheiders (Horeca)
- * Vuilwatertanks van campers en vaartuigen.
- * Mestbehandeling.

Roebic Nederland
 Email: info@roebic.nl
 Tel.: 06 - 15 38 18 64

Portugal

Midden in het dorpje Covas, 65 km ten oosten van Coimbra, vindt u Casa do Vizinho, een 200 jaar oud typisch Portugees landhuis. Een drietal appartementen biedt u alle comfort en in de grote tuin kunt u, in de schaduw van de olijfbomen, genieten van een weids uitzicht over het dal.

Dit is dé plek om tot rust te komen, middenin een ongerepte omgeving die ideaal is voor wandel- en fietstochten. En de Portugese maaltijden in de pittoreske restaurantjes maken de vakantie compleet.

Informatie: www.portugalvakantie.info
 tel 06 - 295 052 62 of 06 - 515 771 40

Tsjechië, in de uitlopers van het **Adelaarsgebergte**
 Te huur: div. vakantie huizen, boerderij en een eenvoudig pension; ook kleine SVR camping (6 plaatsen).
 Mooie, rustige omgeving met veel mogelijkheden.
www.rekbo.nl of bel:
 (033) 465 04 27.

Indien gewenst is Heska Obora, de boerderij en de camping, **te koop**, inlichtingen hierover:
 Ton ten Dam
 06 28 43 59 91

Hernieuw jezelf? Kies een (andere) richting en verhoog je inspiratie!
 Hoe inspireer je jezelf en je mensen?
 Volg de training Leidinggeven vanuit eigen inspiratie! Vanaf 13 oktober.

Voor snelle beslissers:

- Richting onbekend? Ik (en) Werk! Vanaf 26 sept.
- Voedingsvraagbaak? Natuurvoedingsconsulent (3 j.)! Vanaf 23 sept.
- Anderen "helen" aan de natuur? Tuintherapeut! Vanaf 27 sept.
- Moderne kruiden-"heks"? Kruiden-(genees)kundige! Vanaf 28 sept.
- Boer van de toekomst? Scholingscursus B(D) landbouw (2 j.)! Vanaf 21 sept.

De hemel gaat open in de Sterren-cursus. Vanaf 25 november.

KRAAYBEEKERHOF
 cursussen opleidingen trainingen

Postbus 17, 3970 AA Driebergen
 tel. (0343) 51 29 25 / fax 53 38 65
 e-mail: info@kraaybeekerhof.nl
www.kraaybeekerhof.nl

Kampeervakantie op Can Banal

In de Spaanse Pyreneeën, ongeveer 50 km van de Middellandse Zee, ligt het landgoed Can Banal, 85 ha groot, in een prachtige bosrijke vallei. U kunt hier kamperen midden in de natuur. Er is een klein restaurant en een winkeltje: Can Banal is een ideale uitvalsbasis voor wandel- en fietstochten, met of zonder gids. We verhuren mountainbikes. Ook voor kinderen zijn er volop activiteiten.

Gratis brochure: 0570 - 61 45 61.
www.canbanal.nl

UW KASTANJEKONING UIT PUTTEN

Directe import uit Engeland

- Rustiek Engels (schapen) hekwerk
- Handgemaakte poorten
- Post and Rail
- Tuinmeubelen en accessoires
- Rozenbogen
- Alle maten palen

Vraag gratis brochure aan bij:
 W.T.C., Postbus 194, 3880 AD Putten

Bezoekadres werf:
 Zandlaan 9a, 3843 NA Harderwijk
 Tel. (0341) 35 59 96 Fax: (0341) 49 40 48

Adverteren
 in De Kleine Aarde?
 bel Heleen Petter:
 (0411) 68 49 21

HOOG
 HANGMATTEN

Specialist sinds 1979.
 Open: zaterdag van 10 tot 17 uur of op afspraak
 Wijksestraat 41,
 6617 BZ Bergharen.
 Tel/fax: 0487-53 14 29.
www.hoog.nl

Wij hebben ook een Bed & Breakfast waar u desgewenst in een hangmat kunt slapen.

Ecotove Speksteenkachels

Warmte in harmonie
 met mens en milieu

- maatwerk
- eigen modellen
- diverse soorten speksteen
- accumulatie kachels
- kleinschalige warmtekrachtkoppeling

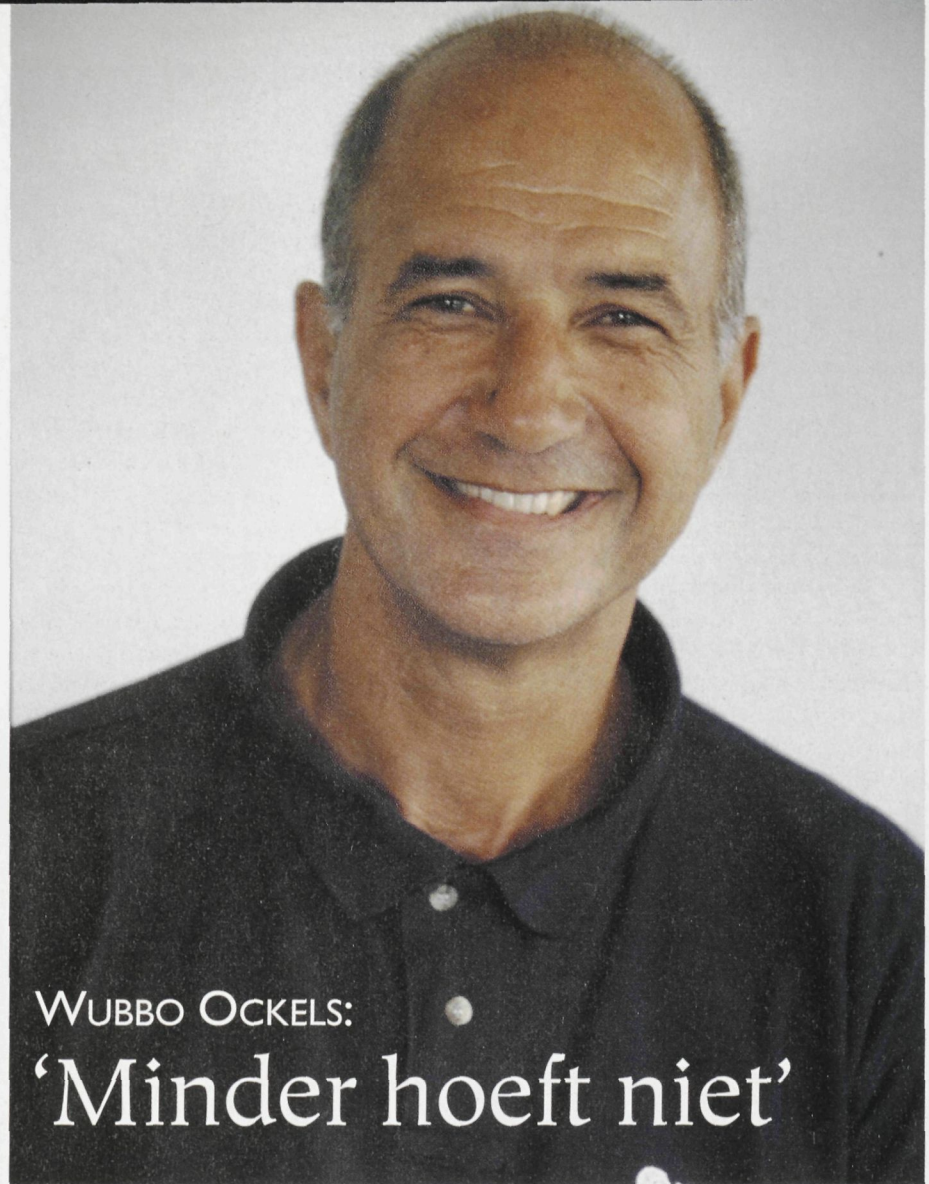
Schoolstr. 8
 5866 AX Swolgen

tel 0478 692716
 fax 0478 691626

info@ecostove.nl
www.ecostove.nl
www.miniwwk.nl

Zijn werkkamer op de negende verdieping van de faculteit van Lucht- en Ruimtevaarttechniek torent hoog uit boven het Delftse land. Het kan niet missen, Ockels is zelf immers een hoogvlieger. Neêrlands eerste astronaut, briljant wetenschapper, hoogleraar aan de Technische Universiteit in Delft en bevlogen pleitbezorger van de duurzame technologie.

TEKSTEN: ERIC SCHOONES

WUBBO OCKELS: 'Minder hoeft niet'

Wubbo Ockels' eerste ruimtevlucht met de Space Shuttle Challenger, bijna twintig jaar geleden, bepaalt nog steeds zijn kijk op de wereld: "Als je zo hoog in de ruimte rondcirkelt, dan beseft je hoe klein de aarde is. Je draait er in anderhalf uur omheen. Het is een mooi gevoel hoor, de aarde bezien vanuit de ruimte, maar

ik ben iemand van daden. We zijn maar een speldenknopje in het hele universum en de natuur is bikkelaar. Alleen respect voor de natuurwetten kan ons redden, zonder scheikunde en biologie is er geen weg naar een duurzame wereld. De moderne Tien Geboden, dat is louter wetenschap en techniek."

Zonneracewagen Nuna II, 'een tovergebeuren'

Wubbo Ockels paste zijn kennis op het gebied van aerodynamica en lichtgewichtmaterialen toe bij de bouw van de succesvolle zonneracewagens Nuna I en Nuna II. Daarmee won het team van de Technische Universiteit Delft tweemaal achtereenvolgende de prestigieuze World Solar Challenge, een race dwars door Australië. De bovenkant van de auto is helemaal bedekt met zonnecellen, die ook gebruikt worden in satellieten. Nuna II, 250 kg licht met een topsnelheid van 170 km per uur, maakte in de zomer van 2004 een tocht van 6.500 km door 15 Europese landen. Wubbo Ockels: "Het enthousiasme was overal ongelooflijk. Het is state of the art, een tovergebeuren."

www.alpha-centauri.nl

'Het zal mijn tijd wel duren'

Ockels' ruimtevluchten waren een jongensdroom en datzelfde ideaal klinkt door in zijn werk met jongeren. "Als we gewoon doorgaan en maar raak leven onder het motto 'het zal mijn tijd wel duren' zijn de jongeren van nu straks het kind van de rekening. We moeten nu bouwen aan een nieuwe wereld. Ik ben er absoluut van overtuigd dat we over vijftig jaar nog over al onze huidige mogelijkheden zullen beschikken. We hoeven geen stappen terug te doen, er is energie van zon en wind genoeg. Voorwaarde is wel dat over vijftig jaar zeventig procent van alle energie duurzaam is. Met de technologie is het mogelijk, zelfs als je bedenkt dat het energieverbruik tot 2050 zal verdubbelen en dat we dan met negen miljard mensen zijn."

Kathedralen

In de politiek heeft Wubbo Ockels niet veel vertrouwen: "Een lange-termijnstrategie is met een regering die om de vier jaar gekozen wordt en feitelijk maar twee jaar effectief werkt heel moeilijk. Politici onderhandelen, sluiten compromissen: een slechte zaak. Zo werden vroeger de kathedralen ook niet gebouwd. De cultuuromslag richting duurzame energie zal van het bedrijfsleven moeten komen, maar de vraag uit de markt om bijvoorbeeld goedkopere zonnepanelen te produceren ontbreekt momenteel. Toen er meer dan twee keer zoveel subsidieaanvragen voor zonnepanelen kwamen dan waarmee rekening was gehouden, werd de subsidie stopgezet. Terwijl minister Zalm in hetzelfde jaar – 2004 – een miljard voordeel haalde uit de benzineaccijns. Dat is niet uit te leggen. In plaats van blij te zijn met de overweldigende respons bewees het kabinet niet achter zijn eigen doelstelling te staan."

Een meid versieren

Overschakelen op duurzame energie is in de ogen van Wubbo Ockels een maatschappelijk proces. En het wordt een race tegen de klok, want 2050 is "verdomd dichtbij": "Het kan alleen als er een cultuur ontstaat waarin mensen het fijn en prettig vinden om iets schoon en duurzaam te produceren en te gebruiken."

Ze moeten er trots op kunnen zijn. 'Ik produceer met de zonnecellen op mijn dak meer dan ik verbruik, prachtig toch'. Duurzame energie is niet te duur."

Ockels praat graag en enthousiast over zijn stokpaardje, de Olympische gedachte: "Maak er een gezonde wedstrijd van, leuk en spannend. Kijk maar eens hoeveel geld er wordt gestoken in de ontwikkeling van surfzeilen. Dat is trendy en dynamisch – zo moet het ook met duurzame technieken."

Je moet de kinderen al op de basisschool motiveren, want de middelbare school is nu een wanhoop van korte-termijndenken. Toch merk ik wel dat leerlingen van 4-vwo die hier op de universiteit komen kijken, veel ontvankelijker zijn dan een aantal jaren geleden. Ze willen hun steentje bijdragen en met een goed verhaal versier je zo een meid aan de bar! Je bent een redder van de wereld! We moeten de jeugd voor vol aanzien en coachen. We zijn verplicht optimistisch te zijn, met een doemscenario verliezen we zeker."

'De elektrische auto moet een hebbeding worden, leuk en sexy'

Blauwe fiets

Nederland ligt in een van de drukste, dichtstbevolkte en meest vervuilde gebieden van de wereld. Komt het nog wel goed? "Er ligt voor Nederland een geweldige kans om het goede voorbeeld te geven. Als je hier een cultuuromslag kunt creëren dan kan het overal. We moeten beginnen met overschakelen op elektrisch autorijden. Begin met de taxi's in Amsterdam bijvoorbeeld. Koppel duurzaamheid en ICT – de mogelijkheden zijn er. Economische redenen overtuigen mensen niet, want elektrisch autorijden is een factor 10 goedkoper dan op benzine. En toch doen we het niet. Daarom moet een elektrische auto een hebbeding worden, leuk en sexy. Zo is de OV-fietskaart ook een goed initiatief. Als ik in Groningen op mijn blauwe fiets stap dan heb ik het gevoel dat het 'mijn' fietsje is."

Ockels' Laddermolen

De hoeveelheid windenergie boven Nederland op een hoogte van één tot negen kilometer is acht keer zo groot als de hoeveelheid energie die via zonnestraling op ons land valt. Wubbo Ockels bedacht de Laddermolen om die 'hoge' windenergie te gebruiken. De Laddermolen is een enorme roterende lus van vliegers, in stand gehouden door die vliegers aan de lus te laten stijgen en dalen. Met een generator, aangedreven door een circulerende kabel, moet 60 Megawatt aan energie gehaald kunnen worden. De grootste windmolen ter wereld levert 1,8 Megawatt. www.kiteplane.com

Superbus

Wubbo Ockels: "Alleen als je mensen in een bus hetzelfde veilige, fijne gevoel kunt bieden dat ze in hun eigen auto hebben, zullen ze de auto laten staan. Dat kan in de superbus. Elke passagier heeft zijn eigen compartiment, alsof je achter in een auto met chauffeur zit. Bovendien is de bus voorzien van alle moderne snufjes en internet." De TU Delft gaat onder leiding van Wubbo Ockels deze hypermoderne bus ontwikkelen die met 250 kilometer per uur tussen Amsterdam en Groningen gaat rijden: een alternatief voor de hogesnelheidslijn of zweeftrein. De bus verbruikt even veel energie bij 250 km per uur als een gewone bus bij 100 km per uur. De bus wordt naar verwachting gepresenteerd tijdens de Olympische Spelen van Peking in 2008.

GEGARANDEERD ZONDER
TOEGEVOEGDE HORMONEN,
ANTIBIOTICA OF
GROEISTIMULATORS

DE GROENE SLAGERIJ
R. van de Rijdt

Dorpsstraat 12
B-3930 Achel
Tel. 011 64 14 77
Fax 011 80 12 47

**Ruime keuze in
Barbeque vlees**

**Bestellijsten in onze
winkel aanwezig**

**Ook verhuur van
Barbeques en een
Barbequetent**

OPENINGSUREN: zondag en maandag gesloten
Dinsdag t/m vrijdag van 9.00/13.00 u en van 13.30/18.00 u
Zaterdag doorlopend open van 9.00/17.00 u.
Deze zomer is de winkel in de verlofperiode normaal geopend.

In plaats van de klantenkaart hebben we wekelijks zeer
interessante aanbiedingen, bijv.
**IEDERE DINSDAG EN WOENSDAG ALLE HAMBURGERS
EN BRAADWORSTEN 4 HALEN, 3 BETALEN**
Wenst u op de hoogte gehouden te worden via email van de
acties, kunt u mailen naar degroeneslagerij@telenet.be

Vinoblesse

www.vinoblesse.nl

Op zoek naar natuurlijke
kwaliteitswijnen? Onze wijnen
worden alom gewaardeerd in de
(internationale) pers, meer dan de
helft is biologisch met keurmerk
(Ecocert, Demeter). Daarbij zijn ze
gewoon erg lekker....

**Levering aan particulieren in heel
Nederland**

www.vinoblesse.nl

**Belangstelling? Ja, zend mij
vrijblijvend uw nieuwste wijngids,
ik ben benieuwd!**

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

Opsturen naar: Vinoblesse,
Postbus 319, 3740 AH BAARN.

**ZITTEN IS EEN
WERKWOORD.**

DEBUNDEL

winkels voor natuurlijk wonen

Atrium daalseweg 109 nijmegen
tel: 024-323 45 41

Atrium wielakkerstraat 14 arnhem
tel: 026-351 02 04

Vanbinnen mariniersweg 1 rotterdam
tel: 010-240 93 79

www.debundel.com

VEERDONK + MULDER
b o u w b e d r i j f

Leemptstraat 34
Nijmegen
T 024-3222925
F 024-3606688
E kantoor@veerdonk-mulder.nl

GOED IN DUURZAAM VERBOUW- EN RESTAURATIEWERK

**Dé importeur
van AGA**

**BOS Exclusieve
Fornuizen**

Waalweg 28
3999 NS
Tull en 't Waal
030-6019670
www.bos-fornuizen.nl

INTERIEURARCHITECTUUR
atelier jan franssen

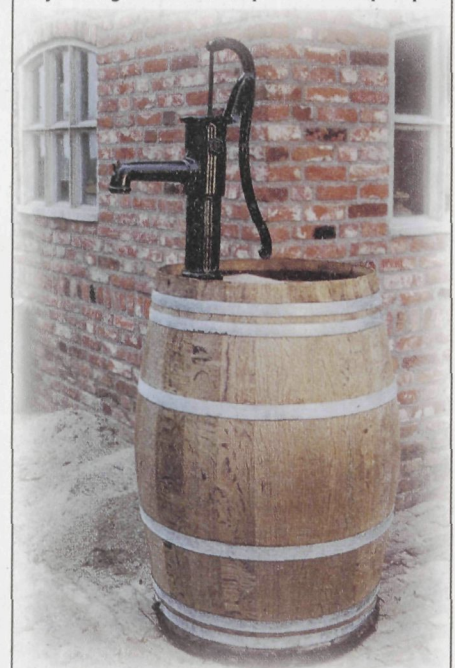
geeft vorm aan
wonen en werken

Met de natuur als uitgangspunt maken wij ont-
werpen en adviseren bedrijven en particulieren
bij ruimte-indeling, renovatie, bouwtekeningen,
meubels en verlichting, kleur en materiaal.

026 443 75 83

www.atelierfranssen.nl

Beijens regentonnen, kuipen en handpompen

Beijens
Handelsonderneming
Kuil 15
5071 RH Udenhout
Telefoon 013 511 28 90
mobiel 06 231 649 62
info@regentonnen.nl

www.regentonnen.nl

In deze rubriek nemen we een kijkje op bijzondere werkplekken.
De gebruikers kozen bewust voor een duurzame en ecologische inrichting.

GRILLKAMER DE BODEGA IN OSS

Puur, mooi en eerlijk

Grillkamer De Bodega in Oss valt meteen op door de warme uitstraling. Door goed samenspel tussen horecaondernemer en architect ontstond een verrassende inrichting, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van natuurlijke materialen.

TEKST: DAPHNE DOEMGES-ENGELN FOTO'S: ROOS VAN DER SANDEN

Toen ruim tweeënhalf jaar geleden moest worden nagedacht over de inrichting van de nieuwe zaak, stonden voor mede-eigenaar Roel Jordaans kwaliteit en duurzaamheid voorop. "Dat de inrichting zoveel mogelijk bestaat uit natuurlijke materialen, komt voort uit onze visie. In de keuken werken wij uitsluitend met pure en mooie ingrediënten. Geen blikjes en pakjes, maar verse, eerlijke producten. Die visie willen we ook uitstralen in onze inrichting."

Ook op het praktische vlak vindt Jordaans de gebruikte materialen een goede keus. "In de horeca moeten materialen stevig zijn. Ze moeten tegen een stootje kunnen, lang meegaan en eenvoudig schoon te houden zijn. Daar heeft de architect goed rekening mee gehouden." Die architect is de Tilburger André van

der Gun. Hij is secretaris van de Stichting Mens en Architectuur en werkt vanuit een antroposofische invalshoek. "Als het even kan werk ik met honderd procent natuurlijke materialen. De uitgangspunten van de organische architectuur vormen voor mij een belangrijke inspiratiebron. Bij deze vorm van architectuur staat de zorg voor het welbevinden van de mens en een natuurlijke omgeving centraal. Ik werk bijvoorbeeld graag met diverse soorten FSC-hout, zijde, vlas, zandsteen, marmer en graniet. Voor De Bodega zocht ik naar een Spaanse uitstraling, zonder het overdreven mediterrane te laten lijken. Hoewel zeker vijf soorten hout op een relatief kleine oppervlakte zijn gebruikt, past het allemaal wel bij elkaar. Op die manier wordt de diversiteit van de uitstraling van hout benadrukt."

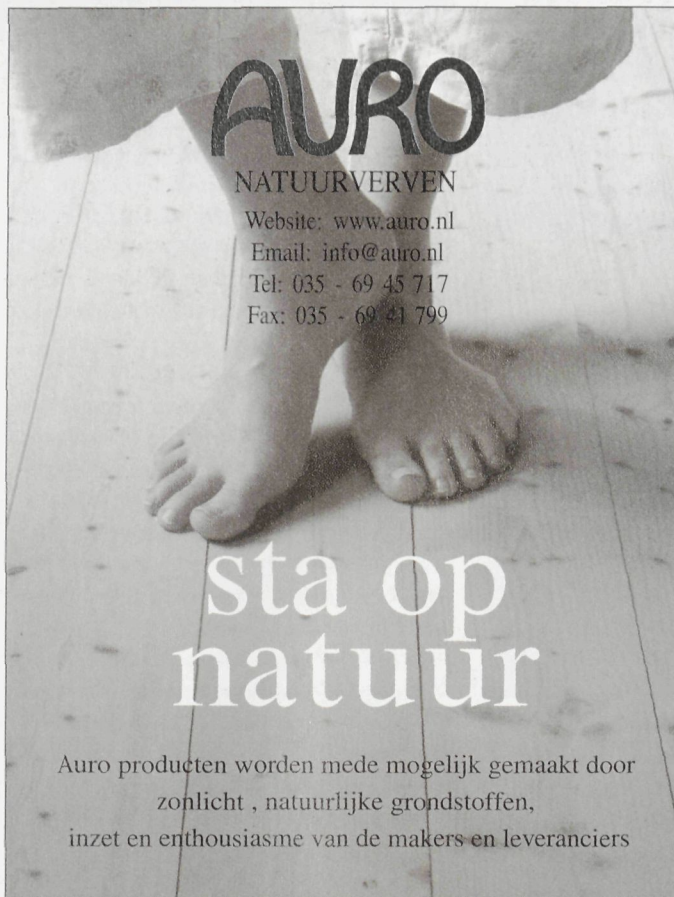
DE DUURZAME WERKPLEK

Zeilschepen

Wie in De Bodega geniet van een drankje of tapashapje, zal zeker de bijzondere zonwering niet ontgaan. Van der Gun: "De zonwering is van canvas en heeft vrolijkheid en beweging in zich. Ik kwam op het idee door een ansichtkaart met zeilschepen erop."

Het interieur straalt warmte, maar ook een robuuste sfeer uit. Ondernemer Jordaans is erg tevreden en geeft aan dat veel klanten hem complimenteren met de bijzondere inrichting. "Zeker in deze tijd is het naar onze mening belangrijk om kwaliteit te waarborgen. Kwaliteit op het gebied van bediening, in de keuken, maar zeker ook van de inrichting. Dat zit vaak in details. Zo zorgen wij altijd voor verse bloemen – mensen waarderen dat. Ons doel was om creatief met de ruimte om te gaan op een natuurlijke, duurzame wijze en dat is zeker gelukt."

AURO
NATUURVERVEN

Website: www.auro.nl
Email: info@auro.nl
Tel: 035 - 69 45 717
Fax: 035 - 69 41 799

sta op
natuur

Auro producten worden mede mogelijk gemaakt door
zoplicht, natuurlijke grondstoffen,
inzet en enthousiasme van de makers en leveranciers

3 Nu voor €10,-

Inspiratie voor verandering

KIJK OP WWW.ODE.NL VOOR DE SPECIALE AANBIEDING

In het vroegste stadium signaleert opinieblad Ode kansen op vooruitgang en baanbrekende maatschappelijke ontwikkelingen. Dat werkt wereldwijd stimulerend. Mensen nemen eigen initiatief in grote en kleine zaken. Begrippen als respect voor elkaar en duurzaamheid krijgen zichtbaar meer inhoud. Kennis nemen van mensen en ideeën die er werkelijk toe doen? Inspirerend Ode geeft 3x Ode voor € 10,-.

Ode

Ecodecor®
Natuurlijk Wonen
www.ecodecor.nl

Gevlochten wilgentenen tuinschermen *de vlechterij*

Elke gewenste afmeting vanaf 10 m² bij u thuis precies op maat gevlochten.
Tevens levering van wilgentenen mogelijk.

De Vlechterij, Zeist
Telefoon: 030-6995005
www.vlechterij.nl

Nu ook: natuurvriendelijk geteeld **kastanjehout uit Frankrijk:**
Diverse maten ronde kastanjepalen
Franse kastanjehekken in diverse hoogten en latafstanden.
Prijislijst op aanvraag of kijk op onze site.

GENOEG NON GLOSSY LIFESTYLE MAGAZINE

met talloze tips voor een tevreden leven

Hét blad over bewust zijn, onthaasten en duurzaamheid; kortom, het goede leven.
Verschijnt 6 x per jaar
en is in heel Nederland ook los verkrijgbaar.
Prijs € 3,50

LIEVER EEN ABONNEMENT?
Maak € 18,95 (of slechts € 35,- voor twee jaar) over op giro 8592251 of bankrekening 682369837
t.n.v. Uitgeverij Genoeg te Den Haag
m.v.v. uw naam en adres.

Bezoek voor uitgebreide informatie onze website
www.genoeg.nl

Klikjeskookboek

Restjes over van pasta, rijst of groenten? Lydia Tuijnman, programmamaker en journalist, heeft in *Het Klikjeskookboek* 101 recepten verzameld. Daarbij is ze de handige tips van grootmoeders en oude kookboeken niet vergeten. Het resultaat is een smakelijk kookboek, met soms verrassende gerechten. Zelfs in tien minuten zijn restjes nog te verwerken tot een lekkere maaltijd. Tuijnman geeft bovendien aan welke basisvoorraad aan ingrediënten in iedere keuken aanwezig moet zijn om te allen tijde restjes te kunnen verwerken.

Dit kookboek lijkt niet overbodig: jaarlijks gooit een huishouden gemiddeld 110 tot 165 kilo voedsel weg (bron: Nibud en Milieu Centraal). Dan zijn deze recepten een charmantere oplossing!

M.N.

Het Klikjeskookboek, Lydia Tuijnman, Uitgeverij Het Spectrum 2004; ISBN 90 274 9766 4; € 12,95.

River Cafe Kookboek Groen

Een heerlijk kookboek van de leermeesters van Jamie Oliver, gebaseerd op seizoensgroenten. Het kookboek is ingedeeld naar de maanden van het jaar, en geeft per groente een aantal verschillende gerechten. Spannende combinaties met heerlijke ingrediënten, die helaas niet altijd even eenvoudig verkrijgbaar zijn. De 150 recepten in het boek komen allemaal uit Italië, vanwege de passie die beide koks-schrijfters hebben voor de Italiaanse keuken. Ruth en Rose kweken hun eigen biologische groenten en kruiden, en verwerken die zo vers mogelijk in de menu's van het beroemde River Cafe. Wie geen tijd heeft om naar Londen af te reizen, kan de gerechten

Met bijdragen van Dolores Brouwer, Jan Juffermans en Maïke Nelissen

nu zelf maken. Favoriet voor de maand september: risotto met patissons en courgettes en voor oktober reserveer ik vast de polenta met borlottibonen en rucola.

M.N.

River Cafe Kookboek Groen, Rose Gray en Ruth Rogers, Uitgeverij Culinaire Boekerij 2005, ISBN 90 215 8161 2, € 27,50.

Afval hier en in Afrika

In het boek *Gooi maar weg!* laten landbouwwetenschapper Erik Smaling en kinderboekenschrijver Rindert Kromhout zien wat er met ons afval gebeurt. Hoe ging het vroeger en hoe gaat het nu? Wat gebeurt er met de flessen die we in de glasbak gooien en waar gaan oude kleren heen? Wat gebeurt er met het voedsel uit de supermarkt dat over de houdbaarheidsdatum heen is? En wat kun je zelf voor nuttigs doen met je oude spullen? Voor elk soort afval wordt ook gekeken naar de situatie in Afrika. Hoe doen ze het daar? Gooien ze daar alles net zo snel weg als wij hier? Wordt het daar net zo netjes afgevoerd als bij ons?

Al snel wordt duidelijk dat het daar niet zo goed georganiseerd is als bij ons en dat veel afval gewoon in de natuur terecht komt. Maar ook dat mensen daar minder afval produceren, omdat ze zich niet kunnen veroorloven alles zomaar weg te doen. Verder wordt uitgelegd waarom het niet zo'n goed idee is om onze afgedankte koelkasten, auto's en kleren naar Afrika te verschepen.

Jammer is dat de positieve dingen zo in het niet vallen bij de negatieve. Terwijl wij van die goede dingen juist nog wat kunnen leren... Niettemin een informatief boek voor kinderen vanaf tien jaar.

Misschien is het wel raadzaam om het als ouder eerst even zelf te lezen.

D.B.

Gooi maar weg! Op stap met de vuilnismannen, Rindert Kromhout & Erik Smaling, Uitgeverij Leopold, Amsterdam 2005, ISBN 90 258 4619 X, € 15,95.

Ziek van een teddybeer?

Verhalen en geruchten over de ongezonde effecten van straling zijn er genoeg. Bijvoorbeeld over de effecten van een gsm op je hersenen of de relatie tussen hoogspanningsleidingen en kanker. Wat is er van waar? Die zaken komen aan bod in het boek *'Elektrostress & Gezondheid'* van Michiel Haas. Haas is al vele jaren actief op het gebied van gezond en duurzaam bouwen. Zijn boek gaat niet alleen over elektriciteit en zenders, maar ook over radioactiviteit. Heel nuchter zet hij alle aspecten en ziekmakende bronnen op een rijtje. En zoals Haas zelf stelt: hij beperkt zich tot alles wat meetbaar is. Dus geen vage verhalen. Wel opmerkelijke feiten waar je nauwelijks iets over hoort. Een paar voorbeelden? De straling op grote hoogte in een vliegtuig kan zo schadelijk zijn dat vrouwen in de eerste drie maanden van hun zwangerschap niet zouden moeten vliegen en dat stewardessen een significant groter risico lopen op het krijgen van borstkanker. Opmerkelijk is ook dat een teddybeer van synthetische stoffen - en de meeste teddyberen zijn daarvan gemaakt - niet geschikt is om als knuffel mee naar bed te nemen, omdat ze elektrostatisch opladen en astma en vergelijkbare klachten kunnen veroorzaken. Diverse risico's worden in dit boek systematisch in kaart gebracht. De conclusies zijn dat er wel degelijk meetbare effecten bestaan, dat de huidige 'elektronische samenleving' elektrostress kan opleveren en dat iedereen ermee te maken heeft. Gelukkig geeft het boek ook praktische tips om de eventuele schadelijke effecten zoveel mogelijk te beperken.

J.J.

Elektrostress & Gezondheid. Invloed van elektriciteit en zenders, dr. ir. Michiel Haas, deel 7 uit de serie *Duurzaam & Gezond bouwen* van NIBE Publishing, Bussum 2005. ISBN 90 74510 09 4, € 19,50.

TEKST: MAIKE NELISSEN ILLUSTRATIES: KATRIEN HOLLAND

Mmmm, de herfst is weer begonnen. Overal kleuren en lekkere noten te vinden. Heb je al eens tamme kastanjes gegeten?

Tamme kastanjes

Ga na een stormachtige herfst-dag op zoek naar tamme kastanjes. Zet voorzichtig met een mes een kruisje in de schil aan de onderkant, kook ze 10 minuutjes. Het lekkerste is om ze dan te schillen en nog even op te bakken met wat uitjes, kruiden, peper en zout. Andere kooktips: maak er stampot mee, combineer ze met spruiten of pompoen. Of droog en vermaal ze om in meel te gebruiken.

REUZEpompoen

Elk jaar is het weer afwachten bij de compost-hopen: wat is de grootste pompoen en hoe zwaar zou die wel niet wegen? De reuzepompoen heeft het reuze naar zijn zin op al die vruchtbare compost. Ecco kan de pompoenen bijna niet tillen! Dat komt allemaal uit een heel klein zaadje. Met die reuzepompoenen kun je je huis of terras mooi aankleden, ze blijven lange tijd goed. Voor de soep of om zo te eten zijn ze niet lekker.

Spookt het?

Eind oktober, tijdens Halloween, gaat Ecco graag grappen uithalen in het Eco-park. Uitgeholde pompoenen met een kaarslichtje erin zien er lekker griezelig uit tegen het avonduur. Alsof het spookt bij De Kleine Aarde!

Van het vruchtvlees kun je heerlijke pompoensoep maken. De oranje pompoen kookt goed tot moes. De soep kun je op smaak brengen met prei, bouillon etc. Wil je nog meer recepten? Kom naar De Kleine Aarde, daar kun je ze halen en zelf proeven.

Ecco krijgt graag post: stuur je brief, tekening of foto naar Ecco, en wie weet sta jij volgende keer op deze pagina!

Ecco, Postbus 151, 5280 AD Boxtel
e-mail: ecco.eko@dekleineaarde.nl

EcoCrypto DOOR HANS ALLART

Horizontaal

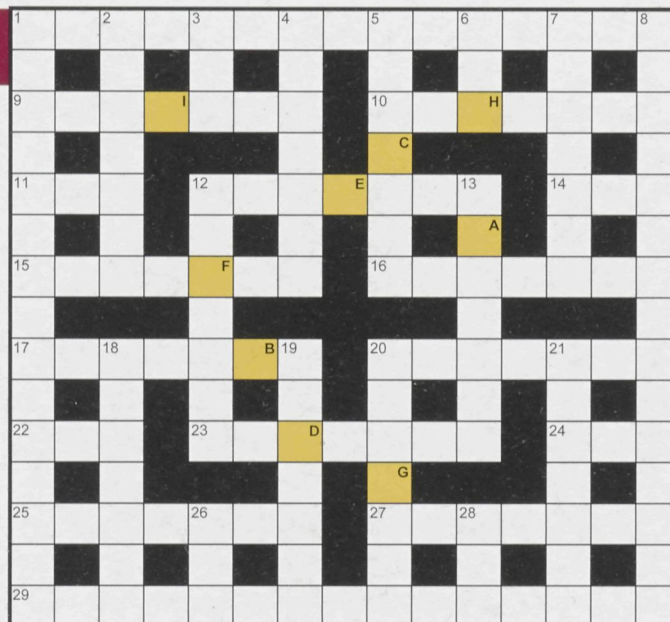
- 1 Slimfast en Weight watchers (15)
- 9 IJle tocht (7)
- 10 Negatieve vervelende vrijer (7)
- 11 Oostenrijkse stroom (3)
- 12 IJzer I (7)
- 14 Grotendeels Zweedse vogel (3)
- 15 Pijnlijk leesvoer (7)
- 16 Zitpenning (7)
- 17 Gemalen verf (7)
- 20 Trendy muziek (7)
- 22 Euro-top (3)
- 23 Sportgemiddelde (7)
- 24 Een man uit honderdduizend (3)
- 25 Geen legsel om mee te geuren (7)
- 27 Niet noeste naaste(n) (7)
- 29 29 (15)
- 8 Alledaagse stress (15)
- 12 Vanghout (7)
- 13 Goud of halfom (7)
- 18 Stuk paardenhoofdstel (7)
- 19 Himmelhoch, maar dan Engels (7)
- 20 Cafeetje op de kamer (7)
- 21 Bewaargrond (7)
- 26 Waarheidsdier (3)
- 28 Universitaire straling (3)

OPLOSSING ZOMERNUMMER: Zonneboiler

A	V	O	N	D	V	I	E	R	D	A	A	G	S	E
A	N			U	M		O		E	M				
R	O	L	S	K	I		I	C	H	E	R	U	B	
D	I		L	I	S	Z	T		E	A				
G	E	N	E		S	O		M	A	L				
A		E	N	E	R	G	I	E	R	A	A	D	L	
S			E				E		E					
V	L	O	E	R	V	E	R	W	A	R	M	I	N	G
O		S			E			V						
O	S	C	H	U	L	D	V	R	A	A	G	K		
R	I	J	K		I	U	J	J	R	I	O			
R	Y		T	O	C	H	T		O	S				
A	P	L	O	M	B	T		A	S	B	E	S	T	
A	A		A	I	K		N		E					
D	U	B	B	E	L	D	E	K	S	T	R	E	I	N

WINNAARS ZOMERNUMMER:

A. Brandsma, Veendam; J. v.d. Zee, Zwartewaal en J. den Braber, Oud-Beijerland. Gefeliciteerd! U ontvangt uw prijs zo spoedig mogelijk.

A	B	C	D	E	F	G	H	I
---	---	---	---	---	---	---	---	---

De letters A t/m I vormen de oplossing. Zend uw oplossing vóór maandag 4 oktober naar Redactie De Kleine Aarde, Postbus 151, 5280 AD Boxtel en u dingt mee naar leuke prijzen. U kunt oplossingen niet telefonisch doorgeven, noch corresponderen over de uitslag. Veel puzzelplezier!

Verticaal:

- 1 Fabriek en Werkendam (15)
- 2 Uitbouw thuis (7)
- 3 Goed waardeloos (3)
- 4 Zelfstapper (7)
- 5 Waterschap? (7)
- 6 Verbindt punten en haltes (3)
- 7 Begrotingspakket (7)

column

SOPHIE KOERS

Weggooiden is zonde

Nederlanders zijn goed in afvalscheiden. Een derde van ons textiel wordt gescheiden ingezameld en drie kwart van ons glas. Voor papier zijn we zelfs tweede op de Europese ranglijst. Mooi natuurlijk, maar er kleef een gevaar aan onze afvalbewustheid. We hebben zó geleerd dat weggooiden zonde is, dat we het niet eens meer kunnen. Of laat ik eerlijk zijn: ik kan het niet. Gelukkig doet mijn vriendje de vuilnis, het oud papier en de lege flessen, maar sommige dingen zijn niet zo makkelijk te delegeren. Kleding weggooiden bijvoorbeeld, en boeken. Mijn boekenkast puilt uit met dubbele rijen boeken, boeken bovenop de boeken, boeken in stapels op de grond. Met mijn klerenkast was het al net zo gesteld. Tot gisteren.

Ik ben zwanger en wie zwanger is, zo lees je overal, krijgt nestdrang. Verbouwen en opruimen dus. Daarom – en omdat ik sinds twee weken mijn gewone kleren niet meer aan kan – heb ik gisteren mijn klerenkast leeggehaald en in drie categorieën

FOTO: JEROEN NOOIJ

Sophie Koers, co-auteur van het boek 'Praktisch Idealisme'.

ingedeeld. De kleren die ik nog aan kan tussen nu en de Grote Dag, de kleren voor daarna en de categorie 'weg ermee'. Mijn vriendje had de opdracht me telkens de vraag te stellen: 'Ga je dit ooit nog aantrekken?' Het antwoord bleek schrikbarend vaak: 'Nee, dat niet, maar...'

Want dat T-shirt heb ik voor mijn eindexamen gekregen (12 jaar geleden), dat is mijn oude nachtpajon (20 jaar geleden), met die broek heb ik door Tibet getrokken (4 jaar geleden), ja, in die rok zitten wel vlekken maar hij zit zo lekker (voor het laatst gedragen zomer 2002)... het mocht niet baten. Meedogenloos verwees mijn vriendje het ene na het andere kledingstuk naar de 'weg-ermee'-stapel. Vuilniszak na vuilniszak werd gevuld. Óp naar de kledingbak om de hoek. Totdat ik in een vergeten plastic tasje mijn allereerste jurkje terugvond (30 jaar geleden). Nu maar hopen dat het een meisje wordt...

Tip: Spaargeld? spaarloon?

Investeer het in TONZON
vloerisolatie voor een
hoger rendement,
puur wooncomfort
en een beter
milieu.

Innovatieve vloerisolatie

met Thermoskussens

en Bodemfolie

stopt verdamping vocht, sterk radon remmend

al 25 jaar

de beste keuze voor

eigenaar

en

bewoners

Zeer hoge isolatiewaarde
verbetert energieprestatie.
preventief onderhoud,
beschermt houten en
beton vloeren tegen rot,
25 jaar praktijkervaring
laagste milieubelasting
VCA gecertificeerd

www.tonzon.nl

Zeer hoge isolatiewaarde voor
optimale comfortverbetering
maximale energiebesparing
gezonder binnenmilieu
gunstige prijs prestatie
stopt vochtproblemen
en muffe lucht
nauwelijks overlast

beschermt houten vloeren

TONZONBV, postbus 1375, 7500 BJ Enschede, tel 053-4332391, fax 053-4337405